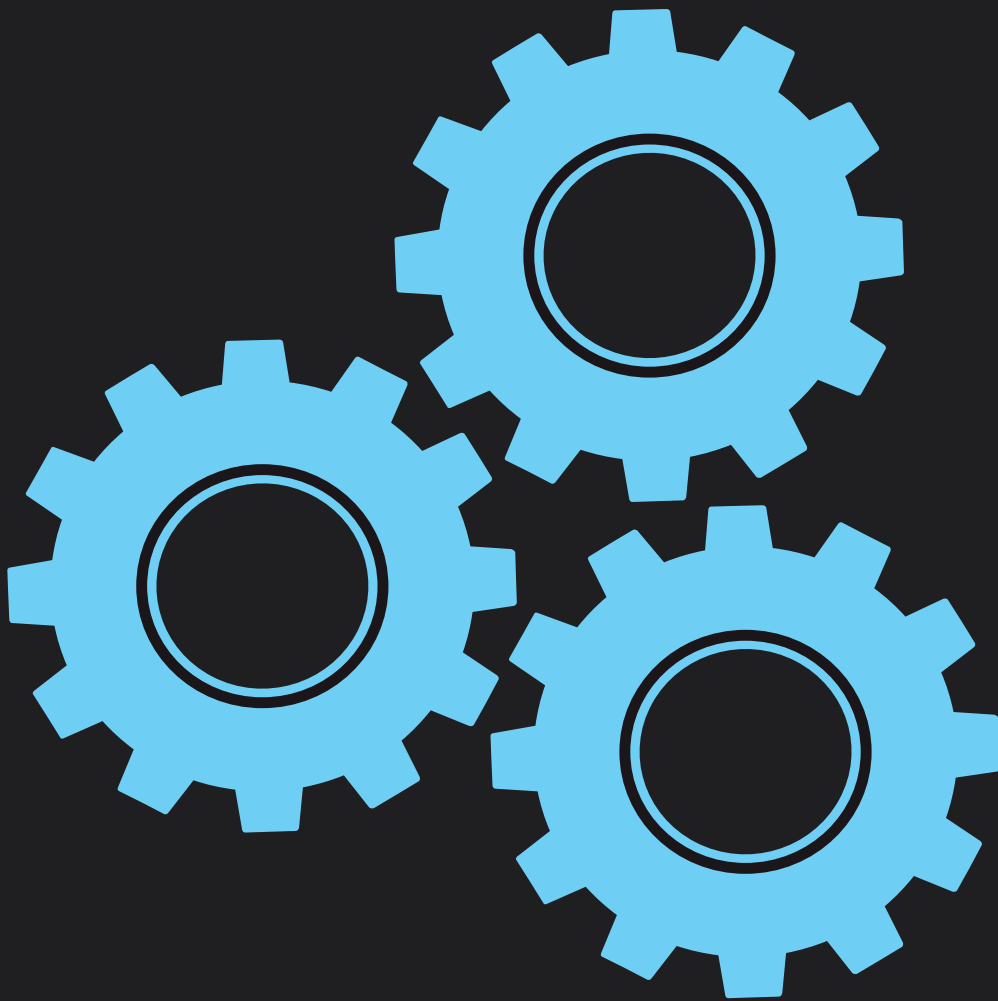

Regional efterfrågan på kompetens och utbildning inom yrkeshögskolan

2013

Myndigheten för yrkeshögskolan

1	Förord	2
2	Inledning	3
3	Regionala beskrivningar	4
3.1	Blekinge län	4
3.2	Dalarnas län	9
3.3	Gotlands län	15
3.4	Gävleborgs län	18
3.5	Halland	22
3.6	Jämtlands län	26
3.7	Jönköpings län	30
3.8	Kalmar län	35
3.9	Kronobergs län	40
3.10	Norrbottnens län	44
3.11	Skåne län	48
3.12	Stockholms län	54
3.13	Södermanlands län	58
3.14	Uppsala län	62
3.15	Värmlands län	67
3.16	Västerbottens län	72
3.17	Västernorrlands län	78
3.18	Västmanlands län	84
3.19	Västra Götalands län	89
3.20	Örebro län	95
3.21	Östergötlands län	100

1 Förord

Myndigheten för yrkeshögskolan ansvarar för eftergymnasial yrkesutbildning utanför högskola och universitet och ska verka för att sådana utbildningar inom yrkeshögskolan svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft.

En av myndighetens uppgifter är att analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan. Analyserna är ett av flera underlag i myndighetens bedömningar av och beslut om vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan och beviljas statsbidrag eller särskilda medel. Ett av kriterierna för att få ingå i yrkeshögskolan är att utbildningen har en ur samhällssynpunkt lämplig regional placering.

Som ett led i arbetet med att bedöma behov av utbildningar inom yrkeshögskolan har myndigheten sammanställt underlag från bland annat regionala aktörer. Regionerna har fått bedöma det framtida behovet av kompetens på 3-5 års sikt och behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan. Rapporten har utarbetats av David Göransson vid avdelningen för omvärldsanalys och uppföljning.

Västerås i november 2013

Björn Schéele

Avdelningschef

2 Inledning

I följande rapport presenteras en översikt av efterfrågan på kompetens och utbildningsbehov inom yrkeshögskolan, för vart och ett av Sveriges 21 län, presenterade i alfabetisk ordning. Varje länsbeskrivning inleds med en kortfattad introduktion av det aktuella länet. Vidare redogörs för länets demografiska situation, vilket följs av en kortare genomgång av aktuell näringslivsstruktur. Dessutom redovisas regionala satsningar som kan komma att påverka de respektive länens framtida behov av arbetskraft. Avslutningsvis redovisas utbudet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan ser ut i dag och de regionala kompetensplattformernas egen bedömning av hur väl utbudet överensstämmer med framtida behov av kompetens. På detta sätt ges en övergripande bild av vilka yrkeshögskoleutbildningar som kan komma att behövas inom ett specifikt län för att tillgodose kommande kompetensbehov.

Redovisningen bygger främst på publicerade rapporter och skrivelser från regionala aktörer samt regionala prognoser från Arbetsförmedlingen. Företrädare för de regionala kompetensplattformarna har inledningsvis getts möjlighet att svara på frågor, bland annat gällande länets utveckling och kommande kompetensbehov, samt vid olika tillfällen under arbetsprocessen haft möjlighet att faktagranska innehållet.

3 Regionala beskrivningar

3.1 Blekinge län

3.1.1 Inledning

Trots att industrialiseringen nådde Blekinge sent i jämförelse med många andra regioner har den ett starkt fäste i länet.¹ Blekinge är idag ett industrilän och av länets elva största privata arbetsgivare återfinns åtta inom industrin, vilket sätter sin prägel på hela länets näringsliv och nästan 20 procent av arbetstillfällena finns inom industrin. Samtidigt befinner sig länet i en situation där industrin visar, inte bara kortsiktigt utan även långsiktigt, en nedåtgående trend.² Blekinge län förväntas drabbas hårdare än övriga län av de stora framtida pensionsavgångarna. Trots stora satsningar i länet under de senaste årtiondena, som exempelvis etableringen av Blekinge tekniska högskola, är utbildningsnivån i länet låg.³

3.1.2 Demografi

Antalet invånare i Blekinge län uppgår till cirka 153 300 personer.⁴ Blekinges befolkning har under de senaste åren ökat, men efter nästan 10 år av obruten befolkningsökning minskade befolkningstillväxten under 2011.⁵ Framför allt har befolkningstillväxten ägt rum i Karlskrona, medan befolkningsökningen varit svagare i de övriga delarna av länet. Befolkningsökningen i länet har till stor del berott på att Blekinge sedan början av 2000-talet haft en positiv nettoinflyttning.

Antalet personer i arbetsför ålder, 16-64, år minskar dock. Detta beror till största delen på att den stora grupp som föddes på 1940-talet går i pension⁶ och ett lågt barnafödande under större delen av 1990-talet. För Blekinges del visar framskrivningen att befolkningen i arbetsför ålder kommer att minska med nästan 5 000 personer, eller 5 procent, från 2011 till 2025. Minskningen i Blekinge är inte anmärkningsvärt kraftig utan snarare i linje med utvecklingen för de regioner som angränsar till storstadsregionerna.⁷ Däremot har andelen äldre ökat snabbare i länet än i riket.⁸

3.1.3 Näringslivsstruktur

I Blekinge län fanns 67 651 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendlning på - 1 212 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁹

Inom den offentliga tjänstesektorn sysselsätts omkring 25 300 personer och det är den näringsgren som sysselsätter flest människor i länet. Till den privata tjänstesektorn räknas branscherna handel, transport, hotell och restaurang, information och

¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

⁴ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸ Region Blekinge (2013) Attraktiva Blekinge. Blekingestrategin 2014-2020 (Remissutgåva inför Regionstyrelsen 2013-02-06)

⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

kommunikation samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Sammantaget sysselsätter dessa branscher närmare 21 000 människor i Blekinge, vilket innebär att 31 procent av arbetstillfällena i länet återfinns inom den privata tjänstesektorn. Handeln är den största branschen inom den privata tjänstesektorn och sysselsätter omkring 5 800 personer i länet. Transportsektorn sysselsätter drygt 2 300 personer i länet. Hotell- och restaurangbranschen sysselsätter närmare 1 600 personer i länet och antalet anställda har ökat stadigt sedan mitten av 2000-talet. Information och kommunikation, som innefattar IT-branschen, sysselsätter drygt 2 000 personer i Blekinge.¹⁰ I den västra delen finns ett stort antal företag inom telekom, media och IT. På senare år har det även växt fram allt fler konsultföretag.¹¹ Företagstjänster och finansiell verksamhet sysselsatte 6 900 personer i länet 2010.¹²

Blekinge län har historiskt sett varit en region där tillverkningsindustrin dominerat¹³ och sysselsätter cirka 12 600 personer.¹⁴ Tillverkningsindustrin är uppdelad geografiskt i länet. I västra delen av länet finns en större del lågteknologiskt tillverkande företag och i den östra delen avsevärt fler tillverkande företag inom högteknologi.¹⁵ Den största enskilda delbranschen är tillverkningen av motorfordon som har sitt centrum i Olofström. Utöver tillverkningen av motorfordon, finns ett brett spektrum av industriell verksamhet. Framförallt livsmedelsindustri, men också tillverkningen av gummi- och plastvaror samt metallindustrin är ytterligare tre segment som är viktiga för Blekinges industri.¹⁶

Drygt 4 200 personer arbetade inom byggverksamhet under 2011, vilket motsvarar 6 procent av de sysselsatta.¹⁷ I Blekinge arbetar cirka 1 500 personer inom Jordbruk, skogsbruk och fiske och de flesta lantbruk drivs fortfarande som enmansföretag, men 42 procent av företagen har en eller flera anställda.¹⁸

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.1.4 Regionala satsningar

På senare år har IT-branschen expanderat allt mer i Blekinge. I länet finns många företag som inriktat sig mot branscher som efterfrågar specialistkompetens, och denna utveckling spås fortsätta under kommande år.¹⁹

Investeringar och satsningar på utveckling inom tillverkande exportföretag och underleverantörer pågår. Ett annat område där satsningar sker är inom besöksnäring och turism där ett stort antal aktiviteter har påbörjats och kommer att påbörjas.²⁰ Populära

¹⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹¹ Region Blekinge (2010) Kompetensförsörjning för tillväxt och regional utveckling i Blekinge.

¹² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹³ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge.

¹⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁵ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge.

¹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

²⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

destinationer utvecklas för att kunna ta emot fler gäster under högsäsong men också för att skapa nya säsonger över året. I projektet Attraktionskraft Blekinge²¹ samverkar kommunerna i länet med utveckling av besöksnäringen.²²

Inom vård och omsorg planeras för gemensamma satsningar mellan kommuner och landstinget framöver. Både pensionsavgångar och omsättningen av personal inom vård och omsorg gör att det finns ett mycket stort behov av ersättnings- och nyrekrytering av kompetent personal.²³

Det finns ett stort antal vindkraftverk i länet och dessutom finns planer på att bygga en ny vindkraftpark utanför Sölvesborg. Det förväntas behövas ett stort antal personer som dels kan bygga upp kraftverken, dels har kunskaper i serviceteknik inom detta område.²⁴

3.1.5 Kompetensbehov

I takt med att befolkningen blir äldre räknas det med att åldersrelaterade sjukdomar blir vanligare.²⁵ Den åldersgrupp som ökar kontinuerligt i Blekinge län är de som är över 65 år och kommer fortsätta öka under flera år. Detta kommer att påverka länets anställningsbehov inom äldreomsorgen på sikt.²⁶ Samtidigt förväntas stora pensionsavgångar inom vård- och omsorgsyrsken vilket också kan leda till kompetensbehov inom dessa verksamheter.²⁷ Det finns ett stort behov av nyrekryterad personal inom bland annat sjukvård, psykiatri och demensvård.²⁸

Industrin blir allt mer högteknologisk, vilket i sin tur kräver personal med specialistkompetens,²⁹ men några tecken på att industrisysselsättningen skulle öka på lång sikt finns i dagsläget inte, även om produktionen kan tänkas fortsätta öka. Trots de pessimistiska framtidsutsikterna upplever industriföretagen brist på kompetent arbetskraft. Den brist som finns gäller i första hand kvalificerad personal till exempel ingenjörer med inriktning på byggteknik och anläggning³⁰ eller inom produktionsledning³¹ samt servicetekniker.³² Andra yrkesgrupper som efterfrågas är tekniker inom områden

²¹ Attraktionskraft Blekinge är ett EU-finansierat turismutvecklingsprojekt. Projektperiod 2011-03-01 till 2014-03-31.

²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁵ Region Blekinge (2013) Attraktiva Blekinge. Blekingestrategin 2014-2020 (Remissutgåva inför Regionstyrelsen 2013-02-06)

²⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011-2012.

²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011-2012.

³⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011-2012.

som kabelteknik, vindkraft, produktionsteknik och automationsteknik samt elteknik. Det finns även ett behov av kompetenser inom logistik.³³

Med tanke på telekombranschens betydelse för Blekinge, och den globala framväxten av IT, kan det även tänkas finnas stora behov av IT-personal under kommande år. Detta handlar exempelvis om yrken som webbutvecklare, IT-tekniker, supporttekniker³⁴ och programmerare. Sektorn är en av de som har svårast att få tag i kompetent personal.³⁵

Branscher där efterfrågan på arbetskraft inte förväntas att öka är restaurang- och hotell samt administration och försäljning.³⁶ Sysselsättningen i hotell- och restaurangbranschen, som dels består av hotell- och logiverksamhet och dels av restaurang- catering- och barverksamhet, är dock fortsatt positiv. Branschen är dock säsongsberoende och är framför allt förknippad med sommarsäsongen då det råder brist på kvalificerade och erfarna kockar.³⁷ Samtidigt menar Region Blekinge att besöksnäringen utgör en viktig del i länets framtida utveckling, där det strategiska läget vid kusten erbjuder stora möjligheter. Bland annat kan besöksnäringen utvecklas genom att attrahera fler utländska besökare.³⁸ Företagen i länet beskriver ett stort behov av kvalificerad personal inom turism- och besöksnäringen.³⁹

Region Blekinge ser att en mycket stor andel chefer och ledare kommer att gå i pension de närmaste åren. Kommunerna har planerat för utbildningsinsatser för att möta detta problem, men inom hela den privata sektorn så kommer behovet vara stort. Ledarskap i kombination med branschkompetens kommer att vara avgörande.⁴⁰

3.1.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Blekinge län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 878. Av dessa är 26 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Kultur, media och design och Ekonomi, administration och försäljning med 24 procent, respektive 21 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.1.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Data/IT samt Hotell, restaurang och turism och då inom besöksnäring.⁴¹

När det gäller teknikområdet finns det fortfarande ett större behov av utbildningsplatser än de som redan är beviljade i länet.⁴² Anledningen är främst de stora

---

³³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

³⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Blekinge län 2011–2012.

³⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Blekinge län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁸ Region Blekinge (2013) Attraktiva Blekinge. Blekingestrategin 2014-2020 (Remissutgåva inför Regionstyrelsen 2013-02-06)

³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

pensionsavgångarna som kommer att ske de närmaste åren i branschen och på grund av teknikutveckling.⁴³ När det gäller områdena Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Data/IT är det beviljade utbudet långt ifrån det behov som företag, kommuner och landsting beskriver.⁴⁴

Ytterligare behov av utbildningar finns inom Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske samt Kultur, media och design.⁴⁵ I Blekinge görs satsningar på attraktivitet och turism och utveckling sker inom olika besöksnäringar och efterfrågan på utbildade inom detta område ökar också.⁴⁶

---

⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Blekinge 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.2 Dalarnas län

3.2.1 Inledning

Dalarnas län har till skillnad från många andra landsbygds-län fyra livskraftiga centra Falun/Borlängeregionen, Mora, Avesta och Ludvika och dessa utgör navet i sina respektive arbetsmarknadsområden. Dessutom skapar Malung/Sälen ett eget starkt centrum under vintersäsongen tack vare vinterturismen. Varje arbetsmarknadsområde skiljer sig en aning beroende på näringslivets inriktning, men i samtliga kommuner dominerar branscherna industri, vård och omsorg samt handel.⁴⁷ Besöksnäringen har blivit en allt viktigare del för utvecklingen i länet, då Dalarna är Sveriges tredje största turistlän.⁴⁸

Dalarna är ett av de första länen i riket som är mitt uppe i en omfattande generationsväxling på arbetsmarknaden och pensionsavgångarna förväntas öka behovet av specialiserad arbetskraft i framtiden.⁴⁹ Utbildningsnivån i Dalarna är lägre än rikssnittet, för både kvinnor och män. Andelen män med högre utbildning ligger under rikssnittet medan det för kvinnor inte är lika stor avvikelse.⁵⁰

3.2.2 Demografi

Antalet invånare i Dalarnas län uppgår till cirka 276 600 personer.⁵¹ Länet har dock som många andra län i Sverige en stor utmaning i en minskande befolkning och fram till 2030 beräknas en nedgång till omkring 274 000 personer.⁵² Arbetskraften i Dalarna kommer att minska med cirka 1 000 personer per år under den kommande tioårsperioden och 2025 förväntas den vara nere i 118 000 personer, vilket är lägre än dagens sysselsättningsnivå.⁵³ Åldersgruppen 55–64-åringar är den största i länet, vilket innebär att stora pensionsavgångar är att vänta de närmaste åren. Den näst största åldersgruppen är 15–24-åringar och således kommer även ett stort tillskott att ske på arbetsmarknaden. Dessa är dock inte tillräckligt många för att täcka de stora pensionsavgångar som väntas.⁵⁴

Samtidigt blir de äldre i länet allt fler. Dalarnas invånare i åldern 80 och äldre var knappt 17 500 år 2011 men kommer att vara nästan 23 000 år 2025. Även om de äldre blir allt friskare kommer länet att möta en stor utmaning när det gäller att ta hand om alla äldre i framtiden.⁵⁵

---

⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁵⁰ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁵¹ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁵² Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁵³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁴ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2011.

⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

3.2.3 Näringslivsstruktur

I Dalarnas län fanns 127 990 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -1 519 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁵⁶

De offentliga tjänsterna är det område som har flest sysselsatta. I Dalarnas kommuner, landstinget och de statliga verken är cirka 45 000 eller 36 procent sysselsatta.⁵⁷ De offentliga tjänsterna sysselsätter cirka 2 procent fler än de privata tjänsterna där handel, hotell och restaurang, information och kommunikation, företagstjänster och transport ingår. 2010 sysselsattes omkring 42 000 eller 34 procent i näringen.⁵⁸ Dalarna är ett av landets ledande besökslän och har stor betydelse för länet.⁵⁹ Omkring 5 200 personer sysselsätts inom besöksnäringen och fram till 2020 beräknas ytterligare 2 200 nya arbetstillfällen skapas.⁶⁰ Byggbranschen sysselsätter omkring 10 000 vilket motsvarar 8 procent av länets sysselsatta.⁶¹ Tjänstesektorn har fått en allt större betydelse i länet och tjänstesektorn har potential att växa ytterligare.⁶²

Dalarna är ett län som traditionellt förknippas med tillverkningsindustri, stål, papper, skog och gruvnäring. Så är fortfarande fallet, men industrins betydelse som arbetsgivare har minskat och kan komma att minska ytterligare i framtiden.⁶³ Industrin är dock fortfarande en viktig bransch för länet⁶⁴ med cirka 23 000 sysselsatta eller 18 procent av samtliga sysselsatta. Jord- och skogsbruket i Dalarna domineras av skogen med drygt 3 400 sysselsatta eller 3 procent år 2010.⁶⁵ Det är en viktig näring som bland annat förser länets massa- och trävaruindustri med råvara.⁶⁶

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.2.4 Regionala satsningar

Regionen bedömer att gruvnäringen kommer att ha en positiv tillväxt,⁶⁷ dels investerar Boliden i sin verksamhet i Garpenberg och det finns långt framskridna planer på att starta gruvdrift på tre orter i Ludvika kommun och planen är att starta verksamheterna under 2015–2016.⁶⁸ Det kommer då att finnas ett behov av ett brett spektrum av utbildad

⁵⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁵⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁹ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁶⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁶³ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁶⁸ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

personal förutom bergarbetare. Även Atlas Copco har övertagit verksamhet i länet riktad mot gruv- och tunnelindustri och har expansionsplaner.⁶⁹

Dalarnas län har ett ökat behov av arbetskraft och utbildningar inom områden som till exempel miljövänliga transporter och effektivt byggande,⁷⁰ detta då Dalarnas län har ambitioner att vara en nationell föregångare i ett regionalt energi- och klimatarbete.⁷¹ ABB i Ludvika, det ledande kraft- och automationsföretaget, fortsätter att expandera och under våren 2013 inkom en ny order värd runt 150 miljoner dollar. Denna förväntas leda till ett fortsatt behov av att rekrytera personal inom olika yrkesområden med olika utbildningsbakgrund.⁷²

Ikeas etablering i Borlänge förväntas få effekter på flera olika områden utöver handeln. Bland annat förväntas verksamheten inom transportsektorn öka och därmed ökad efterfrågan på personal inom logistik. Transportsektorn påverkas även av andra tillväxtområden med bland annat Spendrups utökade produktion i Grängesberg. Turistnäringen är viktig för länets utveckling och målet är att utveckla näringen med tre miljoner nya gästnätter till 2020. I dag sysselsätter besöksnäringen cirka 5 200 personer och fram till 2020 beräknas ytterligare 2 200 nya arbetstillfällen skapas.⁷³

Trots några stora byggnadsprojekt i Dalarna, bland annat inom gruvindustrin och handeln, är efterfrågan inom anläggning och markarbeten svaga.⁷⁴ Några stora investeringar inom anläggningsbranschen syns inte i länet än men byggsektorn förväntas öka generellt i ett något längre perspektiv då bostadsbristen är stor i Dalarna.⁷⁵

3.2.5 Kompetensbehov

Arbetsförmedlingen⁷⁶ och Region Dalarna⁷⁷ identifierar kompetensbehov inom en rad olika områden, bland annat inom jord- och skogsbruket. Skogen är en viktig råvara för Dalarnas industrier, som trots att det står för en relativt liten del av länets näringsliv, spelar en viktig roll för massa- och sågindustrin i länet. En god tillgång på arbetssökande med rätt kompetens är därför av stor vikt för branschen.⁷⁸

---

⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁷¹ Länsstyrelsen i Dalarnas län (2013) Dalarna - Pilotlän för grön utveckling - Slutrapport och vägledning.

⁷² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Det planerade öppnandet av gamla gruvor i Bergslagen har inte kommit igång ännu, men befintliga gruvor är både i behov av personal och brottas med rekryteringsproblem.⁷⁹ Gruvindustrin i Dalarna genomför stora investeringar och räknar med fortsatt god efterfrågan på produkter. Det finns svårigheter att rekrytera personal inom bland annat inom kvalitetskontroll, produktionsplanering och produktionsstyrning samt inom yrkeskategorierna stab/ledning, malmbehandling, transporter, service och underhåll samt gruvgeologi.⁸⁰

Det efterfrågas också arbetskraft inom ledningsarbete samt arbete inom bygg, teknik och tillverkning. Andra yrken som efterfrågas är bland annat styr- och reglertekniker, distributionselektriker, elkraft, elektronik, maskin, elingenjör och eltekniker.⁸¹ ABB:s fortsatta expansion i länet förväntas också leda till ytterligare rekryteringsbehov inom ett flertal områden inom teknik och tillverkning och elkraft.⁸²

Inom industrin kommer brister att uppstå på ett flertal kompetensområden. Likt i många andra län kommer det råda brist på ingenjörer. Vidare kommer det efterfrågas montörer inom el, maskin och metall. Maskinoperatörer kommer att efterfrågas inom trävaru- och pappersindustrin. Övriga bristyrken inom industrin är bland annat kompetenser inom CNC och VVS⁸³ och kompetenser inom VA.⁸⁴ Det råder även brist på tekniker inom stålindustrin,⁸⁵ processarbetare inom trävaruindustrin, ingenjörer och tekniker samt installationselektriker.⁸⁶ Inom transportbranschen kommer det att uppstå stor brist på mekaniker, framför allt med inriktning mot tyngre fordon.⁸⁷

Efterfrågan inom anläggning och markarbeten är svaga⁸⁸ men bristen på kvalificerad arbetskraft inom byggindustrin ses av regionen som ett hot mot hela branschen. I den generation som nu lämnar arbetslivet finns många arbetstagare med en kompetens och arbetslivserfarenhet, som är mycket svår att ersätta. Kompetenser som kommer efterfrågas är bland annat driftschefer inom byggverksamhet samt byggnadsingenjör och tekniker.⁸⁹

Inom vård och omsorg kommer ett stort antal av nuvarande personal att pensioneras och därför förväntas en stadig efterfrågan på personal inom området hälso- och sjukvård

---

⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁰ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁸¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁸⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁵ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁸⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

samt socialt arbete.⁹⁰ Medelåldern är hög bland undersköterskor som arbetar med äldreomsorg, funktionsnedsättning och demensvård⁹¹ och landstinget Dalarna uppger att 3 000 personer pensioneras de närmaste 10 åren. Från och med år 2018 stiger antalet personer 80 år och äldre mycket snabbt och då måste kommunerna i länet vara beredda att hantera en växande grupp invånare som är i behov av äldreomsorg. Den åldrande befolkningen ställer även större krav på vård och omsorg.⁹² Det innebär att verksamheterna har ett behov av att vidareutbilda undersköterskor inom bland annat geriatrik, demensvård och psykiatri.⁹³

Tjänstesektorn förväntas öka⁹⁴ och inom handel kommer säljare att behövas, inom både fackhandeln och dagligvaruhandeln.⁹⁵ Turistnäringarna och hotell och restaurang förväntas att utvecklas positivt. Inom besöksnäringen har sysselsättningen ökat och den räknar med en fortsatt expansion.⁹⁶ Inom hotell- och restaurangbranschen kommer det finnas brist på kvalificerade kockar, vilka kommer att efterfrågas de kommande åren.⁹⁷ Övriga yrken som efterfrågas är bland annat yrken inom data och IT där det kommer behövas programmerare, ingenjörer och tekniker⁹⁸ samt mjukvaru- och systemutvecklare. Ett annat bristyrke är redovisningsekonom.⁹⁹

3.2.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Dalarnas län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 688. Av dessa är 20 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Hotell, restaurang och turism samt Ekonomi, administration och försäljning med 14 respektive 13 procent av utbudet. För närmare information, se bilaga 1.

3.2.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Teknik och tillverkning, Hotell, restaurang och turism, Ekonomi, administration och försäljning, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Transporttjänster.¹⁰⁰

Branscher inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning får betraktas som de viktigaste för regionens utveckling, vilket även avspeglar sig i länets utbildningsutbud då

⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁹¹ Region Dalarna (2012) Kompetensförsörjning i Dalarnas län. Fakta och förutsättningar.

⁹² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁹³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁹⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Dalarnas län 2012.

⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna för Dalarnas län 2012-2013. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

flest utbildningsplatser finns inom området. Utbildningar inom Hotell, restaurang och turism samt Ekonomi, administration och försäljning har också stor relevans för regionens utveckling. Utbildningsutbudet stämmer relativt väl överens med efterfrågan på arbetsmarknaden, men nuvarande utbud av utbildningsplatser bedöms inte räcka till för länets fortsatta utveckling och tillväxt.¹⁰¹

Behov av yrkeshögskoleutbildade finns främst i branscher med stora rekryteringsproblem, såsom inom besöksnäring och handel.¹⁰² Ett utbildningsområde som skulle kunna utökas är Transporttjänster med tanke på att industri, handel, livsmedel och besöksnäring samt satsningar på gruvdrift är beroende av transportsektorn.¹⁰³

---

¹⁰¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Dalarna 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁰² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.3 Gotlands län

3.3.1 Inledning

Gotland har en begränsad arbetsmarknad, på grund av öläget som inte möjliggör daglig in- eller utpendling. Länet utgör en av Sveriges mindre arbetsmarknader, om man undantar de små och glesa kommunerna i Sveriges norra delar och i skogslänen i Mellansverige.¹⁰⁴ Däremot är Gotland landets mest företagstätta län med närmare 7 000 företag, företagen är oftast små med bara några få anställda.¹⁰⁵

3.3.2 Demografi

Antalet invånare på Gotland uppgår till cirka 57 200 personer.¹⁰⁶ Sedan år 1945 har antalet invånare pendlat mellan 53 500 och 59 500 invånare.¹⁰⁷ Enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos kommer befolkningen på Gotland totalt sett att öka med cirka 600 personer mellan 2011 och 2025 och det är framförallt gruppen 65 år och äldre som kommer att öka. Även gruppen upp till 17 år ökar, dock inte lika mycket som gruppen äldre. Trenden är att personer i arbetsför ålder minskar och den utvecklingen bedöms fortsätta under lång tid framöver, åtminstone fram till 2025. Den arbetsföra befolkningen beräknas minska med drygt 3 500 personer fram till och med 2025.¹⁰⁸

3.3.3 Näringslivsstruktur

På Gotlands län fanns 26 744 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 207 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹⁰⁹

På Gotland arbetar cirka 9 000 personer inom den offentligt finansierade tjänstenäringen. Av dessa sysselsätts cirka 4 000 personer inom vård, omsorg och andra sociala tjänster. Inom området kommer det att ske många pensionsavgångar och därför finns det ett behov av många ersättningsrekryteringar på ett par års sikt.¹¹⁰

Sysselsättningen inom tjänstesektorn har ökat under lång tid och i branschen arbetar nu cirka en tredjedel av de sysselsatta i länet.¹¹¹ Besöksnäringen är en betydande näring och har en lång tradition på ön¹¹² och är väletablerad i länet, såväl ekonomiskt som sysselsättningsmässigt. En viktig verksamhet inom området är hotell- och restaurangbranschen, men branschen har naturligt höga säsongsvariationer och sysselsättningen har ökat över tid.¹¹³ Turismen har även positiva effekter för

¹⁰⁴ EuroFutures AB (2006) Gotland och omvärlden.

¹⁰⁵ Region Gotland (2012) Gotland i siffror 2012.

¹⁰⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

¹⁰⁷ Region Gotland (2012) Befolkning, utbildning och arbetsmarknad på Gotland. Ett kunskapsunderlag, april 2012.

¹⁰⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁰⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

¹¹⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014

¹¹¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹¹² EuroFutures AB (2006) Gotland och omvärlden.

¹¹³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014

tjänsteföretagen inom detalj- och dagligvaruhandel, transport samt för upplevelseleverantörer.¹¹⁴

Även om sysselsättningen inom jordbruket i Sverige minskat till följd av stordrift har Gotland fortfarande förhållandevis många sysselsatta inom jordbruket och 2011 var 6 procent, eller ett par tusen personer, av länets alla sysselsatta inom näringen.¹¹⁵ En större andel gotlänningar är sysselsatt i den areella näringsgrenen än nationellt.¹¹⁶

Gotland är inget utpräglat industrilän men ändå är andelen sysselsatta i industrin nästan 1 900 personer¹¹⁷ och byggnadsverksamheten sysselsätter omkring 2 200 personer.¹¹⁸ Gotland har en relativt hög grad av nyföretagande i relation till andra delar av Sverige. Det finns flera förklaringar till detta. En är att Gotlands småföretagande domineras av tjänster och företagande relaterat till lantbruk och skogsbruk. Gotland har också attraherat ett betydande antal egenföretagare inom exempelvis området privat konsultverksamhet och många arbetar inom områden som gränsar till konst, konsthantverk och kultur, där egen och enpersons företagande är vanligt.¹¹⁹

För närmare information, se bilaga 1.

3.3.4 Regionala satsningar

Antalet stora byggen har minskat även om det fortfarande byggs på många håll på Gotland, bland annat ska det byggas en ny gymnasieskola och en idrottshall.¹²⁰ Det är alltså inte i samma omfattning som för något år sedan. När det gäller att bygga fritidshus på Gotland är dock intresset fortsatt stort.¹²¹

Mycket talar för att det kommer att ske en kraftig utbyggnad av vindbruket de kommande åren. Av målen i Vision Gotland 2025 framgår att Gotland 2025 ska ha en lokal energiförsörjning som är klimatneutral och bygger på en hög andel av lokalt producerad förnyelsebar energi och att möjligheterna ligger i att utnyttja potentialen för bioenergi, vindkraft och solenergi. Vindkraftutbyggnaden på Gotland kan ge stora positiva effekter på arbetsmarknaden och på det lokala näringslivet i ett långsiktigt perspektiv.¹²²

3.3.5 Kompetensbehov

Besöksnäringen är väletablerad i länet, såväl ekonomiskt som sysselsättningsmässigt, branschen har dock naturligt höga säsongvariationer. En viktig verksamhet inom området är hotell- och restaurangbranschen. Inom restaurang råder det brist på kockar och då främst under sommarens högsäsong.¹²³ Besök- och upplevelsenäringsarna likväl

¹¹⁴ Region Gotland (2012) Gotland i siffror 2012.

¹¹⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹¹⁶ Region Gotland (2012) Befolkning, utbildning och arbetsmarknad på Gotland. Ett kunskapsunderlag, april 2012.

¹¹⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹¹⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014

¹¹⁹ EuroFutures AB (2006) Gotland och omvärlden.

¹²⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gotland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹²¹ Region Gotland (2012) Gotland i siffror 2012.

¹²² Gotlands kommun (2010) ByggGotland – översiktsplan för Gotlands kommun 2010–2025.

¹²³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

som livsmedel och matutveckling är nära kopplade till de areella näringarna och har också ett behov av att stärka kompetenserna,¹²⁴ till exempel inom vissa delar av förädlingsstegen.¹²⁵ De omfattande areella näringarna som finns på ön behöver också stärka kompetensen i flera sektorer. Exempelvis är det en stark utveckling inom fårnäringen.¹²⁶

Efterfrågan på byggarbetskraft har ökat stadigt sedan 2005. Sysselsättningen minskade dock något under 2011-2012 och under de kommande åren väntas sysselsättningen minska. Det finns dock fortfarande ett behov inom området och det är bland annat byggnadsingenjörer, VVS-ingenjörer samt elingenjörer.¹²⁷ Det finns även ett kommande behov av byggledare och servicetekniker.¹²⁸

Inom vård och omsorg kommer det ske stora pensionsavgångar framöver och det kommer därför att behövas många ersättningsrekryteringar på ett par års sikt.¹²⁹ Ett annat bristyrke som pekas ut är mjukvaru- och systemutvecklare.¹³⁰

3.3.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser på Gotlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 40. Samtliga utbildningsplatser finns inom Teknik och tillverkning. För närmare information, se bilaga 1.

3.3.7 Regionens bedömning av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning och Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske och då främst inom den areella näringen.¹³¹

På Gotland finns bara utbildningsområdet Teknik och tillverkning representerat, men kompetenser som efterfrågas finns även inom den areella näringen och då framför allt inom fårnäringen samt inom den areella näringens förädlingssteg.¹³²

---

¹²⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹²⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gotland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹²⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹²⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gotland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹²⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Gotlands län 2012.

¹³⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gotlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gotland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹³² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gotland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.4 Gävleborgs län

3.4.1 Inledning

Gävleborg är det mest utpräglade skogslänet i Sverige och cirka 80 procent av länets yta täcks av skog.¹³³ Arbetsmarknaden i Gävleborg har historiskt dominerats av en stark basindustri inom stål-, massa- och pappersindustri och av offentlig sektor. Dessa verksamheter har haft och har fortfarande stor betydelse för arbetsmarknaden i regionen,¹³⁴ men nya kunskapsintensiva branscher är på frammarsch. Genom samarbete mellan näringslivet, den offentliga sektorn och Högskolan i Gävle strävar länet efter att etablera sig som en stark aktör inom IT och kommunikation. Gävleborg har pekats ut som ett av landets främsta län för en stor etablering av vindkraft, något som är en stor framtida möjlighet för länet.¹³⁵

3.4.2 Demografi

Antalet invånare i Gävleborgs län uppgår till cirka 276 600 personer.¹³⁶ Efter att ha haft en stadig befolkningsminskning under flera år har länet de senaste åren upplevt en befolkningsökning. Befolkningsökningen har främst skett i kommunerna Gävle och Bollnäs. I övriga kommuner i länet har dock befolkningen fortsatt att minska. Befolkningsökningen har dock inte resulterat i en ökning av personer i arbetsför ålder 16-64 år, då Gävleborg de två senaste decennierna upplevt en stadig minskning av personer i den åldersgruppen.¹³⁷ Under 2008 började antalet personer mellan 65 och 74 år att öka, det beror på att 40-talisterna börjat komma in i denna åldersgrupp. Enligt befolkningsprognoser kan den arbetsföra befolkningen 16-64 år förväntas minska med drygt 12 800 personer från år 2011 till 2025 i Gävleborgs län.¹³⁸

3.4.3 Näringslivsstruktur

I Gävleborgs län fanns 125 655 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -1 532 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹³⁹

Stat, kommun och landsting har en stor andel anställda, omkring 37 400 finns sysselsatta, av länets invånare är sysselsatta inom den offentliga sektorn.¹⁴⁰ De två stora dominerande näringslivsgrenarna i Gävleborg är skogsindustrin och stål- och verkstadsindustrin. En stor del av befolkningen är i dag sysselsatt inom dessa näringsgrenar och i vissa kommuner är så många som 40 procent av befolkningen sysselsatta inom stål- och verkstadsindustrin eller i verksamheter direkt knutna till den.¹⁴¹

---

¹³³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹³⁴ Region Gävleborg (2012) Nya möjligheter. Regional utvecklingsstrategi för Gävleborg 2013-2020. Remissversion.

¹³⁵ Region Gävleborg (2009) Möjligheter nära dig. Regionalt utvecklingsprogram 2009–2013 Gävleborg.

¹³⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

¹³⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Gävleborgs län 2012.

¹³⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹³⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

¹⁴⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁴¹ Region Gävleborg (2009) Möjligheter nära dig. Regionalt utvecklingsprogram 2009–2013 Gävleborg.

Totalt är omkring 22 700 sysselsatta inom industrin.¹⁴² Pappers- och pappersvarutillverkning tillhör de delbranscher med högst andel äldre, eftersom pappers- och pappersvarutillverkningen dessutom tillhör en delbransch med många förvärvsarbetande kan problem med kompetensförsörjning komma att uppstå.¹⁴³

Den privata tjänstesektorn står för ungefär en tredjedel av alla arbetstillfällen inom regionen.¹⁴⁴ Handeln är störst av de privata tjänstenäringarna, med nästan 11 400 sysselsatta,¹⁴⁵ medan finans- och försäkringsverksamheten är en av de mindre näringsgrenarna. Byggverksamheten är stor i Gävleborg och verksamheten är den fjärde största i länet inom det privata näringslivet sett till antalet förvärvsarbetande,¹⁴⁶ som är cirka 10 200.¹⁴⁷ Trots stora satsningar i regionen på kommunikation och IT utgör branschen fortfarande en relativt liten del av näringslivet i Gävleborg. Ungefär 2 procent av regionens arbetstillfällen beräknas vara inom IT-sektorn. Gävleborgsregionen satsar mycket på besöks- och kulturnäringen och i dag arbetar cirka 7 procent av befolkningen inom dessa näringar.¹⁴⁸

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.4.4 Regionala satsningar

Gävleborg är ett av de mest exportinriktade länen i Sverige. Således kommer stora satsningar att göras på utbyggnad av lager, logistik och omlastningsplatser. Vidare kommer stora satsningar inom infrastruktur att genomföras, bland annat på järnvägen samt Gävle hamn.¹⁴⁹ De två värdemässigt största projekten som pågår i Gävleborg är en ny inseglingsränna till Gävle hamn och nybyggnad av operationssalar vid Gävle sjukhus.¹⁵⁰ Stål- och verkstad- samt skog- och träbranscherna genomgår en stor strukturförändring i länet just nu. Detta medför att kompetenskraven ökar snabbt, inte bara för de nyanställda utan utbildning av redan anställd personal måste till i allt högre grad.¹⁵¹

Outsourcing sker i allt högre grad, detta gäller i synnerhet service och tjänstesidan. För att de transnationella stora exportföretagen inom regionen fortsatt ska vara konkurrenskraftiga globalt och med, som nu, tyngdpunkten av både produktion och FoU förlagt inom landet anser regionen att samhället måste vara ytterst lyhörd för branschernas behov av inte minst högre eftergymnasial utbildning inom den tekniska

---

¹⁴² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁴³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁴⁴ Region Gävleborg (2009) Möjligheter nära dig. Regionalt utvecklingsprogram 2009–2013 Gävleborg.

¹⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁴⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁴⁸ Region Gävleborg (2009) Möjligheter nära dig. Regionalt utvecklingsprogram 2009–2013 Gävleborg.

¹⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹⁵⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁵¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

sektorn. Detta gäller såväl produktion och konstruktion som service.¹⁵² Idag finns Norra Europas största vindkraftpark i regionen och utbyggnaden fortsätter i oförminskad skala.¹⁵³

3.4.5 Kompetensbehov

Gävleborg har inga starka traditioner av högre utbildning, men i takt med att förutsättningar och behov förändrats inom såväl industri som offentlig sektor ökar behoven av mer kvalificerad arbetskraft.¹⁵⁴ Industrins behov förändras och de nya verksamheterna kräver generellt högre utbildning och mer kvalificerad arbetskraft och det finns även ett behov av personal med breda kompetenser. Yrken som det bland annat upplevs svårt att rekrytera till är exempelvis maskintekniker, utvecklingsingenjörer inom maskin, automationstekniker och kvalitetscertifierade svetsare samt processoperatörer.¹⁵⁵ Även inom vård och omsorgssektorn efterfrågas kompetens då länet är mitt i en stor generationsväxling,¹⁵⁶ bland annat efterfrågas undersköterskor med psykiatrisk kompetens.¹⁵⁷

Arbetsförmedlingen¹⁵⁸ och Region Gävleborg¹⁵⁹ har identifierat och bedömt att det kommer att finnas en brist på arbetskraft med relevant kompetens inom byggsektorn de kommande åren. Kompetenser som det råder brist på inom länet är bland annat ingenjörer inom bygg och anläggning med både kortare och längre utbildning samt kompetenser inom VVS. GIS¹⁶⁰ är ett mycket expansivt område i Gävleregionen, inte minst beroende på lantmäteriet och alla dess avknoppningar som finns i länet. Det är inom området en stark företagsutveckling och här finns ett stort kompetensbehov.¹⁶¹ Länsstyrelsen anger att länet är lämpligt för en stor etablering av vindkraft, med tanke på områdets fördelaktiga geografiska placering. En fjärdedel av alla vindkraftverk som är planerade att byggas i Sverige fram till 2020 planeras i Gävleborg. I dag är produktionen i gång och mycket kompetens kommer att behövas och behovet kommer att öka, inte bara under byggtiden utan även för drift och service.¹⁶²

Inom IT-sektorn har arbetsgivare haft problem med att hitta personer med rätt kompetens, bland annat finns det brist på erfarna IT-tekniker, systemutvecklare och

---

¹⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

¹⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁵⁴ Region Gävleborg (2012) Nya möjligheter. Regional utvecklingsstrategi för Gävleborg 2013-2020. Remissversion.

¹⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁵⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁵⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Gävleborgs län 2012 samt Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

¹⁶⁰ Geografiskt informationssystem

¹⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁶² Region Gävleborg (2009) Möjligheter nära dig. Regionalt utvecklingsprogram 2009–2013 Gävleborg.

programmerare. Upplevelsenäringen står inför en snabb expansion och behovet av alla typer av servicekompetenser förväntas öka. Inom restaurangbranschen förväntas en viss brist på personal med kvalificerad kockutbildning¹⁶³ med specialkunskaper i olika internationella kök.¹⁶⁴

Andelen 60 år och äldre har ökat kontinuerligt inom jord- och skogsbruk i länet och återväxten är blygsam eftersom det är färre än en av tio som är under 24 år, det är dock ingen större brist på arbetskraft inom sektorn ännu.¹⁶⁵ Dock ställs högre krav på utbildning inom området.¹⁶⁶ Andra sektorer där det finns problem med att hitta kompetens är den grafiska sektorn, bland annat inom grafisk formgivning.¹⁶⁷ När det gäller stål-, verkstads- och processindustrin inom skog och trä ställs allt bredare och djupare kompetenskrav.¹⁶⁸

Behovet av administrativa tjänster ökar kraftigt, exempelvis av löneadministratörer och redovisningsekonomer. Till stor del beroende på att Statens servicecentrum etablerats i Gävle samt en naturlig generationsväxling inom den offentliga sektorn.¹⁶⁹

3.4.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Gävleborgs län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 072. Av dessa är 33 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Data/IT och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 19 respektive 11 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.4.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Region Gävleborg har inte svarat på myndighetens fråga om vilka utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt.

Trots att det nuvarande utbildningsutbudet stämmer väl överens med efterfrågan på arbetsmarknaden finns det ytterligare behov. Exempelvis behövs tekniker inom energisektorn, framför allt inom vindkraften där stora satsningar görs, samt att det finns en stor efterfrågan på logistiker inom transportnäringen. Utbildningsbehovet är även stort inom administration, exempelvis av redovisningsekonomer¹⁷⁰ och löneadministratörer.¹⁷¹

---

¹⁶³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Gävleborgs län 2012.

¹⁶⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Gävleborgs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

¹⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

¹⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981)

¹⁷¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Gävleborg 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.5 Halland

3.5.1 Inledning

Hallands län är Sveriges sjunde största län sett till antalet invånare och tillhör de län i Sverige som har den högsta befolkningstillväxten.¹⁷² Sedan 1950 har folkmängden länet ökat med över 72 procent. Även om födelsetalen har varit relativt höga beror befolkningsökningen i första hand på inflyttningen vilket bidragit till att länet i dag är en av Sveriges främsta tillväxtregioner.¹⁷³ Fram till år 2025 förväntas befolkningen i länet öka med 10 procent, den relativt största delen av ökningen svarar unga, 0-19 år, och personer i åldern 65 år eller äldre för. Samtliga kommuner i Hallands län väntas uppleva en befolkningsökning till år 2025, dock med stora variationer mellan kommunerna.¹⁷⁴

Hallands invånare har tillgång till en stor arbetsmarknad och näringslivet är i många avseenden integrerat med angränsade län och kommuner. Hallands län är ett av de största utpendlingslänen i riket och majoriteten av invånarna pendlar till Västra Götaland. Kungsbacka har en stark koppling till Göteborgsregionen, Varberg till Sjuhäradsbygden och Göteborgsregionen, Hylte har kopplingar till Småland och Laholm till Skåne.¹⁷⁵

3.5.2 Demografi

Antalet invånare i Hallands län uppgår till cirka 304 100 personer¹⁷⁶ och länet har en positiv befolkningsutveckling. De senaste 25 åren har befolkningen i länet ökat med 25 procent på grund av både ett positivt födelseöverskott och en positiv nettoinflyttning. Halland har dock ett demografiskt problem i och med att befolkningen i arbetsför ålder minskar och fler ungdomar flyttar från regionen än vad som flyttar in.¹⁷⁷

I Hallands län förväntas befolkning öka med ungefär 34 000 personer fram till år 2025. Samtliga kommuner i Hallands län väntas få en befolkningsökning till år 2025, dock med stora variationer mellan kommunerna. Den största befolkningsökningen förväntas i Kungsbacka kommun, där närheten till Göteborg är en bidragande orsak till kommunens relativt stora befolkningsökning. Fler invånare innebär även en ökad efterfrågan på bland annat bostäder och sjukvård. Enligt prognosen kommer antalet äldre, 65 år eller äldre, att öka med cirka 17 600 personer i länet till och med år 2025. Det innebär att behovet av arbetskraft inom bland annat vård och omsorg kommer att öka under de närmaste 10-15 åren.¹⁷⁸

3.5.3 Näringslivsstruktur

I Hallands län fanns 131 239 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 17 208 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.¹⁷⁹

---

¹⁷² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁷³ Region Halland (2012) Halland växer!

¹⁷⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁷⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁷⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

¹⁷⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Hallands län 2012.

¹⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁷⁹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

Utvecklingen i Halland följer samma mönster som Sverige som helhet med en stark minskning av antalet industrisysselsatta och ökad sysselsättning inom tjänstesektorn, framför allt inom delbranschen företagstjänster.¹⁸⁰

Inom den privata tjänstesektorn, som innefattar allt från personal- och serviceintensiva branscher som hotell, restaurang, handel och städ till mer kunskapsintensiva branscher inom IT, och juridisk eller teknisk konsultation, återfinns 39 procent av de förvärvsarbetande i länet.¹⁸¹ Näringslivet i Halland kännetecknas av många små företag. Småföretagsstrukturen har flera positiva effekter, som ett högt nyföretagande, god lönsamhet och tillväxt i företagen. Näringslivet har dock få kunskapsintensiva företag. Besöksnäringen och turismen är viktig för regionen och näringslivet i och med att det ökande antalet besökare till länet skapar många nya företag inom upplevelsenäringen.¹⁸² Nya arbetstillfällen förväntas skapas inom olika delar av den privata tjänstesektorn, starkt växande tjänstebranscher är bland annat hotell och restaurang och datakonsulter.¹⁸³

Omkring 33 procent var sysselsatta inom den offentliga sektorn 2011 som innefattar offentlig förvaltning, utbildning, hälso- och sjukvård, omsorg och sociala tjänster.¹⁸⁴ Sysselsättningsutvecklingen på offentliga arbetsställen skiljer sig från utvecklingen i näringslivet då väldigt få nya jobb väntas skapas inom den offentliga sektorn.¹⁸⁵ Antalet industrijobb i länet är närmare 16 procent av de förvärvsarbetande i länet och är en viktig del i näringslivet i länet. Metallindustrin är den näringsgren inom industrisektorn i Hallands län som har flest antal anställda och en stor andel av länets företag är direkt beroende av hur fordonsindustrin, framförallt i Göteborg, utvecklas. Några andra industrigrenar i länet som är mer framträdande än andra är massa- och pappersvarutillverkning, motorfordonsindustrin, livsmedelsindustrin, trätillverkning men även textilindustrin.¹⁸⁶

Byggnadsverksam som är indelad i byggande av hus och andra byggnader samt anläggningsarbeten med mera sysselsatte 2011 8 procent av länets arbetstillfällen.¹⁸⁷ Antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruket har trendmässigt minskat under flera årtionden. Utvecklingen går mot att verksamheten bedrivs i större enheter, vilket kräver större anläggningar och större investeringar i maskiner och annan utrustning. I Halland arbetade 2011 3 procent inom jordbruk, skogsbruk och fiske.¹⁸⁸

För närmare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

---

¹⁸⁰ Region Halland (2013) Förutsättningar för tillväxt och välfärd i Halland 2013

¹⁸¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸² Region Halland (2005) Halland – bästa livsplatsen. Regional utvecklingsstrategi 2005–2020.

¹⁸³ Region Halland (2012) Förutsättningar för tillväxt och välfärd i Halland 2012.

¹⁸⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸⁵ Region Halland (2012) Förutsättningar för tillväxt och välfärd i Halland 2012.

¹⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

¹⁸⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

3.5.4 Regionala satsningar

Investeringar som kan komma att påverka rekryteringsbehoven är utbyggnaden av Västkustbanan som går mellan Göteborg och Lund. Västkustbanan möjliggör fler transporter av gods på järnväg, skapar bättre pendlingsmöjligheter och fungerar som en viktig länk för långväga tågtrafik mellan Köpenhamn, Malmö, Göteborg och Oslo.¹⁸⁹ Enligt Trafikverkets planering kommer utbyggnaden till största delen vara klar 2014. Några sträckor kommer dock att återstå, bland annat sträckan genom Varberg. Tunneln genom Hallandsås planeras vara klar 2015.¹⁹⁰ Det planeras även en tre kilometer lång tågtunnel i Varberg samt ett nytt resecentrum som kan komma att påbörjas de närmaste åren.¹⁹¹

Region Halland har utvecklat en strategi för att långsiktigt stärka innovationsrikedomen och den tekniska utvecklingen inom det halländska näringslivet. Regionen har även utarbetat en plan för att öka entreprenörskapet och innovationsrikedomen i länet.¹⁹²

3.5.5 Kompetensbehov

Det råder brist på kvalificerad arbetskraft inom industrin och då främst så kallade nyckelkompetenser, det vill säga kompetenser som företagen behöver oavsett konjunkturläge. Exempel på sådana kompetenser är konstruktörer, ingenjörer och chefer av olika slag. Inom industrin finns även ett behov av styr- och reglertekniker, elektronik och teleteknik, kompetenser inom elkraft, maskin och kemi samt verktygsmakare.¹⁹³ Det finns även behov av automationselektriker.¹⁹⁴

Inom bygg- och anläggningsbranschen råder det brist på anläggningsarbetare medan det utbildas för många installationselektriker.¹⁹⁵

Som i många av landets övriga delar är det för få undersköterskor som vidareutbildar sig. Det finns gott om så kallade allmänundersköterskor från gymnasieskolan, medan det råder stor brist på vidareutbildade undersköterskor inom till exempel akutsjukvård, psykiatri,¹⁹⁶ demens¹⁹⁷ och geriatrik.¹⁹⁸

Transport och magasinering är en viktig del av näringslivet i Hallands län. Många av hamnarna längs kusten utgör basen för mycket av exporten från företag i Halland och angränsande län. På lite längre sikt kan det förväntas ett ökat behov av nyrekryteringar i branschen då andelen äldre är relativt hög. Drygt 25 procent av de sysselsatta i transportsektorn i Hallands län är mellan 55 och 64 år vilket bör innebära ett relativt stort

---

¹⁸⁹ Trafikverket (2012) Västkustbanan – för nära och fjärran förbindelser.

¹⁹⁰ Trafikverket.se

¹⁹¹ Planläggning och projektering 2013-2018. Byggtid cirka 2019-2024.

¹⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

¹⁹³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁹⁴ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Hallands län 2012.

¹⁹⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

¹⁹⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Hallands län 2012.

¹⁹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Halland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

antal pensionsavgångar under de närmaste 10 åren. Ett yrke som kommer att efterfrågas är bland annat logistiker.¹⁹⁹

Många av orterna i Hallands län, framförallt de kustnära orterna, är stora sommarstäder där hotell och turismnäringen är viktiga inslag. Inom restaurangbranschen, och då framförallt under sommarmånaderna, råder det brist på erfarna kockar.²⁰⁰ Ringhals AB tillhör en av länets tio största arbetsgivare och företaget har planer på att rekrytera ytterligare 300 medarbetare under de kommande åren. Kompetenser som eftersöks är i första hand högskole- och civilingenjörer, men även personer med yrkesutbildning.²⁰¹

Exempel på andra bristyrken är bland annat företagssäljare, datatekniker, systemerare och programmerare, motorfordonsmekaniker och lastbilsmechaniker, bagare/konditorer²⁰² samt upphandlare. Det kan också komma att uppstå behov inom de gröna näringarna då hälften av dagens arbetskraft går i pension fram till 2025.²⁰³

3.5.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Hallands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 361. Av dessa är 25 procent inom Samhällsbyggnad och byggteknik följt av Teknik och tillverkning med 23 procent och Data/IT samt Ekonomi, administration och försäljning med 19 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.5.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Region Halland har inte svarat på myndighetens fråga om vilka utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års. Region Halland har heller inte svarat på myndighetens fråga om hur de uppfattar behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan.

---

¹⁹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Halland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁰⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁰¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁰² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Hallands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Halland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.6 Jämtlands län

3.6.1 Inledning

Som i många andra län kommer tillgången på arbetskraft i Jämtland att minska i framtiden²⁰⁴ och på lång sikt är den största utmaningen befolkningsutvecklingen. Den närmsta framtiden väntas pensionsavgångarna fortgå och öka medan tillträdet av ungdomar på arbetsmarknaden avtar. Detta skapar å andra sidan goda förutsättningar för personer att komma in på arbetsmarknaden, om man har rätt kompetens. Även om kompetensbristerna i Jämtlands län inte är dramatiska ännu, så kan det ändå få en avgörande betydelse eftersom det ofta handlar om nyckelkompetenser som avgör företags möjligheter till expansion.²⁰⁵

3.6.2 Demografi

Antalet invånare i Jämtlands län uppgår till cirka 126 200 personer.²⁰⁶ De demografiska förändringarna i länet måste betraktas som ett hot mot tillväxten i regionen, då länet har en negativ befolkningsutveckling.²⁰⁷ De senaste 10 åren har befolkningen i länet minskat med nästan 2 300 invånare.²⁰⁸ Medelåldern i länet är hög med ett snitt på 43 år, i tätorter är medelåldern i allmänhet lägre och i glesbygder högre. Fram till år 2025 beräknas länets arbetsföra befolkning minska med 6 500 invånare,²⁰⁹ medan den totala befolkningen förväntas öka med cirka 700.²¹⁰

3.6.3 Näringslivsstruktur

I Jämtlands län fanns 60 614 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 904 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.²¹¹

Inom den offentliga sektorn var det drygt 22 000 sysselsatta år 2011 vilket motsvarar 39 procent av samtliga sysselsatta i länet. De senaste 10 åren har den offentliga sektorn totalt minskat med drygt 500.²¹² Hälso- och sjukvård, vård och omsorgssektorn sysselsatte cirka 11 200 personer år 2010 vilket utgör omkring 20 procent av Jämtlands läns sysselsatta.²¹³

Den privata tjänstesektorn, som bland annat innehåller näringsgrenar som personliga och kulturella tjänster, hotell och restaurang, handel och kommunikation samt information-

²⁰⁴ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²⁰⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁰⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

²⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁰⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁰⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²¹¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

²¹² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²¹³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

och kommunikationsbranschen, sysselsatte drygt 22 200 personer 2011. Sektorn är den som har ökat mest av samtliga branscher i länet de senaste 10 åren.²¹⁴ Besöksnäringen är en basnäring som vuxit starkt och kommer att utvecklas ytterligare och sysselsättningen har ökat med 50 procent de senaste 10 åren.²¹⁵ Turismen är en betydelsefull del av näringslivet i Jämtlands län och personliga och kulturella tjänster samt hotell och restaurang sysselsatte nästan 5 500 under 2010, cirka 10 procent av antalet sysselsatta. Områdena handel och kommunikation, parti-, detaljhandel, transport samt magasinering sysselsatte år 2011 nästan 16 600 personer, motsvarande omkring 29 procent av sysselsatta inom länets samtliga näringar.²¹⁶ Många av arbetstillfällena i regionen finns inom mindre företag.²¹⁷

Industrins betydelse för länet är förhållandevis liten jämfört med övriga län,²¹⁸ 2011 sysselsattes nästan 5 700 personer inom industrisektorn. De senaste 10 åren har antalet minskat med nära 2 400 personer inom området.²¹⁹

Byggnadsverksamheten sysselsatte år 2011 cirka 4 200 personer och utgjorde omkring 8 procent av den totala sysselsättningen. Under de senaste 10 åren har byggbranschen ökat med drygt 1 100 sysselsatta. Jordbruk, skogsbruk och fiske sysselsatte år 2010 drygt 2 400 personer vilket utgör omkring 4 procent av Jämtlands läns totalt sysselsatta.²²⁰

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.6.4 Regionala satsningar

Tillväxten inom det jämtländska näringslivet förväntas ske inom turistnäringen och en stark tillväxt väntas inom bioenergi, skogskraft, vindkraft och diverse företagstjänster.²²¹ Stora investeringar inom besöksnäringen kommer att ske för att öka tillväxten och lönsamheten i de tre största destinationerna. Länsstyrelsen i Jämtland räknar med att det kommer att investeras tio miljarder kronor under de kommande 10 åren. Turistnäringen förväntas skapa cirka 500 nya arbetstillfällen fram till 2020 och detta kommer även att bidra till ökad tillväxt inom handel, restaurang, transport och nöjesbranscherna.²²²

Utbyggnaden av vindkraft fortsätter och det projekteras för ett stort antal vindkraftverk i länet. Under tidsperioden 2011-2020 kommer det att uppföras 90 vindkraftverk per år. Detta beräknas kunna ge många jobb såväl under projekterings- och byggtid som på

---

²¹⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²¹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²¹⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²¹⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²¹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²¹⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²²⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

²²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

längre sikt för drift och underhåll.²²³ Länsstyrelsen menar att det finns en stor potential vad gäller förutsättningar för elproduktion av vind. Men länsstyrelsen i Jämtland har en restriktiv inställning vad gäller utbyggnad av vindkraft i fjällmiljön och säger nej till att områden i fjällmiljö utpekade som riksintresse för vindbruk. Skälen till detta är regionens långsiktiga attraktionskraft och utvecklingsmöjligheter och att exempelvis turismnäringen kan påverkas negativt.²²⁴

3.6.5 Kompetensbehov

Många kommuner i länet uppger i dag att de har svårt att rekrytera personal inom vårdområdet.²²⁵ Stora pensionsavgångar är den dominerande anledningen till denna utveckling, omkring 2 850 personer förväntas att gå i pension från och med 2013 fram till och med 2025. Det finns ett stort behov bland annat av boendestödjare, personal inom missbruks- och demensvård, personal inom LSS och neuropsykiatri, där ibland socialpsykiatri, samt inom vårdadministration.²²⁶ Andra kompetenser det kommer råda brist på i framtiden inom den offentliga sektorn är personer specialiserade på miljö och teknik.²²⁷

Besöksnäringen i Jämtland är redan stor, men beräknas kunna växa än mer. Målet är att öka besöksiffrorna, inte bara under vintersäsongen, utan särskilt under sommarhalvåret.²²⁸

Inom byggindustrin väntas stora brister inom flertalet yrken, till exempel VVS-ingenjörer, installationselektriker,²²⁹ byggnads- och anläggningsarbetare och byggnadshantverkare.²³⁰ Andra yrken där det kan komma att väntas en brist de kommande åren är bland annat maskintekniker, drifttekniker inom IT samt redovisningsekonomer.²³¹ Det förväntas även stora avgångar bland ingenjörer och tekniker. Det finns behov av vindkrafttekniker för drift och underhåll²³² och 2020 räknar länet att ha 450 personer som kommer att arbeta med drift och underhåll av vindkraft och av dem är hälften vindkraftstekniker.²³³ Det finns även ett behov av driftsledare inom lantbruk.²³⁴

---

²²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²²⁴ Länsstyrelsen Jämtlands län (2013) Remiss gällande Energimyndighetens uppdatering av områden av riksintresse för vindbruk, 2012-2013.

²²⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²²⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²²⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²²⁸ Konkurrenslyftet (2011) Kompetensförsörjningsrapport för Jämtlands och Västernorrlands län. Jobbpuls.

²²⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jämtlands län 2012.

²³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²³¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jämtlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²³² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²³³ Konkurrenslyftet (2011) Kompetensförsörjningsrapport för Jämtlands och Västernorrlands län. Jobbpuls.

²³⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.6.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Jämtlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 647. Av dessa finns 31 procent inom de tre utbildningsområdena Hotell- restaurang och turism, Teknik och tillverkning samt Ekonomi, administration och försäljning. För närmare information, se bilaga 1.

3.6.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hotell, restaurang och turism och då främst inom besöksnäringen, Teknik och tillverkning, Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete samt Data/IT.²³⁵

Bedömningen är att de stora investeringarna och den goda lönsamheten inom turistnäringen gör att utbildningsutbudet inom utbildningsområdet Hotell, restaurang och turism och då främst inom besöksnäringen är viktigt.²³⁶

---

²³⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jämtlands Län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.7 Jönköpings län

3.7.1 Inledning

Jönköpings län har en lång tradition som en av Sveriges ledande industriregioner. Till skillnad från industrin i många andra delar av landet har länets företag lyckats överleva den ena industrikrisen efter den andra.²³⁷ Utöver många småföretag finns även många medelstora företag inom länet. Länet har olika plattformar för utveckling av och samverkan i näringslivet, bland annat genom befintliga nationella branschcentrum och klusterbildningar. Utbildningsmöjligheterna i länet bedöms som goda med Jönköpings högskola som bidrar med innovation och tekniskt kunnande. Trots detta, är utbildningsnivån relativt låg.²³⁸ Den goda tillgången på arbetstillfällen har medfört att det historiskt sett inte alltid har varit nödvändigt att fullfölja gymnasieutbildningen och behovet av höjd utbildningsnivå är nu påtaglig och en av de största utmaningarna i länet.²³⁹

3.7.2 Demografi

Antalet invånare i Jönköpings län uppgår till cirka 339 100 personer.²⁴⁰ Länet har de senaste åren upplevt en stabil befolkningsökning. Befolkningen förväntas fortsätta öka de kommande åren, framför allt i Jönköpingsregionen.²⁴¹ Den svenskfödda befolkningen beräknas minska medan den utlandsfödda befolkningen i länet ökar.²⁴² Fram till 2025 bedöms dock befolkningen i åldrarna 16-64 att sjunka något²⁴³, medan andelen äldre ökar vilket ställer andra krav på samhället framöver.²⁴⁴ En åldrande befolkning tillsammans med utflyttning av invånare är en stor utmaning och kommer bli så än mer framöver.²⁴⁵

3.7.3 Näringslivsstruktur

I Jönköpings län fanns 168 353 sysselsatta 2011. Länet hade en positiv nettopendling på 1 545 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.²⁴⁶

I Jönköpings län har näringslivet traditionellt dominerats av egenföretagare och företagsandan är stark i länet och en stor andel av befolkningen arbetar i privata småföretag och cirka 99 procent av länets företag är små eller medelstora.²⁴⁷ En tredjedel

---

²³⁷ Regionförbundet Jönköpings län(2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²³⁹ Regionförbundet Jönköpings län(2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²⁴⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

²⁴¹ Jönköpings kommun (2012) Befolkningsprognos Jönköpings län 2012–2025.

²⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁴³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁴⁵ Regionförbundet Jönköpings län (2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²⁴⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

²⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

av länets sysselsatta arbetar inom privata tjänster. Privata tjänster omfattar många delbranscher, som exempelvis handel, hotell och restaurang, transport, turism och företagstjänster.²⁴⁸ Den offentliga tjänstesektorn står för 33 procent av de sysselsatta i länet²⁴⁹ varav störst andel sysselsatta finns inom vård och omsorg, följt områdena utbildning och forskning samt offentlig verksamhet.²⁵⁰

Tillverkningsindustring står för 25 procent av samtliga sysselsatta i länet. De största delbranscherna inom industrin i länet är metallindustri, maskinindustri, trävaruindustri gummi och plastindustri samt tillverkning av möbler.²⁵¹ Genom att industrisektorn är så välrepresenterad i regionen, både när det gäller antal företag och olika industrigenar som skog, trä, metall, plast/gummi och livsmedel, råvaruproduktion och förädling, skapar detta en stor konkurrensfördel.²⁵² Industribranschen har en hög känslighet för konjunktursvängningar,²⁵³ men många små och medelstora industriföretag har visat sig vara livskraftiga och har en stor förmåga till omställning och överlevnad både vid hög- och lågkonjunktur.²⁵⁴ Trähusindustrin upplever stor osäkerhet kring den framtida marknadsutvecklingen. En bidragande orsak till osäkerheten bottnar i den finansiella oron i världsekonomin. Möbelindustrin har även investerat i ny teknik, vilket medfört att branschen klarat samma produktion med mindre personalstyrka.²⁵⁵

Byggbranschen sysselsätter 6 procent av samtliga sysselsatta i länet, 40 procent av dessa finns sysselsatta inom byggbranschen i Jönköpings kommun och 11 procent i Nässjö kommun. De areella näringarna, jordbruk, skogsbruk och fiske sysselsätter drygt 2 procent av samtliga sysselsatta i Jönköpings län.²⁵⁶ Delbranscher som visar en tydlig trend på en sysselsättningsökning i Jönköpings län är jord- och skogsbruk, energi- och vatten, bygg, hotell- och restaurang samt reklam och media. Delbranscher som visar en tydlig trend på en sysselsättningsminskning är däremot tillverkande industri inom trä, massa och papper samt maskin och möbel. Även elproduktion samt turism visar en minskning.²⁵⁷

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

---

²⁴⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁴⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁵⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁵¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁵² Regionförbundet Jönköpings län (2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²⁵³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁵⁴ Regionförbundet Jönköpings län (2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁵⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁵⁷ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

3.7.4 Regionala satsningar

Fler energieffektiva bostäder kommer att byggas vilket kommer att kräva kvalificerad arbetskraft inom bygg, fastighet, energi och företagstjänster.²⁵⁸ Även renovering och underhåll av miljonprogrammets fastighetsbestånd kommer att kräva nya kompetenser inom projektering, planering, teknik, miljö och energi samt återvinning.²⁵⁹ Utvecklingen för ett mer klimatsmart samhälle får också stora konsekvenser för frågor som rör exempelvis uppvärmning, transporter och bebyggelsestruktur. Med bland annat en stark industritradition, stor tillgång till förnybar energi och en förhållandevis stark miljöteknikindustri finns möjligheter att dra nytta av skiftet mot allt starkare miljöfokus i en miljödriven företagsutveckling.²⁶⁰

Det finns ett eftersatt underhåll inom spårbunden trafik, järnväg, signalsystem med mera och detta kommer också att kräva kvalificerad arbetskraft framöver. I Jönköpings län finns ett 30-tal aktörer med cirka 700 anställda inom järnvägsrelaterad verksamhet.²⁶¹ Länet strävar efter att främja kulturella och kreativa näringar och tanken är att satsningen ska bidra till fler nöjesevenemang och ökad designkonst. Den växande åldrande befolkningen i kombination med avregleringen inom omsorgen kommer antagligen att öka behovet av personliga tjänster i länet.²⁶²

Gruvnäringen har stora etableringsplaner i länet vilket kommer att kräva kvalificerad arbetskraft inom markprojektering, anläggning och maskin.²⁶³ Smålandslänet arbetar även efter en gemensam strategi för ökad tillväxt inom trärelaterad industri. Det genomförs också satsningar på turism och besöksnäring både inom länet och inom Småland.²⁶⁴

3.7.5 Kompetensbehov

De branscher där bristen på kompetens beräknas vara som störst är inom vård- och omsorg, data/IT, industrin och byggsektorn. Således liknar kompetensbristen i länet på många sätt Sverige som helhet. Inom data/IT-branschen kommer ingenjörer och supporttekniker att behöva rekryteras. I byggbranschen kommer det att behövas ingenjörer och byggnadstekniker,²⁶⁵ samt arbets- och projektledare.²⁶⁶

Industriell produktion är basen för länets fortsatta tillväxt och en förutsättning för många andra branschers överlevnad. Jönköpings län finns bland de län som har högst andel sysselsatta inom näringsgrenen men också det län som har flest sysselsatta inom industri på låg och medellåg teknisk nivå.²⁶⁷ För att klara detta behövs framför allt tillförsel av

²⁵⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

²⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁶⁰ Regionförbundet Jönköpings län (2012) Regional utvecklingsstrategi för region Jönköping 2025. Remissversion.

²⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁶² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

²⁶³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Jönköpings län 2012.

²⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁶⁷ OECD (2012) OECD Territorial Reviews Småland – Blekinge 2012.

kompetens inom yrken som efterfrågas generellt inom industrin, till exempel produktionstekniker, kvalificerade operatörer, inköpare och konstruktörer, produktutvecklare och kvalificerade produktionsledare.²⁶⁸ Det råder även brist på maskintekniker och verktygsmaskinoperatörer.²⁶⁹ Ingenjörer och tekniker är en grupp som, inte bara genom åldersavgångar, utan också genom industrins strukturomvandling och teknisk utveckling inom alla branscher och sektorer, kommer att behöva rekryteras i relativ stor omfattning fram till och med 2019.²⁷⁰ Inom den tillverkande industrin efterfrågas på alla nivåer, kompetenser inom design, produktion, försäljning och export.²⁷¹ Andra kompetenser som efterfrågas är bland annat inom elektronik och teleteknik.²⁷²

Basnäringar som jord- och skogsbruk, handel samt bygg och transport efterfrågar också kvalificerade medarbetare för fortsatt tillväxt.²⁷³ Utvecklingen inom data/IT-sektorn går snabbt och det behövs även inom denna sektor nya yrkeskompetenser.²⁷⁴ Inom ekonomi samt personliga och kulturella tjänster behövs det också nya kompetenser vilket är viktiga för länets tillväxt. Länets geografiska läge innebär en gynnsam utveckling av verksamheter inom lager och logistik, bland annat utbyggnad av terminaler, vilket medför ökad efterfrågan på kompetens inom området.²⁷⁵

3.7.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Jönköpings län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 2 268. Av dessa är 37 procent inom Ekonomi, administration och försäljning följt av Teknik och tillverkning samt Hälso- sjukvård samt socialt arbete med 23 respektive 15 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.7.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

Det utbildningsområde som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning.²⁷⁶

Tillverkningsindustrin är inne i en strukturomvandling där branschen går från enklare till en mer kunskapsintensiv produktion. Det finns stora behov av utbildning på yrkeshögskolenivå, både för redan verksamma och för rekrytering av nya

---

²⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁶⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁷⁰ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

²⁷¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁷² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Jönköpings län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

²⁷³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁷⁴ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

²⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁷⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

yrkeskategorier. Utbildningarna bör även vara så flexibla som möjligt, både vad gäller studietak och studieform, vilket kan underlätta både rekrytering och deltagande.²⁷⁷

Vidare finns ett stort behov av yrkeshögskoleutbildade inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och då främst utbildningar inom äldreomsorg.²⁷⁸ Detta med tanke på den demografiska utvecklingen med bland annat fler äldre i befolkningen samt i kombination med stora pensionsavgångar.²⁷⁹ Utbildningarna inom Data/IT bedöms också behöva öka för att möta kommande utveckling, detta då den digitala utvecklingen inom IT-sektorn berör alla näringsgrenar.²⁸⁰ Utbildningar inom Kultur, media och design behövs också för att möta kommande utveckling och stödja en fortsatt tillväxt. Utvecklingen inom gröna näringar förväntas öka efterfrågan på specifika yrkeskompetenser, exempelvis inom trädgårds- och grönyteanläggning i tätbebyggda områden.²⁸¹

Inom utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggteknik kommer bland annat pensionsavgångar och uppdämda underhållsbehov att kräva nyrekrytering och ny kompetens. Detsamma gäller inom Hotell, restaurang och turism för att möta satsningar på ökad besöksnäring i länet.²⁸²

---

²⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan(2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan(2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

²⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Jönköpings län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.8 Kalmar län

3.8.1 Inledning

Kalmar län är i dag en stark industriregion och flera stora industriföretag har verksamhet i regionen.²⁸³ Länet är uppdelat i fyra arbetsmarknadsregioner, däremot är målet för länet att minska arbetsmarknadsregionerna till två. Enligt de prognoser som görs för de närmaste åren tyder dock mycket på att antalet arbetsmarknadsregioner i länet kommer att kvarstå vid fyra.²⁸⁴

Kalmars läge vid Östersjön och närhet till flera av länderna i östra Europa har gjort staden till traditionell hamnstad. Som många mindre regioner i landet har Kalmar län upplevt en minskande befolkning och utflyttningarna är fler än inflyttningarna. Det är i huvudsak yngre personer som flyttar, vilket riskerar att bli ett problem när många äldre kommer att gå i pension. Den enda kommunen i länet som har haft en positiv befolkningsutveckling är Kalmar kommun, där inflyttningen av ungdomar varit större än utflyttningen. Detta kan förmodligen till stor del förklaras av Linnéuniversitetet som bedriver verksamhet både i Växjö och i Kalmar.²⁸⁵

3.8.2 Demografi

Antalet invånare i Kalmar län uppgår till cirka 233 500 personer.²⁸⁶ I Kalmar län har befolkningen de senaste åren minskat stadigt och det är en utveckling som beräknas fortsätta även de kommande åren.²⁸⁷ Från 1990-2011 har befolkningen i Kalmar län minskat med nästan 8 000 personer, vilket motsvarar en minskning med 3 procent. Befolkningsminskningen i länet är i sig inte så stor men innebär ofta att de äldre generationerna blir kvar medan ungdomar flyttar från länet.²⁸⁸

Kalmar kommun är den enda kommunen i länet som haft en positiv nettoutflyttning av ungdomar. I övriga kommuner har flyttnettot varit negativt. Detta resulterar i att fler kommer att lämna arbetsmarknaden än dem som tillkommer och i länet räknar man med ett underskott på 32 procent av dem som lämnar arbetsmarknaden fram till 2020.²⁸⁹ Mellan 2011 och 2025 bedöms dock länets befolkning att öka marginellt, till 234 600 personer, vilket motsvarar en ökning med nästan 1 procent.²⁹⁰ För Kalmar län är befolkningsutvecklingen en nyckelfråga. Den negativa befolkningsutvecklingen samt en allt äldre befolkning leder till att allt färre ingår i arbetskraften vilket kommer att försvåra generationsväxling och omställning i arbetslivet.²⁹¹

---

²⁸³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

²⁸⁴ Regionförbundet i Kalmar län (2012) Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2012-2020.

²⁸⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

²⁸⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

²⁸⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

²⁸⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁸⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

²⁹⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁹¹ Regionförbunden i Blekinge, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län samt Arbetsförmedlingen (2011-2012) Analys av kompetensbehov inom Småland och Blekinge.

3.8.3 Näringslivsstruktur

I Kalmar län fanns 107 137 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 2 729 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.²⁹²

Den offentliga sektorn är den sektor som dominerar näringslivet i Kalmarregionen.²⁹³ Offentliga tjänster omfattar utbildning och forskning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning. 2011 sysselsatte branschen totalt drygt 31 procent av länets totalt sysselsatta.²⁹⁴ Vård- och omsorgssektorn i länet står inför stora utmaningar då landets äldsta befolkning finns i länet, samtidigt som länet har en negativ befolkningsutveckling.²⁹⁵

Det privata näringslivet i länet domineras främst av mindre företag. 99 procent av länets företag har färre än 100 anställda och 67 procent av samtliga företag är enmansföretag.²⁹⁶ Den privata tjänstesektorn kan delas upp i flera olika branscher som till exempel handel, transport, hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster, utgör drygt 32 procent av den totala sysselsättningen i länet.²⁹⁷

Kalmar län är ett besökslän med ett flertal nationella och internationella besöksmål som omfattas av både nationella och regionala strategier för utveckling och tillväxt.²⁹⁸ Många av länets arbetsgivare inom besöksnäringarna arbetar för att öka attraktiviteten för regionen²⁹⁹ och turismen och besöksnäringen utgör viktiga inslag i länets arbetsmarknad³⁰⁰ och 2012 var ett rekordår för besöksnäringen i länet.³⁰¹

Industrisektorn är stark i Kalmar län och andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin uppgick 2011 till att motsvara nästan 22 procent. Viktiga delbranscherna inom industri är trävaruindustri, transportmedelsindustri samt metallvaru- och maskinindustri.³⁰² Branschen har som helhet en hög känslighet för konjunktursvängningar och har sedan början av 2000-talet påverkats av rationaliseringar och strukturförändringar. Ett exempel på detta är inom gjuteriindustrin där man under de senaste åren flyttat enklare arbetsuppgifter till utlandet och försökt att behålla mer avancerade arbeten i länet.³⁰³ Det

---

²⁹² Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

²⁹³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

²⁹⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

²⁹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁹⁶ Regionförbundet i Kalmar län (2012) Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2012-2020.

²⁹⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

²⁹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

²⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁰⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁰¹ RESURS för Resor och Turism i Norden AB (2013) Ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter av turismen i Kalmar län 2012. Inklusivt åren 2003-2011.

³⁰² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁰³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

finns emellertid stora utvecklingsmöjligheter för industrin inom nya tillväxtområden som till exempel energi, IT, hälso- och sjukvård och miljöteknik.³⁰⁴ Kalmar län har en stor och växande grön sektor som blir allt viktigare både som del av livsmedelsförsörjning men också inom energi och miljöområdet.³⁰⁵

Byggbranschen är på uppgång, i och med att nybyggnationen ökar för att motverka bostadsbristen i främst Kalmar.³⁰⁶ Varje år sedan 2000, förutom under 2004, har antalet sysselsatta inom byggbranschen ökat³⁰⁷ och utgör idag nästan 6 procent av länets samtliga sysselsatta. Jord- och skogsbruk sysselsätter drygt 4 procent av samtliga sysselsatta i länet,³⁰⁸ vilket är den högsta andelen sysselsatta i nationell jämförelse.³⁰⁹ För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.8.4 Regionala satsningar

I Kalmar planeras det för flera stora satsningar inom infrastrukturområdet de kommande åren. Dels kommer stora satsningar att göras inom järnväg, väg, hamnar och flygplatser, men även stora satsningar på att utveckla IT-infrastrukturen i länet planeras.³¹⁰ Kalmars läge vid Östersjön blir allt intressantare och utbytet ökar i hela Östersjöområdet, inte bara med de baltiska staterna. Det pågår ett arbete som syftar till att stärka de öst-västliga kommunikations- och handelsförutsättningarna runt Östersjön, vilket kommer att påverka länet på sikt.³¹¹

Slutförvar av använt kärnbränsle kommer att göras i Östhammars kommun i Uppsala län men arbetet med förvaring, inkapsling och hantering av uttjänt bränsle har Oskarshamn som bas. Redan i dag finns en omfattande verksamhet inom området som förväntas skapa efterfrågan på olika kompetenser inom byggnation, konstruktion och logistik samt drift av nya system.³¹²

Besöksnäringen finns och utvecklas i hela länet, populära destinationer utvecklas till att kunna ta emot fler gäster under högsäsong men också skapa nya säsonger över året.³¹³ Det sker en breddning och fördjupning av utbudet och inom besöksområdet sker etablering av ett antal investeringstunga etableringar, några i miljardklassen, bland annat i Västervik, Oskarshamn och Ekerum på Öland. Det handlar om ett flertal turismanläggningar som omfattar hotell- och konferensanläggningar. Utöver nyinvesteringarna finns besöksmål som Öland och Astrid Lindgrens Värld i länet och eventdriven destinationsutveckling är en växande sektor. Med koppling till Kalmar län

³⁰⁴ Regionförbundet i Kalmar län (2012) Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2012-2020.

³⁰⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁰⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011-2012.

³⁰⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁰⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁰⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³¹⁰ Regionförbundet i Kalmar län (2012) RUS 2030 Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län.

³¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³¹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³¹³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

som besökslän, bedöms att det utvecklas ett marknadsdrivet behov inom området kultur, media och film där satsning på produktion av film ingår med Öland som bas. I nuläget är detta ingen stor industri, men det finns en positiv utveckling inom området.³¹⁴

I den regionala utvecklingsstrategin för Kalmar län finns ett mål om att regionen ska bli fossilbränslefri till 2030. En rad aktiviteter och initiativ genomförs mot bakgrund av uppsatta mål och vindkraftsutbyggnaden är stor i Kalmar län med nya etableringar både i inlands- och kustområden. På sikt kan det också bli aktuellt med havsbaserad vindkraft som byggs med anslutningspunkter i regionen. Det finns även ett flertal kommersiella anläggningar inom biogasproduktion och fortsatt utökning av dessa utreds och testas inom en rad projekt.³¹⁵

3.8.5 Kompetensbehov

Inom den offentliga sektorn är bristen på arbetskraft stor och särskilt inom vårdsektorn förväntas det vara svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.³¹⁶ Ett bristyrke inom området är bland annat vårdadministratörer.³¹⁷

Inom byggsektorn räknar man inte med någon större kompetensbrist. Även om industrisektorn som helhet krymper i länet så kommer det att uppstå brist på vissa kompetenser, bland annat maskintekniker och gjutare,³¹⁸ produktionstekniker, kompetenser inom kemisk basindustri, processoperatörer, verktygsmaskinoperatörer, installationselektriker, eltekniker samt maskinmekaniker.³¹⁹

På lång sikt uppger arbetsgivare inom personliga och kulturella tjänster en ökad efterfrågan³²⁰ och regionen pekar också på det stora behovet av kompetens kopplat till besöksnäringen och till gröna sektorn. Besöksnäringen är stark i länet, med ett flertal nationella och internationella destinationer, inte minst Öland och här kan kompetensbrist uppstå.³²¹

3.8.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Kalmar län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 184. Av dessa är 35 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Kultur, media och design med 21 respektive 18 procent. För närmare information, se bilaga 1.

³¹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³¹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³¹⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

³¹⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³¹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kalmar län 2011–2012.

³¹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³²⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kalmar län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.8.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Hotell, restaurang och turism och då främst inom besöksnäringen, Lantbruk djurvård, trädgård, skog och fiske och Hälso- sjukvård samt socialt arbete.³²²

Sammantaget har Kalmar län ett varierande utbildningsutbud med möjligheter till utbildning inom en rad olika områden. 35 procent av de sysselsatta finns inom tillverkningsindustrin och här behövs ett fortsatt kompetensbehov. Det beviljade utbildningsutbudet stämmer överens med efterfrågan inom områdena Teknik och tillverkning och Hälso- sjukvård samt socialt arbete och bör fortsättningsvis hålla samma nivå. Kalmar län är ett besökslän med ett flertal nationella och internationella besöksmål som omfattas av både nationella och regionala strategier för utveckling och tillväxt, dock finns inga utbildningar inom Hotell, restaurang och turism som också kunna ha anknytning till den gröna sektorn.³²³ Utbildningarna inom Kultur, media och design är viktiga regionalt men har sin grund i en nationell efterfrågan.³²⁴

---

³²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet i Kalmar län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³²⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.9 Kronobergs län

3.9.1 Inledning

Kronobergs län ligger i södra Småland och är en gammal bruksregion som i dag är en stark industriregion. En fjärdedel av befolkningen arbetar inom tillverkningsindustrin. Länet är relativt litet rent befolkningsmässigt men befolkningen väntas växa, till stor del genom Växjös positiva befolkningstillväxt. Utanför Växjö minskar dock länets befolkning och en utglesning sker i många av kommunerna. Länet har i dag en stark industri och ekonomin är väldigt exportinriktad. På senare år har även flera kunskapsintensiva näringar tillkommit i länet. Linnéuniversitet, lokaliserad i Växjö, är en viktig del i länets strävan efter att öka attraktionskraften och utvecklingspotentialen i regionen.³²⁵

3.9.2 Demografi

Antalet invånare i Kronobergs län uppgår till cirka 185 900 personer.³²⁶ Sedan 2000 har befolkningen i länet haft en positiv utveckling,³²⁷ antalet personer som tillhör i arbetskraften har dock under senaste åren minskat och varit lägre än antalet äldre som lämnat arbetskraften och gått i pension. Hela länets befolkning beräknas minska svagt under tidsperioden 2011-2025,³²⁸ samtidigt som gruppen äldre fortsätter att öka vilket innebär att den arbetsföra befolkningens andel minskar.³²⁹

En koncentration av länets befolkning har skett till länets centra och Växjö kommuns befolkning utgör en allt större andel av länets befolknings. Omkring 45 procent av länets invånare bodde i Växjö kommun 2011.³³⁰

3.9.3 Näringslivsstruktur

I Kronobergs län fanns 93 472 sysselsatta 2011. Länet hade en positiv nettopendling på 3 546 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.³³¹

Den privata tjänstesektorn är bred och omfattar många olika delbranscher som till exempel handel, transport, hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Drygt 35 procent av samtliga förvärvsarbetande i länet arbetar inom den privata tjänstesektorn. Inom finansiell verksamhet och företagstjänster ryms bland annat finans- och försäkringsverksamhet, företagstjänster så som fastighets- och uthyrningsverksamhet samt data- och IT-konsulter och service inom exempelvis ekonomi, teknik, och juridik. Många företag i denna bransch säljer någon form av tjänster till andra företag. 13 procent av samtliga sysselsatta i länet finns inom denna bransch. Handel omfattar detaljhandel, partihandel samt handel med och reparation av motorfordon och den uppgår till 12 procent av länets totala antal sysselsatta. Inom branscherna hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster är cirka 7 procent sysselsatta. 5

---

³²⁵ Linnéuniversitetet (2011) Ett modernt, internationellt universitet i Småland.

³²⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

³²⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kronobergs län 2011–2012.

³²⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

³²⁹ Regionförbundet Södra Småland (2012) Bilder av länets utveckling 2012. Kronobergs län.

³³⁰ Regionförbundet Södra Småland (2012) Bilder av länets utveckling 2012. Kronobergs län.

³³¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

procent av den förvärvsarbetande befolkningen i Kronobergs län är sysselsatta inom transportnäringen.³³²

Offentliga tjänster omfattar utbildning och forskning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning. 29 procent är sysselsatta i den offentliga verksamheten. Det sker en påtaglig generationsväxling inom landstinget och det räknas med cirka 200 ålderspensionsavgångar per år. Detta förväntas dock inte få någon effekt på den totala sysselsättningen. Det handlar främst om att ersättningsrekrytera till dessa tjänster då det inte anses finns något utrymme för att utöka verksamheterna.³³³

Industriföretagen utgör en viktig del av Kronobergs sysselsättning och 22 procent av de sysselsatta arbetar inom tillverkningsindustrin. De delbranscher inom länets industri som sysselsätter flest är maskin- och metallvaruindustrin med 29,5 respektive 12,5 procent, samt transportmedelsindustrin med 9,5 procent. Även trävaru- samt övrig tillverkningsindustri, 9 respektive 8 procent, står för en betydande del av länets totala industrisysselsättning.³³⁴ Den starka industrin i länet har lett till att det växt fram flera kluster.³³⁵ De kommuner i Kronoberg som har störst andel sysselsatta inom industrin är Uppvidinge och Markaryd medan lägst andel sysselsatta inom industrin återfinns i Växjö och Älmhult.³³⁶

Byggbranschen, som omfattar bland annat nybyggnad, tillbyggnad, ombyggnad och reparationer samt anläggnings- och byggnadsarbete, utgör 6 procent av den totala sysselsättningen i länet.³³⁷

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.9.4 Regionala satsningar

Inom länet är det många byggprojekt igång, både vad gäller bostadsområden men även andra stora byggen. Den positiva befolkningstillväxten i Växjö har medfört nybyggnation av bostäder och bland annat planeras ett World Trade Center, ett centralt område i Växjö med bostäder och kontor, med beräknad byggstart under 2013.³³⁸ Nybyggda handelsområden väntas skapa nya arbetsmöjligheter och då främst inom handeln, samtidigt kommer detta innebära infrastruktursatsningar. I Växjö arbetas det aktivt för att bli Europas grönaste stad, bland annat genom att arbeta med grön teknik.³³⁹

Regeringen har beslutat att ge länsstyrelserna i Kalmar och Kronobergs län i uppdrag att för regeringens räkning genomföra insatser för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i Glasriket. Beslutet syftar till att samordna och stärka regionens kompetens

³³² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³³³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³³⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³³⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Kronobergs län 2011–2012.

³³⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³³⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

och resurser och därmed skapa bättre förutsättningar för företagande och investeringar framöver.³⁴⁰

3.9.5 Kompetensbehov

Det finns ett stort kompetensbehov inom tillverkning och industri³⁴¹ och inom länet upplever arbetsgivare en brist på betongarbetare, byggingenjörer, kantpressare, personer med kompetenser inom CNC-programmering,³⁴² produktionstekniker samt styr- och reglertekniker.³⁴³ Det finns även stora behov inom till exempel plast- och träindustrin och det finns ett stort behov av individer som kan arbeta inom den tunga fordonsindustrin.³⁴⁴ Många företag i länet menar också att de förkortade ledtiderna och ryckigheten i produktionen har ökat svårigheten att bedöma vilka kompetenser som de kommer att behöva i framtiden. Inom samhällsbyggnadsområdet är VVS-ingenjörer ett bristyrke.³⁴⁵

De kommande åren räknas det med att data/IT-sektorn i länet kommer att växa. Således ser man ett behov av personer med utbildning inom många olika områden inom IT och telekom i länet. Bland annat behövs fler systemutvecklare och personer inom IT-teknik,³⁴⁶ IT-arkitekter, tekniska konsulter och systemutvecklare.³⁴⁷ Det efterfrågas även dataspecialister inom bland annat områdena programmering och webb på 3-5 års sikt.³⁴⁸

Inom vård och omsorg kommer 23 procent av de sysselsatta att gå i pension fram till 2020. Således finns ett stort behov av att utbilda kompetent arbetskraft de kommande åren. Regionförbundet räknar med att cirka 900 undersköterskor och vårdbiträden kommer att gå i pension³⁴⁹ och det kommer att vara stor brist på specialiserade undersköterskor i länet på 3-5 års sikt.³⁵⁰ Även den demografiska utvecklingen ger en indikation på det kommande kompetensbehovet. Det finns en förväntad sysselsättningsökning inom vissa verksamheter när befolkningen blir allt äldre vilket leder till en ökad efterfrågan på sjukvård, specialistsjukvård och äldreomsorg.³⁵¹ Ungefär en tredjedel av regionens tandsköterskor kommer gå i pension de kommande åren, vilket innebär att ny personal behöver utbildas och rekryteras. Det kommer även att behövas skötare för personer med funktionshinder.³⁵²

³⁴⁰ Näringsdepartementet (2012) Pressmeddelande, Regeringen beslutar om insatser för Glasriket.

³⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴² Regionförbundet Södra Småland (2011) Framtidens kompetensbehov 2011 Teknik och industri.

³⁴³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

³⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

³⁴⁶ Regionförbundet Södra Småland (2011) Framtidens kompetensbehov 2011 Data/IT.

³⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Kronobergs län. Prognos för arbetsmarknaden 2012–2013.

³⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁴⁹ Regionförbundet Södra Småland (2011) Framtidens kompetensbehov 2011 Vård och omsorg.

³⁵⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁵¹ Regionförbundet Södra Småland (2012) Kompetensbehövet i södra Småland 2012.

³⁵² Regionförbundet Södra Småland (2011) Framtidens kompetensbehov 2011 Vård och omsorg.

Det bedöms finnas ett ökat behov av kvalificerade säljare inom flera olika områden,³⁵³ till exempel inom teknik och industri.³⁵⁴ Andra efterfrågade kompetenser är bland annat kockar med kunskap inom specialkost samt lastbilsmekaniker. En hög andel individer som går i pension fram till år 2020 finns bland driftmaskinister m.fl., möbelsnickare m.fl. och tele-och elektronikreparatörer m.fl.³⁵⁵

3.9.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Kronobergs län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 355. Av dessa är 29 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning följt av Ekonomi, administration och försäljning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 28 respektive 17 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.9.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Teknik och tillverkning samt Data/IT.³⁵⁶

I stort sett stämmer utbildningsutbudet överens med efterfrågan, men länet saknar utbildningar till tandsköterskor, samtidigt som ungefär en tredjedel av länets tandsköterskor kommer att gå i pension de närmaste åren.³⁵⁷ Det finns också ett behov av undersköterskor med specialistkompetens.³⁵⁸

Kronobergs län saknar utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggteknik, trots att många stora byggprojekt i länet ställer höga krav på kompetens. Branschen är dock mycket konjunkturkänslig och företagen upplever många gånger att det kan vara svårt att förutsäga behovet av kompetens på 3-5 års sikt.³⁵⁹ En ökning av antalet utbildningsplatser skulle även behövas inom områdena Data/IT samt inom Teknik och tillverkning.³⁶⁰

---

³⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁵⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁵⁵ Regionförbundet Södra Småland (2012) Kompetensbehövet i södra Småland 2012.

³⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁵⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁵⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Södra Småland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁶⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.10 Norrbottens län

3.10.1 Inledning

Den främsta tillväxtfaktorn i länet är den expanderande gruv-, stål- och metallindustrin likväl som stora investeringar i infrastruktur och miljardinvesteringar i olika anläggningar. De största utmaningarna för länet kommer att vara de stora pensionsavgångarna under de kommande 10 åren samt att länet behöver få fler högtbildade att flytta till regionen. I dag råder det motsatta förhållandet där många högtbildade flyttar från regionen. Bostadsmarknaden i regionen anses också vara ett hot för den framtida utvecklingen i länet då mycket av den arbetskraft som behövs inte kommer att ha möjlighet att bosätta sig i området på grund av den rådande bostadsbristen.³⁶¹

3.10.2 Demografi

Antalet invånare i Norrbottens län uppgår till cirka 248 600 personer.³⁶² Fram till 2025 väntas arbetskraften enbart genom befolkningsminskningen att minska med cirka 14 procent. Norrbotten är det län som kommer att ha störst minskning av samtliga län. I Norrbotten väntas inte heller någon större inflyttning av utländsk arbetskraft, vilket är fallet i många av Sveriges andra län.³⁶³ Det innebär att det är betydligt fler som lämnar arbetslivet än som tillträder.³⁶⁴

Den demografiska utvecklingen är en stor utmaning. Allt fler äldre i befolkningen ställer krav på en väl fungerande välfärd med god tillgång på samhällsservice, vilket i sin tur ställer höga krav på innovativa lösningar i glesbebyggda områden där närheten till service är sämre.³⁶⁵

3.10.3 Näringslivsstruktur

I Norrbottens län fanns 118 963 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -168 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.³⁶⁶ Det är dock stor skillnad mellan kommuner och arbetsmarknadsregionerna. Inpendlingen har ökat kraftigt till Gällivare, Kiruna och Pajala.³⁶⁷

De privata tjänsterna sysselsatte 2011 36 procent av samtliga sysselsatta i länet. De privata tjänsterna omfattar branscherna handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster, samt personliga och kulturella tjänster. Även de offentliga tjänsterna, som omfattar utbildning och forskning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning, sysselsatte 2011 36 procent av samtliga sysselsatta i länet.³⁶⁸

Tillverkningsindustrin inklusive mineralutvinning, energiförsörjning, miljöverksamhet,

³⁶¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁶² Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

³⁶³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁶⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁶⁵ Länsstyrelsen i Norrbotten (2011) Regional utvecklingsstrategi för hållbar framtid i Norrbotten 2020.

³⁶⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

³⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁶⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Norrbotten. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

renings- och avfallsanläggningar, el-, gas-, värme-, vatten- och reningsverk sysselsatte 2011 cirka 16 procent av samtliga sysselsatta i länet. Det världsekonomiska läget har påverkat delar av länets tillverkningsindustri negativt och då i synnerhet verksamheter som är underleverantörer till industrier som drabbats hårt av minskad efterfrågan.³⁶⁹ Gruvnäringen förväntas dock växa de kommande åren och det planeras nya gruvor i Pajala, Svappavaara och Jokkmokk, inklusive en ökad gruvbrytning av LKAB i Kiruna, Gällivare, Malmberget och Älvsbyn. Gruvnäringen kommer således också bidra till ökad tillväxt även inom andra branscher, exempelvis transportindustrin där det kommer att krävas stora satsningar på infrastruktur inom både väg och järnväg för att klara den stora gruvexpansionen. Utöver gruvnäringen är skogsindustrin stark i regionen.³⁷⁰ Rörligheten på arbetsmarknaden inom skogsindustrin är dock hög, då många skogsföretagare sadlar om och arbetar i länets gruvområden med olika typer av maskinuppdrag.³⁷¹

Byggverksamheten sysselsatte år 2011 cirka 9 procent av samtliga sysselsatta i länet och jord- och skogsbruket inklusive fiske sysselsatte nästan 2,5 procent av samtliga sysselsatta i länet.³⁷² Data/IT-sektorn förväntas växa i länet, framför allt genom etableringen av Facebooks serverhallar som byggts i Luleå³⁷³ och som medfört en ny industribransch i form av datacenter.³⁷⁴

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.10.4 Regionala satsningar

År 2010 startade en tioårig satsning där 180 miljarder kronor ska investeras i Norrbotten.³⁷⁵ De verksamheter där kapital ska investeras i är främst industrin, gruvindustrin och energiproduktionen. Med anledning av de framtida gruvbrytningarna planeras både Kiruna och Malmberget att flyttas vilket skapar goda affärsmöjligheter inom fastighets- och anläggningsindustrin. LKAB kommer även att göra investeringar i miljardklassen i anriknings- och pelletsverk i Kiruna och Gällivare. Även Boliden planerar att genomföra större investeringar, bland annat i koppargruvan Aitik i Gällivare. Vidare kommer det ske investeringar i gruvindustrin i Pajala genom Northland Resources³⁷⁶ och det planeras även att starta gruvbrytningar i Jokkmokk och Älvsbyn. Upprustning av vattenkraftverksanläggningar och utbyggnad av olika handelsområden i länet sker kontinuerligt. Detta tillsammans med framtida stadsomvandlingen i bland annat Kiruna kommer med största sannolikhet att öka trycket på och behovet av arbetskraft inom hela bygg- och anläggningsbranschen under ett flertal år framåt i tiden.³⁷⁷

³⁶⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Norrbotten. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁷⁰ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁷¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁷² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Norrbotten. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

³⁷³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁷⁵ Av de 180 miljarder kronor som ska investeras i länet står gruvsektorn och industrin för 60-80 miljarder, energiproduktionen för 80 miljarder och infrastrukturen för 10 miljarder. Turistbranschen investerar 2 miljarder och planerar för ytterligare 10 miljarder kronor.

³⁷⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

³⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Det kommer att ske stora satsningar på grön energi och i Piteå pågår en omfattande forskning om grönt bränsle av restprodukter från pappers- och massaindustrin. Europas största vindkraftsfält som byggs i Markbygden i Piteå med 1 101 vindkraftverk³⁷⁸ har kommit igång efter en tid av lägre verksamhet, detta medför en ökad efterfrågan av arbetskraft de närmaste åren.³⁷⁹

Även turistnäringen antas få en stark tillväxt i länet och det kommer att behövas ett betydande tillskott av arbetskraft inom branschen.³⁸⁰

3.10.5 Kompetensbehov

Inom hotell- och restaurang, gruvverksamhet och inom offentlig verksamhet finns den största andelen med brist på arbetskraft.³⁸¹ För att företagen i länet ska klara att driva befintliga och nya anläggningar samt minimera driftstopp, krävs en ökad kompetens inom underhåll både på ingenjör- och teknikernivå. Företagen i länet framhäver kraftigt behovet av ökad kompetens inom underhåll.³⁸² Teknisk kunskap inom energiproduktion kommer även att efterfrågas i allt högre grad.³⁸³

Bostads- och anläggningsbyggande pågår i relativt stor omfattning i länets gruv- och kustområden.³⁸⁴ Detta tack vare de miljardprojekt som pågår och planeras inom länets gruv- och stålindustri, upprustningen av vattenkraftverksanläggningar och den utbyggnad av olika handelsområden som sker kontinuerligt i länet.³⁸⁵ Vindkraftsutbyggnaderna i Markbygden som kommit igång efter en tid av lägre verksamhet medför en ökad efterfrågan på arbetskraft under de närmaste åren.³⁸⁶

Guider inom upplevelseturism och kockar med fördjupad kompetens är yrkesgrupper som är svårrekryterade inom områdena hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster. Inom vårdsektorn kan det noteras att det oftast är stor efterfrågan på specialistutbildade undersköterskor, vilket dessutom förväntas öka på grund av bland annat pensionsavgångar inom vård och omsorg, och ett ökat vårdbehov hos befolkningen.³⁸⁷

Andra kompetenser som efterfrågas är inom VVS och ingenjörer samt tekniker inom bland annat områdena gruv, metallurgi, bygg, maskin och el samt mekaniker för tunga fordon och mekaniker med kompetens inom hydraulik och pneumatik. Bristyrken är

---

³⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

³⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

³⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁸³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁸⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁸⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Norrbottens län 2011–2012.

³⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁸⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

installations- och distributionselektriker, betongarbetare, lokförare³⁸⁸ samt service-, och data-, och supporttekniker i och med Facebooks etablering i Luleå, vilken förväntas medföra fler nyetablerade företag i regionen.³⁸⁹

3.10.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Norrbottens län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 913. Av dessa är 45 procent inom Teknik och tillverkning, följt av och Ekonomi, administration och försäljning samt Samhällsbyggnad och byggteknik med 28 respektive 16 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.10.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Hotell, restaurang och turism samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.³⁹⁰

Utbildningsutbudet stämmer överlag väl överens med behovet som förväntas på arbetsmarknaden när det gäller inom vilka områden utbildningarna finns inom. Däremot skulle antalet utbildningar/platser behöva ökas, samt att utbildningarna skulle behövas spridas mer i länet. Bland annat behöver antalet utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggteknik öka. Ett fortsatt behov av utbildade finns framförallt inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete på grund av generationsväxlingen inom dessa verksamheter. Även gruvnäringens expansion påverkar flera olika branscher. Fler utbildningar inom Transporttjänster och inom besöksnäringen efterfrågas också av regionen.³⁹¹

---

³⁸⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Norrbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

³⁸⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

³⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Norrbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.11 Skåne län

3.11.1 Inledning

Skåne är Sveriges tredje största län sett till befolkningen och Malmö är Sveriges tredje storstadsregion.³⁹² Skåne delades 2004 in i de tre lokala arbetsmarknaderna Malmö/Lund, Kristianstad samt Älmhult i Kronobergs län.³⁹³ I dag har Skåne i princip två arbetsmarknadsregioner, Malmö/Lund/Helsingborgsarbetsmarknad och Hässleholm/Kristianstads arbetsmarknad. Det finns tydliga inomregionala skillnader, men den flerkärniga och täta ortstrukturen gör en positiv utveckling möjlig i hela Skåne. Skånes sju regionala kärnor, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Kristianstad, Hässleholm och Ystad spelar viktiga och olika roller för Skånes tillväxt.³⁹⁴ Sydvästra Skåne präglas av en stark dynamik och höga utbildningsnivåer för de sysselsatta, medan östra Skåne har haft en svag utveckling under de senaste tio åren.³⁹⁵

Skåne står inför flera utmaningar som kunskaps- och tillväxtregion. Den kunskapsintensiva och högteknologiska sektorn är i hög utsträckning koncentrerad till Malmö/Lundregionen där också utbildningsnivån är hög. Utanför denna delregion finns ett behov av att stärka insatser inom utbildning, teknikspridning och utveckling inom flertalet branscher för att stärka Skånes samlade tillväxt- och konkurrenskraft. Skånes närhet till övriga Europa och samarbetet inom Öresundsregionen är även en positiv faktor för utvecklingen i länet.³⁹⁶

3.11.2 Demografi

Antalet invånare i Skåne län uppgår till cirka 1 263 000 personer.³⁹⁷ Länet har sedan 1980-talet haft en befolkningstillväxt som varit starkare än riksgenomsnittet.³⁹⁸ Skåne har växt med cirka 10-12 000 nya invånare per år i snitt de senaste åren,³⁹⁹ dock har befolkningsökningen avtagit något. Arbetskraften kommer att fortsätta öka i länet, vilket beror på att de stora barnkullar som föddes i början av 1990-talet kommer ut på arbetsmarknaden och att många i arbetsför ålder flyttar till Skåne.⁴⁰⁰

Antalet personer i åldersgruppen 65 år och äldre förväntas öka med mer än 25 procent fram till 2025.⁴⁰¹ Stora pensionsavgångar kommer alltså att ske de kommande åren och det beräknas uppstå brist på personal med kompetens inom flera yrken. Detta beror på att fler går i pension än vad som kan ersättas av nya personer som kommer in på arbetsmarknaden. Skåne har dock en relativt stor inflyttning av personer i arbetsför ålder⁴⁰² och befolkningen förväntas öka med ungefär 100 000 personer till år 2020.⁴⁰³

³⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁹³ Region Skåne (2006) Lokala arbetsmarknader 2004.

³⁹⁴ Region Skåne (2012) Fokus: Skåne. Diskussionsunderlag om Skånes utveckling inom ramen för arbetet med ny regional utvecklingsstrategi för Skåne (RUS).

³⁹⁵ Region Skåne (2013) Omvärldsanalys 2013.

³⁹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

³⁹⁷ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

³⁹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Skåne län 2012.

³⁹⁹ Region Skåne (2012) Fokus: Skåne. Diskussionsunderlag om Skånes utveckling inom ramen för arbetet med ny regional utvecklingsstrategi för Skåne (RUS).

⁴⁰⁰ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Skåne län 2012.

⁴⁰¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁰² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Skåne län 2012.

Skånes demografiska utveckling ser således relativt god ut trots stora pensionsavgångar.⁴⁰⁴

3.11.3 Näringslivsstruktur

I Skåne län fanns 550 077 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -8 697 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁴⁰⁵ 2010 pendlade omkring 17 700 arbetstagare från Skåne till östra Danmark, vilket innefattar Själland och huvudstadsregionen inklusive Bornholm.⁴⁰⁶

Skåne, och Malmö i synnerhet, har länge dominerats av tillverkningsindustri. Som i så många andra regioner i Sverige har dock denna bransch kraftigt krympt. Industrin utgör dock fortfarande en viktig del av basnäringarna i Skåne.⁴⁰⁷ En strukturomvandling har skett i regionen, vilket är typiskt för Sveriges storstadsregioner och omvandlingen från industri- till kunskapsregion är i dag relativt långt gången.⁴⁰⁸ Näringslivet i Skåne domineras av handel och företagstjänster på den privata sidan. Ofta lyfts också livsmedel, data/IT och mobil kommunikation, life science, film och rörliga media, clean tech⁴⁰⁹ samt förpackning fram som särskilt framträdande branscher.⁴¹⁰

Till den privata tjänstesektorn, där branscherna handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster samt personliga och kulturella tjänster ingår, arbetade drygt 45 procent av de förvärvsarbetande i Skåne 2012. Finansiell verksamhet och företagstjänster är den största branschgruppen inom den privata tjänstesektorn. Gruppen omfattar finans- och försäkringsverksamhet, fastighetsverksamhet, företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, samt uthyrning, fastighetsservice och andra stödtjänster såsom bemanning och andra personalrelaterade tjänster. Hela branschen sysselsätter 15 procent av länets förvärvsarbetande, eller närmare 81 000 personer. Handeln är vid sidan av företagstjänster den näst största branschgruppen inom den privata tjänstesektorn. I slutet av 2012 hade handeln närmare 14 procent av samtliga sysselsatta i länet.⁴¹¹

Inom hotell- och restaurangbranschen arbetade drygt 3 procent. Branschen består dels av hotell- och logiverksamhet, dels av restaurang-, catering- och barverksamhet och utgör en viktig del av besöksnäringen. Branschen har haft en mycket stark utveckling under de senaste åren. Området information och kommunikation omfattar inte enbart IT-verksamhet, såsom dataprogrammering, datakonsulter och informationstjänster, utan också telekommunikations- och förlagsverksamhet och sysselsätter knappt 3 procent.⁴¹²

⁴⁰³ Region Skåne (2012) Fokus: Skåne. Diskussionsunderlag om Skånes utveckling inom ramen för arbetet med ny regional utvecklingsstrategi för Skåne (RUS).

⁴⁰⁴ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Skåne län 2012.

⁴⁰⁵ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁴⁰⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁰⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁰⁹ Begreppet clean tech förekommer allt oftare som benämning inom miljöområdet.

⁴¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴¹¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴¹² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

29 procent av de sysselsatta i Skåne finns inom den offentliga tjänstesektorn. Sektorn är den näst största efter den privata tjänstesektorn och består av offentlig förvaltning, försvar och obligatorisk socialförsäkring, utbildning samt vård och omsorg inklusive sociala tjänster. De flesta inom de offentliga tjänsterna arbetar inom vård och omsorg.⁴¹³ 2012 stod industrin för drygt 12 procent av sysselsättningen i länet.⁴¹⁴ Även om antalet personer sysselsatta direkt i industrin har minskat över tid så är industrin av strategisk betydelse för den regionala ekonomin.⁴¹⁵ Industrissysselsättningen är dock ojämnt fördelad över länet. I de nordskånska kommunerna Bromölla, Östra Göinge och Bjuv, återfinns över 30 procent av jobben inom industrin och där är industrin den dominerande näringen. I sydväst, exempelvis Malmö och Lund, återfinns däremot bara 8 respektive 9 procent av arbetstillfällena inom industrin.⁴¹⁶

Omkring 7 procent av de sysselsatta arbetade inom byggbranschen 2012. Cirka 12 500 personer arbetade inom jordbruk, skogsbruk och fiske.⁴¹⁷ Antalet sysselsatta inom branschen har ökat under senare år. Under flera årtionden, sedan industrialisering påbörjades, har antalet sysselsatta inom jord, skog och fiske minskat, men sedan 2007 har över 600 nya arbetstillfällen tillkommit i länet.⁴¹⁸ För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.11.4 Regionala satsningar

Västra Skånes integration med arbetsmarknaden i Köpenhamnsregionen och Skånes närhet till övriga Europa är två omvärldsfaktorer som har en stor inverkan på regionens utveckling. Bortsett från utbyggnaden av tvärbanan Helsingborg-Hässleholm sker inte någon större satsning inom kollektivtrafiken.⁴¹⁹ Det finns dock i städerna Malmö, Lund och Helsingborg långt gångna planer på att bygga spårväg och arbetet med dessa förväntas starta de kommande åren.⁴²⁰

Etableringen av de två forskningsanläggningarna ESS och MAX IV⁴²¹ i Lund är två stora och ytterst komplexa storskaliga forskningsinfrastrukturprojekt. Etableringen av anläggningarna förväntas generera flera viktiga effekter på det regionala näringslivet på längre sikt.⁴²² Bygget av MAX IV är igång och planen är att öppna anläggningen för

⁴¹³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴¹⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴¹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴¹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴¹⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴¹⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴¹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴²⁰ Region Skåne (2011) Spårvagnar i Skåne.

⁴²¹ European Spallation Source, ESS, är ett planerat flervetenskapligt forskningscentrum baserat på världens mest kraftfulla neutronkälla. MAX IV-laboratoriet är ett nationellt laboratorium som stödjer tre forskningsområden: acceleratorfysik, forskning där man använder synkrotronstrålning och kärnfysik som använder energirika elektroner.

⁴²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

forskning under 2015. ESS-anläggningen beräknas kunna börja byggas under 2013 och öppnas omkring 2019 och anläggningen kan vara i full drift cirka 2025.⁴²³ ESS och MAX IV kommer att växa i betydelse för tillverkningsindustrin genom att de erbjuder en möjlighet att bygga upp en leverantörskompetens för utrustning till stora forskningsanläggningar i global skala.⁴²⁴

Ett stort infrastrukturprojekt i regionen är den planerade fasta förbindelsen över Fehmarn Bält mellan Danmark och Tyskland. Projektet kan innebära möjligheter för flera byggföretag också i Skåne.⁴²⁵ Förbindelsen beräknas vara klar 2021 vilket innebär betydligt bättre tillgänglighet för skånska företag till norra Tyskland och därmed nya affärsmöjligheter. Res- och transporttider till stor-Hamburg kommer att bli kortare än till Storstockholm. Potentiellt kan detta stärka Skåne/Öresundsregionen som skandinavisk logistiknod.⁴²⁶

3.11.5 Kompetensbehov

I Skåne förväntas den framtida efterfrågan på kompetenser bli störst inom teknik och tillverkning, hälso- och sjukvård samt social omsorg.⁴²⁷ Inom teknik och tillverkning räknar regionen med att så många som 18 000 personer kommer att behövas fram till 2020. Då efterfrågan på personer med rätt kompetens beräknas öka mer än tillgången förväntas en brist uppstå på personer med rätt utbildning. Behovet av arbetskraft med teknisk och industriell kompetens ökar både direkt i industrin och i flera branscher inom sektorn för producenttjänster.⁴²⁸ Det är brist på kvalificerad personal, till exempel VVS-ingenjörer,⁴²⁹ tekniker, ingenjörer och verkstadsmekaniker.⁴³⁰ Det beräknas även finnas ett ökat behov av kompetens med inriktning mot skärande bearbetning, automation, CNC-teknik samt energiteknik.⁴³¹

Länets befolkning i åldern 65 år och äldre förväntas öka med 25 procent fram till 2025, vilket påverkar kommunernas äldreomsorg, men även hälso- och sjukvården. Fler äldre i befolkningen betyder att efterfrågan på sjukvård kommer att öka samt en stigande efterfråga på olika omsorgsformer för äldre. Detta leder till en ökad efterfrågan på personal inom äldreomsorgen⁴³² och undersköterskor inom geriatrik och psykiatri bedöms som särskilt relevanta.⁴³³ 450 medicinska sekreterare inom landstinget beräknas gå i pension fram till 2019, vilket motsvarar 22 procent av de i dag anställda. I

---

⁴²³ ess-scandinavia.se

⁴²⁴ Region Skåne (2013) Omvärldsanalys 2013.

⁴²⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴²⁶ Region Skåne (2013) Omvärldsanalys 2013.

⁴²⁷ Region Skåne (2012) Fokus: Skåne. Diskussionsunderlag om Skånes utveckling inom ramen för arbetet med ny regional utvecklingsstrategi för Skåne (RUS).

⁴²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴²⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Skåne 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/486).

⁴³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴³² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴³³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

denna bedömning ingår inte de privata vårdgivarna, som sannolikt också efterfrågar yrkesgruppen.⁴³⁴ Det förväntas även bli stor brist på tandsköterskor.⁴³⁵

På längre sikt finns ett stort bostadsunderskott i framför allt sydvästra Skåne samt ett uppdämt renoveringsbehov av miljonprogrammets bostäder. Dessa båda faktorer kommer att gynna byggbranschen framöver. Efterfrågan på vissa kompetenser inom IT-sektorn, såsom programmerare och systemerare, är fortsatt stor och då särskilt inom region Malmö-Lund, där de flesta av branschens arbetstillfällen finns. Utvecklingen inom jordbruket går mot att verksamheten bedrivs i större enheter vilket kräver större anläggningar och dyrare maskinparker. Strukturomvandlingen innebär att det i växande omfattning efterfrågas lantbruksyrken med en rad olika specialkompetenser.⁴³⁶ En annan yrkesgrupp som efterfrågas är redovisningsekonomer.⁴³⁷

3.11.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Skåne län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 8 405. Av dessa är 25 procent inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning följt av Data/IT samt Samhällsbyggnad och byggteknik med 17 respektive 15 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.11.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.⁴³⁸

Utbildningsutbudet i länet överensstämmer relativt väl med efterfrågan på arbetsmarknaden. Dock skulle några justeringar behöva göras. Antalet utbildningar inom Teknik och tillverkning skulle behöva ökas från dagens nivå för att möta de stora pensionsavgångarna som väntas i branschen de kommande åren. Hälso- och sjukvård samt socialt arbete behöver också förstärkas. Den ökade specialiseringen inom hela sjukvården ställer ökade krav på specialisering inom omvårdnadsområdet.⁴³⁹

Ekonomi, administration och försäljning är det största utbildningsområdet i länet och utbudet kan möjligtvis behöva minskas något i framtiden, då Region Skåne⁴⁴⁰ beräknat att det finns risk för överskott på arbetskraft inom handel och administration. Signaler från branschen indikerar samtidigt att det finns en ökad efterfrågan på en del specifika ekonomikompetenser.⁴⁴¹ I Skåne är hållbart samhällsbyggande ett prioriterat område inom närings- och innovationsstrategin. Det finns därför ett behov av förstärkta utbildningssatsningar inom inriktningar mot hållbart byggande och samhällsplanering.⁴⁴²

⁴³⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Skåne 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/486).

⁴³⁵ Region Skåne (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Skåne – med sikte på 2020.

⁴³⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Skåne län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴³⁷ Region Skåne (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Skåne – med sikte på 2020.

⁴³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Skåne 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/486).

⁴³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁴⁰ Region Skåne (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Skåne – med sikte på 2020.

⁴⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

Det kommer att finnas en ökad efterfrågan på data/IT-utbildningar på yrkeshögskolenivå i Skåne. En ökad e-handel och det faktum att Skåne är en transitregion ökar behovet av transport- och logistiktjänster. Därmed ökar också behovet av utbildningar som ger kompetens inom trafikkunskap, transportsystem och logistik. Förändringar inom branschen i form av övergång till biogas har enligt branschen också ökat behovet av nya utbildningsinriktningar inom underhåll och service inom biogasområdet.⁴⁴³

---

⁴⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.12 Stockholms län

3.12.1 Inledning

Stockholms län är en av de mest betydelsefulla regionerna för landet. Storskaliga satsningar och projekt kan i stor utsträckning påverka tillväxten och näringslivet i övriga landet. 2010 hade Stockholmsregionen cirka 22 procent av landets totala befolkning, 24 procent av de förvärvsarbetande och i länet startade 31 procent av alla nystartade företag.⁴⁴⁴ Detta beror till stor del på att Stockholmsregionen växer kraftigt i många avseenden, vilket främjar näringslivet och arbetsmarknaden. Efterfrågan på arbetskraft förväntas öka i många yrkesgrupper.⁴⁴⁵

3.12.2 Demografi

Antalet invånare i Stockholms län uppgår till cirka 2 127 000 personer.⁴⁴⁶ Den demografiska utvecklingen i länet har varit positiv de senaste åren och arbetskraften har ökat kraftigt. Stockholms län upplever en stor inflyttning, både från andra län i Sverige och från utlandet⁴⁴⁷ och den demografiska utvecklingen bedöms vara fortsatt stark. Den årliga befolkningstillväxten fram till 2025 beräknas att uppgå till drygt 30 000.⁴⁴⁸ Således kommer arbetskraften att öka än de som lämnar den.⁴⁴⁹

3.12.3 Näringslivsstruktur

I Stockholms län fanns 1 105 934 sysselsatta 2011. Länet hade en positiv nettopendling på 60 172 pendlare, vilket innebär att det är många fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.⁴⁵⁰

Stockholmsregionen domineras av en kunskapsintensiv tjänstesektor och sambanden mellan olika sektorer och branscher är starka.⁴⁵¹ Av samtliga sysselsatta under 2011 återfanns 57 procent i den privata tjänstesektorn. Privat tjänstesektor är en bred sektor som omfattar branscherna handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster samt personliga och kulturella tjänster.⁴⁵²

Branschen handel sysselsatte 2010 knappt 14 procent, hotell- och restaurangverksamhet sysselsatte drygt 4 procent medan informations- och kommunikationsverksamhet, som är brett definierad och innehåller både medieföretag och IT- och teleteknikföretag, sysselsatte 7,5 procent. Branschen finansiell verksamhet och företagstjänster sysselsatte omkring 21 procent och branschen personliga och kulturella tjänster, med näringsgrenar

⁴⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁴⁵ Länsstyrelsen i Stockholms län (2011) Stockholm 2020 – En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos 2011.

⁴⁴⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁴⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Stockholms län 2012.

⁴⁴⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁴⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Stockholms län 2012.

⁴⁵⁰ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁴⁵¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁵² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

med inriktning mot bland annat kropps- och skönhetsvård, sysselsatte cirka 5 procent, av de sysselsatta i länet.⁴⁵³

Den offentliga tjänstesektorn, som består av verksamhetsområdena utbildning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning och försvar, är det näst största branschområdet i länet och sysselsatte 27 procent 2011.⁴⁵⁴ Den hastigt ökande befolkningen i Stockholms län väntas framöver öka efterfrågan på flertalet offentliga tjänster.⁴⁵⁵

Näringsgrenen industri som består av tillverkningsindustri, energi- och vattenförsörjning samt avfallshantering och återvinning sysselsätter 8 procent.⁴⁵⁶ Likväl finns det stora industrier och därtill underleverantörer, som har stor betydelse både regionalt, nationellt och internationellt.⁴⁵⁷ Antalet anställda inom industrin har minskat under flera år. Delvis beror detta på att man i högre utsträckning köper tjänster från bemanningsföretag som inte räknas till näringsgrenen industri. Men det beror även på att produktion flyttats utanför landet.⁴⁵⁸

Antalet sysselsatta i byggsektorn i Stockholms län uppgår till 6 procent av länets samtliga sysselsatta,⁴⁵⁹ vilket är drygt en femtedel av rikets sysselsatta inom byggverksamheten.⁴⁶⁰

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.12.4 Regionala satsningar

I Stockholm finns ett av Europas största kluster inom informations- och kommunikationsteknik,⁴⁶¹ Kista Science City⁴⁶². Inom länet pågår det stora satsningar inom data/IT och det finns flera studier som visar att Stockholmsregionen ligger väl till när det gäller innovation och förnyelse. Om Stockholmsregionen fortsatt satsar inom detta område, kommer data/ IT-branschen att växa betydligt i framtiden. En annan bransch som i framtiden kommer växa är hälso- och sjukvårds- samt omsorgsbranschen, där stora demografiska förändringar är att vänta.⁴⁶³

---

⁴⁵³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁵⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁵⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁵⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁵⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁵⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁶¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁶² Länsstyrelsen i Stockholm (2010) Utbildning, yrken och arbetsmarknad i Stockholmsregionen.

⁴⁶³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

Vidare väntas tillverknings- och teknikbranschen växa i framtiden, tack vare ett ständigt utvecklande av ny teknik. En annan bransch som har växt är bygg och anläggning, där storskaliga infrastruktur- och allmänna byggnadssatsningar sker i Stockholms län. Exempelvis det pågående bygget av Nya Karolinska Solna, Citybanan och Djurgårdsstaden.⁴⁶⁴ Nya Karolinska Solna liksom Citybanan har båda 2017 som beräknat slutdatum och Norra länken väntas bli färdigställd under 2015.⁴⁶⁵ Bland större projekt i framtiden utmärker sig Förbifart Stockholm som har planerat start sommaren 2014 med en beräknad byggtid på cirka tio år.⁴⁶⁶ Ett annat projekt som kommer att ha stor betydelse är ombyggnationen av Slussen. Här beräknas de stora arbetena inledas under 2014 och ombyggnaden beräknas vara klart 2020.⁴⁶⁷

Den stora befolkningsökningen i länet kommer på sikt göra det nödvändigt med investeringar i såväl byggande av nya bostäder som upprustning av miljonprogrammets flerbostadshus,⁴⁶⁸ vilket även kommer att kräva energieffektivisering.⁴⁶⁹

En regional kraftsamling sker kring besöksnäringen och här blir de berörda branscherna i huvudsak hotell, restaurang, turism och handel.⁴⁷⁰

3.12.5 Kompetensbehov

För en stor andel av Stockholms läns yrkesgrupper kommer efterfrågan på arbetskraft att öka, även om utvecklingen är mer eller mindre påtaglig beroende på vilken yrkesgrupp som studeras. Den förväntade bristen på arbetskraft inom tillverkningsindustrin är ett ytterligare resultat av det faktumet att Stockholms län är den ledande storstadsregionen i landet. Detta kan tyckas som motsägelsefullt, eftersom yrken av sådan karaktär blir allt färre. Svaret ligger dock i att den nya tekniken når Stockholmsregionen först, vilket innebär att det i framtiden kan krävas mer kvalificerad arbetskraft. Dessutom kvarstår dessa yrken som betydelsefulla, med tanke på de satsningar som sker i regionens infrastruktur och inom andra byggnadsprojekt.⁴⁷¹ Det råder brist på ett flertal yrkeskategorier, bland annat verkstadsmekaniker, maskinreparatörer, styr- och reglertekniker, installationselektriker och anläggningsarbetare. Det gäller även för yrkena maskintekniker samt VVS-ingenjörer.⁴⁷²

Det väntas bli en stor brist på arbetskraft inom hälso-, sjukvårds- och omsorgsområdet. Utvecklingen inom området går till stor del att förklara med befolkningsstrukturen i

⁴⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁶⁶ Trafikverket.se

⁴⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁶⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁷¹ Länsstyrelsen i Stockholms län (2011) Stockholm 2020 – En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos 2011.

⁴⁷² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Stockholms län, då befolkningen kommer att öka samtidigt som andelen äldre kommer att göra detsamma.⁴⁷³ För närvarande är dock de äldsta, vårdkrävande åldergrupperna relativt små och de stora ökningarna av vårdbehovet väntas komma först om några år.⁴⁷⁴ En särskild kompetens som i framtiden kan komma efterfrågas är omsorg av funktionshindrade. Hälso- och sjukvården samt omsorg genomgår stora förändringar, som kommer att ställa andra och högre krav på kompetens även inom andra verksamheter inom området.⁴⁷⁵

Inom IT-yrkena råder det brist på bland annat IT-arkitekter och mjukvaru- och systemutvecklare.⁴⁷⁶ Kompetens inom data/IT-området efterfrågas inom alla sektorer och branscher, inte sällan i kombination med annan kompetens, till exempel marknadsföring och kommunikation.⁴⁷⁷ Andra yrken som efterfrågas är bland annat upphandlare, redovisningsekonomer och fastighetsskötare.⁴⁷⁸

3.12.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Stockholms län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 14 441. Av dessa är 28 procent inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning, följt av Data/IT samt Samhällsbyggnad och byggt teknik med 18 respektive 15 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.12.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Data/IT, Ekonomi, administration och försäljning, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.⁴⁷⁹

Utbildningsutbudet i Stockholms län stämmer i huvudsak överens med regionens branschindelning och utbudet motsvarar till viss del det växande behovet av arbetskraft inom omsorg då 9 procent av de beviljade utbildningsplatserna finns inom utbildningsområdet Hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Då besöksnäringen är ett område som väntas få ökad betydelse för länet skulle en ökning av antalet platser vara möjlig.⁴⁸⁰ Även området Data/IT skulle behöva öka ytterligare i antal platser, då kompetenser inom området efterfrågas i alla sektorer/branscher.⁴⁸¹

---

⁴⁷³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Stockholms län 2012.

⁴⁷⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁷⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Stockholms län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁴⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁴⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Stockholms län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.13 Södermanlands län

3.13.1 Inledning

Södermanlands län har 9 kommuner, där Eskilstuna är den största centralorten. Södermanlands arbetsmarknad är starkt kopplad till angränsande län⁴⁸². Delar av länet ingår i Stockholmsregionens arbetsmarknad, medan andra delar av länet kopplas mot Linköping/Norrköping, Örebro samt mot Västerås.⁴⁸³ Länet har genomgått och genomgår fortfarande en kraftig strukturomvandling, där nya näringar och marknader växer fram, men näringslivet domineras fortfarande av tillverkningsindustrin. Privata tjänstenärningar har expanderat mest under de senaste åren samtidigt som tillverkningsindustrin har minskat.⁴⁸⁴

3.13.2 Demografi

Antalet invånare i Södermanlands län uppgår till cirka 274 700 personer.⁴⁸⁵ Befolkningen har ökat under det senaste decenniet och länet har upplevt en befolkningsökning liknande riksgenomsnittet.⁴⁸⁶ Fram till och med 2025 väntas länets befolkning öka med 28 000 personer och av dessa väntas befolkningen i åldern 65 år och äldre stiga med 14 000 personer,⁴⁸⁷ medan en svag minskning av antalet personer i arbetsför ålder, 16–64 år, kommer att ske. På sikt kommer länets kommuner att stå inför demografiska förändringar med en växande andel äldre, vilket kan öka behovet inom vård- och omsorgssektorn.

3.13.3 Näringslivsstruktur

I Södermanlands län fanns 112 199 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -11 813 pendlare, vilket innebär att det var många fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁴⁸⁸

Privata tjänster är en sektor som består av många olika branscher som till exempel handel, hotell och restaurang, transport och turism, företagstjänster samt finansiell verksamhet. 36 procent av länets sysselsatta arbetar inom sektorn. Även om flest sysselsatta i länet finns inom denna sektor, är 36 procent en betydligt mindre andel än i många andra län,⁴⁸⁹ många av framtidens arbeten kommer dock att återfinnas inom tjänstesektorn.⁴⁹⁰

Inom offentliga tjänster, som består av verksamhetsområdena utbildning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning och försvar, återfinns 31 procent av samtliga sysselsatta

⁴⁸² Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmland 2030. En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.

⁴⁸³ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad 2013-2017.

⁴⁸⁴ Regionförbundet Sörmland (2012) Omvärldsrapport 2012. Vilka förändringar i omvärlden påverkar Sörmlands utveckling de närmaste 10 åren.

⁴⁸⁵ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁴⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

⁴⁸⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁸⁸ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁴⁸⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁹⁰ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

i länet. Inom kommunala verksamheter arbetar 24 100 personer, 6 800 inom landstinget och 4 000 inom statlig verksamhet.⁴⁹¹

Tillverkningsindustrin är en dominerande del av näringslivet i Södermanland.⁴⁹² Industriföretagen sysselsätter 17 procent eller 18 700 personer. Av dessa arbetar cirka 10 000 personer inom verkstadsindustrin medan fler än 8 000 finns inom övrig industri där delbranscherna stål- och metallverk, livsmedelsindustri samt grafisk industri dominerar.⁴⁹³ Många av industriföretagen köper i stor utsträckning tjänster från företag i andra branscher, vilket innebär att industriföretagens betydelse för den totala sysselsättningen underskattas i statistiken.⁴⁹⁴ Det är exempelvis vanligt att tjänster hos bemanningsföretag köps av industriföretag.⁴⁹⁵

Byggverksamheten sysselsätter 9 000 personer eller 8 procent av samtliga sysselsatta i länet⁴⁹⁶ och är en av de delbranscher i länet som ökat sin sysselsättning mest under 2000-talet. Övriga områden som vuxit mest under senare år är fastigheter, företagstjänster och detaljhandel.⁴⁹⁷ Inom jord- och skogsbruket sysselsätts cirka 2 600 personer eller nästan 3 procent.⁴⁹⁸

Många väljer att bo i länet även om arbetet finns på annan ort⁴⁹⁹ och Södermanlands län förser även omgivande regioner med arbetskraft. Störst betydelse för Södermanland har Stockholms arbetsmarknad där delar av Södermanland redan är helt integrerade. Arbetsmarknaden i Östergötland och Västmanland har också stor betydelse för delar av regionen.⁵⁰⁰

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.13.4 Regionala satsningar

Regeringen satsar 30 miljarder kronor på Ostlänken som möjliggör snabbtåg mellan Stockholm och Linköping via Nyköping-Skavsta. Satsningen kommer att påverka länet i hög utsträckning, inte minst som en direkt effekt av det omfattande arbete som krävs för att bygga banan. Det kommer att krävas arbetskraft inom många olika kompetensområden. Troliga sidoeffekter är också att bostadsbyggandet ökar och att fler företagsetableringar kommer ske. Även på längre sikt kommer effekterna för arbetsmarknaden bli betydande, som en följd av att Ostlänken på ett kraftfullt sätt bidrar till regionförstoring. Hela Ostlänken ska vara färdig senast 2028 och arbetet ska påbörjas

---

⁴⁹¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁹² Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

⁴⁹³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁹⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁴⁹⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

⁴⁹⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁹⁷ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

⁴⁹⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁴⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁰⁰ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

2017. Berörda län arbetar för att tidigarelägga starten och förberedelser har redan startat.⁵⁰¹

Från Stockholmsområdet flyttar många logistikföretag sin verksamhet, vilket har föranlett satsningar inom detta område⁵⁰² och i Eskilstuna, Nyköping, Strängnäs och Katrineholm sker omfattande satsningar inom lager och logistikområdet.⁵⁰³

Byggbranschen har ökat sin sysselsättning mest under 2000-talet. Samtidigt pågår många större bygg- och anläggningsprojekt i Stockholmsområdet de närmsta åren vilket ökar efterfrågan även på den sörmländska arbetskraften inom området. Trots att behoven av nya bostäder är stora väntas nyproduktionen i länet vara fortsatt låg. Däremot ser det mer positivt ut inom områdena för underhåll på vägsidan, med fortsatta insatser kring Flen-Valla och Malmköping. I Eskilstuna sker en fortsatt förtätning genom bostadsbyggande i stadens centrala delar. Det finns även förhoppningar på ett nytt badhus samt en multiarena för sport och idrott. I Nyköping ska nya områden exploateras med verksamheter för handel och industri, en ny högstadieskola ska byggas och nya bostäder byggs både centralt och utanför Nyköping.⁵⁰⁴

Betydande satsningar görs även med utgångspunkt i länets strategi för att utveckla besöksnäringen. Här spelar flygplatsen Stockholm Skavsta en viktig roll och det sker en stor satsning på att utveckla besöksnäringen via destinationsutveckling vilket omfattar en bred samling aktörer i länet.⁵⁰⁵

3.13.5 Kompetensbehov

Det råder stor brist på kompetent arbetskraft inom områdena teknik samt inom vård och omsorg.⁵⁰⁶ Inom industrin finns det stora behov av arbetskraft med specialistkompetens då teknologin inom industrin utvecklas snabbt och kvalifikationskraven höjs.⁵⁰⁷ Inom industrin finns det bland annat brist på maskinreparatörer med inriktning mot dels tunga fordon, dels mot industrimaskiner. Därutöver är det brist på maskintekniker, arbetskraft med kompetens inom livsmedelsindustrin, styr- och reglertekniker, VVS-ingenjör samt installationselektriker.⁵⁰⁸

I Södermanlands län sker stora satsningar inom lager- och logistikområdet. Satsningarna är dock långsiktiga, och det går inte att förvänta sig resultat inom de kommande åren. I framtiden kan det leda till att behov av arbetskraft inom branschen ökar. Framtiden för branschen är dock osäker, och det är svårt att bedöma den långsiktiga efterfrågan.⁵⁰⁹ På

⁵⁰¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Sörmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁰² Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁰³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁰⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁰⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Sörmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁰⁶ Regionförbundet Sörmland (2013) Sörmlandsstrategin 2020.

⁵⁰⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

⁵⁰⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁰⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

sikt kan det finnas stora behov av arbetskraft med specialistkompetens inom logistikområdet.⁵¹⁰

En verksamhet inom området vård och omsorg, som är stor i Södermanland, är behandlingshem. Det gäller bland annat behandlingshem för missbrukare eller för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. Behandlingsassistenter är därför en stor yrkesgrupp i Södermanland jämfört med riket och fler utbildningsplatser skulle kunna vara en lämplig form för att möta kompetensbehoven i denna bransch.⁵¹¹ Efterfrågan på tandsköterskor kommer att vara oförändrad under de närmaste åren. Men med tanke på de kommande stora pensionsavgångarna förväntas en bristsituation uppstå på sikt.⁵¹²

Besöksnäringen ses som en strategiskt viktig bransch som via destinationsutveckling ska utvecklas ytterligare⁵¹³ och där tillgång till personal med rätt kompetens är betydelsefull för näringen och länet.⁵¹⁴ Ytterligare kompetenser som det i framtiden kommer finnas en stor efterfrågan på är kvalificerade kockar, IT-specialister, datatekniker, anläggningsarbetare, byggnadsingenjörer,⁵¹⁵ översättare, tolkar samt redovisningsekonomer.⁵¹⁶ Det kommer i framtiden även att finnas stor efterfrågan på IT-specialister, datatekniker och apputvecklare. Efterfrågan på apputvecklare i länet är i dag stor tack vare att det startats många nya företag inom det området.⁵¹⁷

3.13.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Södermanlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 047. Av dessa är 48 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt av Ekonomi, administration och försäljning och Hotell, restaurang och turism med 23 respektive 12 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.13.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.⁵¹⁸

I Södermanland kommer det förmodligen att råda stor efterfrågan på arbetskraft med kompetens inom industri- och byggsektorn. Teknologin utvecklas i hög fart inom industrin, vilket kommer att leda till större efterfrågan på tekniker med specialistkunskaper.⁵¹⁹

⁵¹⁰ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

⁵¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵¹² Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmland 2030. En utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.

⁵¹³ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad 2013-2017.

⁵¹⁴ Regionförbundet Sörmland (2012) Sörmlands strategi för en hållbar besöksnäring 2013-2023.

⁵¹⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Södermanlands län 2012.

⁵¹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Södermanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵¹⁷ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom data/IT - med yrkeshögskoleperspektiv.

⁵¹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵¹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

3.14 Uppsala län

3.14.1 Inledning

Uppsalaregionen är en av Sveriges största regioner och Uppsala är Sveriges fjärde största stad.⁵²⁰ Länet har en differentierad arbetsmarknad med en stor tjänste- och offentlig sektor och en förhållandevis liten industrisektor. Men skillnaderna inom länet är stora. Den nordostliga delen av länet som gränsar mot Gävleborgs län är till exempel mer beroende av industrisektorn.⁵²¹ Närheten till Stockholm gör att länet har många dagspendlare⁵²² och utpendling av arbetskraft är den största i hela landet. Nästan var fjärde länsbo som arbetar pendlar till ett jobb i ett annat län.⁵²³

Befolkningstillväxten är stark i Uppsala län och sedan 2006 har befolkningen ökat med i genomsnitt nästan 4 000 personer varje år.⁵²⁴ Detta kan förklaras genom de båda universiteterna, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, och det starka näringslivet som drar till sig arbetskraft utifrån.⁵²⁵

3.14.2 Demografi

Antalet invånare i Uppsala län uppgår till cirka 342 000 personer.⁵²⁶ Länet har en god demografisk utveckling. Befolkningen är relativt ung och länet har både ett positivt inflyttningsnetto och ett födelseöverskott. Således kommer arbetskraften att öka de kommande åren. Sammantaget förväntas den demografiska utvecklingen för Uppsala län vara positiv med fler inflyttningar än utflyttningar och arbetskraften förväntas växa. Situationen ser dock väldigt olika ut för kommunerna i länet.⁵²⁷

Fram till 2025 beräknas befolkningen i Uppsala län växa med 12 procent eller 40 000 personer till närmare 380 000 år 2025⁵²⁸ och fram till 2030 beräknas Uppsala län att växa till 400 000 personer.⁵²⁹ Den största tillväxten kommer att ske i åldrarna 65 år och äldre. Dessa åldrar kommer att svara för mer än hälften av befolkningstillväxten.⁵³⁰

3.14.3 Näringslivsstruktur

I Uppsala län fanns 142 312 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 22 201 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län

---

⁵²⁰ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵²¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵²² Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵²³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵²⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵²⁵ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵²⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁵²⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Uppsala län 2012.

⁵²⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵²⁹ Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

⁵³⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

än som pendlade in.⁵³¹ Utpendlingen av arbetskraft är stor till tjänstejobb i andra län och störst andel pendlar till Stockholms län.⁵³²

Kännetecknande för näringslivsstrukturen i Uppsala län är också den stora offentliga tjänstesektorn, även om den minskat under senare år i förhållande till den snabbt växande privata tjänstesektorn.⁵³³ Till offentliga tjänster hör offentlig förvaltning, utbildning, hälso- och sjukvård, omsorg och sociala tjänster. Även inom den offentliga tjänstesektorn arbetade omkring 56 000 personer eller cirka 40 procent 2011.⁵³⁴ Vård och omsorg omfattar primär- och slutenvård, tandvård samt äldre- och handikappomsorg och omkring 27 000 personer är sysselsatta i dessa verksamheter.⁵³⁵

Uppsala län är i dag en stark kunskapsregion där tjänstesektorn dominerar näringslivet.⁵³⁶ Privat tjänstesektor omfattar många olika verksamheter, och omfattar många olika yrken, som riktar sig till såväl företag som hushåll. Inom området återfinns handel, hotell- och restaurang, finansiell verksamhet, uthyrningsverksamhet, transport och kommunikation, dataverksamhet och andra företagstjänster, där bemanningsföretagen ingår. I länet sysselsatte den privata tjänstesektorn omkring 55 000 personer 2011, vilket motsvarar nästan 40 procent av alla jobb i länet.⁵³⁷ Data/IT-branschen är stor och förväntas fortsätta att expandera de kommande åren⁵³⁸ och i länet finns ett växande kluster kring informations- och kommunikationsteknik, bland annat inom spelutveckling och animation.⁵³⁹

Antalet industrijobb i länet är cirka 14 700, det betyder att nästan 10 procent av länets arbetstillfällen fanns inom industrin 2011.⁵⁴⁰ Bland länets industriföretag är verkstadsbranschen den dominerande, till industrin räknas här även energiförsörjning och miljöverksamhet. De flesta industrijobb finns i Uppsala kommun men även i länets nordöstra delar finns det många industriarbeten.⁵⁴¹ I länets norra delar finns kunskapsintensiva industriföretag inom områden som massatillverkning, kärnkraft, verktygstillverkning, specialgjutning, pulvermetallurgi och specialkablage.⁵⁴² De fem största företagen i denna delregion planerar stora investeringar under kommande år. Sammantaget innebär expansionen inom industrisektorn och de väntade pensionsavgångarna att kompetensförsörjningen inom teknik- och energiområdet är en avgörande faktor för företagets och därmed regionens fortsatta tillväxt och utveckling.

⁵³¹ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁵³² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵³³ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵³⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵³⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵³⁶ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵³⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵³⁸ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵³⁹ Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

⁵⁴⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁴¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁴² Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

Stora satsningar görs även inom life science-industrin.⁵⁴³ Andra tillväxt drivande branscher är till exempel energi och dessa pekas ut som de mest betydelsefulla för regionens utveckling.⁵⁴⁴

Byggnadsverksam som är indelad i byggande av hus och andra byggnader samt anläggningsarbeten med mera sysselsatte cirka 12 000 personer 2011 och svarar därmed för omkring 8 procent av länets arbetstillfällen.⁵⁴⁵

De södra delarna av Uppsala län präglas av tätbefolkad landsbygd och många tätorter och en förhållandevis stor jordbruksnäring.⁵⁴⁶ Däremot är antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk totalt sett litet i Uppsala län. Totalt arbetade närmare 3 000 personer inom sektorn år 2011, vilket motsvarar cirka 2 procent av länets sysselsatta.⁵⁴⁷ För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.14.4 Regionala satsningar

Flera stora projekt och satsningar planeras i Uppsala län de kommande åren, vilka kan skapa flera nya arbetstillfällen och som kan komma att påverka näringslivsstrukturen i länet. Framför allt kommer stora satsningar att ske inom bygg- och infrastruktursektorn, bland annat stora upprustningar av järnvägsnätet. Då Uppsala upplever en stark tillväxt planeras det för fortsatt bostadsbyggande. Utöver bostadsbyggandet planeras även nya arenor för sport-, konsert- och nöjesevenemang.⁵⁴⁸

Slutförvar av använt kärnbränsle kommer förmodligen att göras i Östhammars kommun.⁵⁴⁹ Det kommer att innebära en 25 procentig ökning av bygginvesteringarna i länet och cirka 600 årsarbeten under 50 år. Inom industrisektorn är en av de största satsningarna för tillfället återöppnandet av gruvan i Dannemora.⁵⁵⁰

3.14.5 Kompetensbehov

De kommande åren kommer det största kompetensbehovet att finnas inom de näringsgrenar som dominerar i länet i dag. Ett stort antal personer kommer behöva anställas inom vård och omsorg på grund av den ökade andelen äldre, vilket kommer att leda till ett växande behov av kvalificerad vård och omsorg och därmed också krav på personal med adekvat kompetens.⁵⁵¹ Anställningsbehovet beror dels på ersättningsrekryteringar till följd av pensionsavgångar och annan naturlig omsättning.⁵⁵²

⁵⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan(2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁴⁶ Regionförbundet Uppsala län (2013) Uppländsk drivkraft 3.0. Regional utvecklingsstrategi.

⁵⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Uppsala län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁵⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁵¹ Regionförbundet Uppsala län (2011) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵⁵² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Även industrierna pekar på en brist på yrkeskompetens vilken riskerar att hämma utvecklingen i branschen.⁵⁵³ Bland annat är det brist på drift- och verksamhetschefer⁵⁵⁴ och ingenjörer.⁵⁵⁵ Vidare förväntas stora pensionsavgångar inom industriområdet, vilket också kommer att öka efterfrågan på arbetskraft.⁵⁵⁶

Då Uppsala läns befolkningstillväxt beräknas vara fortsatt stark de kommande åren förväntas denna även skapa många nya arbeten inom byggsektorn.⁵⁵⁷ Bland annat efterfrågas byggnads- och anläggningsarbetare samt ingenjörer och tekniker inom området.⁵⁵⁸

Inom tjänstesektorn beräknas ett stort behov av personal finnas i framtiden. Behoven av ökad kompetens inom sälj och marknadsföring lyfts ofta fram av branscherna.⁵⁵⁹ Det är även brist på kvalificerad IT-personal som IT-arkitekter samt mjukvaru- och systemutvecklare samt redovisningsekonomer.⁵⁶⁰

3.14.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Uppsala län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 903. Av dessa är 30 procent inom Ekonomi, administration och försäljning, följt av Teknik och tillverkning med 19 procent samt de tre områdena Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske med 11 procent vardera. För närmare information, se bilaga 1.

3.14.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete.⁵⁶¹

För att yrkeshögskolans utbildningar ska bli ett synligt alternativ i Uppsalaregionen menar regionen att antalet platser måste öka och en av målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin är att antalet studerande inom yrkeshögskolan ska uppgå till minst 2 500 år 2020.⁵⁶² Tillväxten i länet gör att det genereras nya jobb inom bygg- och transportsektorn. Nya bostäder behöver byggas, samhällsservicen och kommersiell service utökas och investeringar behöver även göras i infrastrukturen vilket gör att utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggt teknik skulle behöva utökas ytterligare. Fler utbildningsplatser skulle även behövas inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete för

⁵⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁵⁴ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁵⁶ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵⁵⁷ Regionförbundet Uppsala län (2010) 37 500 nya jobb – behovet av kompetens i Uppsala län till år 2020.

⁵⁵⁸ Regionförbundet Uppsala län (2011) Bygg- och fastighetssektorns behov av kompetens i Uppsala län till 2020.

⁵⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁵⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Uppsala län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Uppsala län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁶² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Uppsala län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

att motsvara den kvalificerade kompetens som efterfrågas. Inte heller befintliga antalet utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning förväntas svara mot de stora pensionsavgångarna som väntas inom branschen.⁵⁶³

---

⁵⁶³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.15 Värmlands län

3.15.1 Inledning

Verkstadsindustri samt pappers- och massaindustri är viktig för Värmlands län. Utöver dessa verksamhetsområden är även telekom- och IT-industrin viktig för regionen.⁵⁶⁴ Närheten till Norge har stor betydelse för både näringslivsstrukturen och arbetsmarknaden i länet.⁵⁶⁵ Det sker en omfattande utpendling till Norge, främst från de kommuner som gränsar till grannlandet,⁵⁶⁶ men även från övriga länet.⁵⁶⁷ Den norska gränshandeln och turismen sysselsätter över 2 000 personer i Värmland och närheten till Norge bidrar med 7 500 sysselsättningstillfällen för boende i Värmland. Det utgör en väsentlig del av Värmlands cirka 120 000 sysselsatta.⁵⁶⁸ Utbildningsnivån ser olika ut i länets kommuner. Karlstads och Hammarö kommun har en utbildningsnivå som ligger högre än riksgenomsnittet när det gäller eftergymnasial utbildning.⁵⁶⁹

3.15.2 Demografi

Antalet invånare i Värmlands län uppgår till cirka 273 100 personer.⁵⁷⁰ Kommunerna i Värmland skiljer sig mycket åt när det gäller befolkningens mängd, Munkfors kommun med omkring 3 600 invånare och Karlstads kommun med nästan 87 000 invånare.⁵⁷¹ Detsamma gäller befolkningsminskningen som skiljer sig åt mellan kommunerna. Flertalet av de värmländska kommunerna tappade mer än 9 procent av sin befolkning mellan 1990 och 2010. Enbart två kommuner hade en positiv utveckling under denna period, Karlstad som växte med cirka 12 procent och Hammarö som växte med cirka 11 procent.⁵⁷² Enligt den senaste befolkningsprognosen beräknas antalet värmlänningar öka lite i antal fram till år 2025.⁵⁷³

Värmlands län har den tredje högsta medelåldern i Sverige, endast Gotland och Kalmar har en högre medelålder.⁵⁷⁴ En minskning av den yrkesverksamma befolkningen beräknas ske då Värmland har en relativt stor andel äldre personer över 65 år och en mindre andel under 16 år. Till 2020 beräknas andelen 65 år och äldre öka till 24 procent. Detta kan i kombination med att antalet personer i arbetsför ålder minskar leda till brist på arbetskraft. Arbetskraften kommer alltså att fortsätta minska de närmaste åren, då fler träder ur arbetsmarknaden än som träder in.⁵⁷⁵

⁵⁶⁴ Region Värmland (2012) Utvecklingen i Värmlands län – fakta och statistik 2011

⁵⁶⁵ Region Värmland (2011) 23 949 jobb lediga i Värmland... om alla pensionsavgångar återbesätts fram till 2020.

⁵⁶⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁶⁷ Region Värmland (2012) Utvecklingen i Värmlands län – fakta och statistik 2011

⁵⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁷⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁵⁷¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁷² Region Värmland (2012) Utvecklingen i Värmlands län – fakta och statistik 2011.

⁵⁷³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁷⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Värmlands län 2012.

3.15.3 Näringslivsstruktur

I Värmlands län fanns 120 768 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -3 151 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁵⁷⁶ Gränspendlingen är starkt könsuppdelad och cirka 75 procent av gränspendlarna är män.⁵⁷⁷

Området privata tjänster är brett och består av olika branscher som handel, hotell och restaurang, transport samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Totalt arbetar drygt 46 000 personer, eller drygt 38 procent i branscher som räknas till privata tjänster 2011.⁵⁷⁸ Inom området utgör handel den största delbranschen 2010 med omkring 12 procent, företagstjänster står för omkring 8 procent och hotell och restaurang utgör ungefär 3 procent.⁵⁷⁹ Utöver dessa verksamhetsområden är även telekom- och IT-industrin viktiga för regionens överlevnad.⁵⁸⁰

En stor andelen sysselsatta i Värmland återfinns även inom den offentliga sektorn och utgör en tredjedel av länets arbetsmarknad vilket är drygt 40 000 personer 2011. Länets största arbetsgivare återfinns bland kommuner och landsting.⁵⁸¹

Traditionellt sett har det värmländska näringslivet varit kopplat till regionens naturtillgångar. Tillgången till skog och järnmalm har gjort att länet utvecklat stor kunskap inom framställning av järn till verkstadsindustri samt pappers- och massaindustrin.⁵⁸² Industrin, som även inkluderar energiförsörjning och miljöverksamhet, sysselsatte 2011 cirka 21 000 personer i länet. Det motsvarar närmare 17 procent av den totala sysselsättningen i länet. Drygt 40 procent av dem som arbetar i industriföretagen i Värmland är sysselsatta inom verkstadsindustrin. Massa- och pappersindustrin är en stor arbetsgivare i länets södra delar⁵⁸³ och det finns internationella storföretag och livsmedelsproduktion som har betydelse för utvecklingen i länet.⁵⁸⁴

2011 sysselsatte byggbranschen i länet 7 procent, eller cirka 8 300 personer.⁵⁸⁵ Jord- och skogsbruket sysselsatte 4 600 personer, vilket nästan är 4 procent av samtliga sysselsatta i länet.⁵⁸⁶ Det ställs högre krav på den arbetskraft som efterfrågas inom jord- och skogsbruket i takt med att tekniken utvecklas och medelåldern hos de sysselsatta

⁵⁷⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁵⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁷⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵⁸¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵⁸³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁸⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁵⁸⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁵⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

inom jord- och skogsbruk är hög och risken finns att många verksamheter avvecklas om intresset att överta verksamheter minskar.⁵⁸⁷

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.15.4 Regionala satsningar

Det finns fem etablerade kluster i Värmland. Fyra av dem har varit etablerade och verkat under längre tid, medan det femte, kallat Visit Värmland, är nyetablerat med 90 medlemsföretag. Samtliga kluster arbetar med tillväxt och utvecklingssamverkan med näringslivet, skolor, universitet och offentlig sektor och arbetar på den lokala, regionala, nationella och internationella arenan.⁵⁸⁸

En av klusterbildningarna är The Paper Province, vilka verkar inom pappers- och massaindustrin som framför allt är inriktad mot att stödja de 90 medlemsföretagen med marknadsföring, projektutveckling och kompetensutveckling. I klustret Compare ingår drygt 100 medlemsföretag med i huvudsak industriell IT och telekommunikation som bas. De verkar för affärsutveckling, kompetensförsörjning och etableringar/investeringar i regionen och det senaste året med stora satsningar i Osloregionen.⁵⁸⁹ The Packaging Arena är en öppen innovationsplattform för förpackningsutveckling med ett flertal forsknings- och utvecklingsmiljöer och över 40 företag är medlemmar. Stål- och verkstadsklustret med över 100 medlemsföretag arbetar för att vara regionens viktigaste tillgång för hållbar tillväxt inom stål- och verkstadsindustrin med fokus på entreprenörskap, affärsutveckling, industrinära forskning och utveckling samt utbildning och kompetensförsörjning.⁵⁹⁰

För byggbranschen finns möjlighet till större arbeten med bland annat den etappvisa utbyggnad vid Centralsjukhuset i Karlstad och renovering av skolor. Bostadsproduktionen däremot ligger på en låg nivå i länet. Närheten till Norge utgör stora möjligheter för länet, möjligheter i form av bland annat ökad handel.⁵⁹¹ Byggbranschen påverkas så tillvida att när det byggs mycket i Norge och när den svenska marknaden viker kan många välja att arbeta i Norge i stället.⁵⁹² Värmlands län kommer att påverkas av stora pensionsavgångar i framtiden, dock behöver detta inte nödvändigtvis betyda att alla pensionsavgångar kommer att ge nya arbetsmöjligheter. Men likväl kan det även växa fram nya arbetsmöjligheter genom exempelvis nystartade företag.⁵⁹³

3.15.5 Kompetensbehov

Det kommer att finnas ett behov av utbildad arbetskraft inom flera branscher. Bland annat inom stål och verkstad, pappers och massa, detaljhandeln, företagstjänster, IT och telekom samt hälso- och sjukvård och omsorg.⁵⁹⁴ Inom bygg- och

⁵⁸⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁸⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁵⁹⁰ Region Värmland (2012) Utbildningsmöjligheter i Värmland 2012.

⁵⁹¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Värmlands län 2012.

⁵⁹² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁹³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Värmlands län 2012.

⁵⁹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

tillverkningsbranscherna kommer det även att uppstå brist på kompetent personal⁵⁹⁵ och bristyrken som nämns är exempelvis byggnadsingenjörer och anläggningsarbetare⁵⁹⁶ samt byggtbildade med inriktning BIM⁵⁹⁷. Inom transportbranschen kommer kompetens att efterfrågas, där bland annat fler lokförare behöver utbildas.⁵⁹⁸

Det är främst företag inom industrin som anger att de behöver ersätta dem som går i pension med personal som har en högre kompetens. Den tekniska utvecklingen innebär rationaliseringar av verksamheten vilket gör att de till viss del inte behöver ersätta all personal som slutar.⁵⁹⁹ Stora pensionsavgångar väntas inom teknik och tillverkning. Ett flertal yrkesroller efterfrågas som till exempel automationstekniker, maskinkonstruktör/plant design, hydromekaniktekniker, anläggningselektriker, produktionstekniker med CNC, processoperatörer, programvarutestare, digitaltryckare och flexotryckare, servicetekniker inom förnybar energi, elektroniktekniker, industrirörmontör⁶⁰⁰ och maskintekniker samt olika typer av ingenjörer främst inom maskin och el.⁶⁰¹

Inom offentlig sektor är det främst verksamheter inom vården som bedömer att de kommer att vara fler anställda om fem år. Detta på grund av att befolkningen blir allt äldre och därmed ökar behovet av vård och omsorg. En ökad medelålder bland länets befolkning leder till ett ökat behov av service, omsorg och vård.⁶⁰² Inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete ser Region Värmland en brist på yrkesroller till boendestödare inom psykiatri, specialutbildade inom demens och specialutbildade barnundersköterskor samt kombinationsutbildningar till exempelvis vårdutbildningar kopplade till teknikkompetenser.⁶⁰³

Besöksnäringen har en stark framtidstro och även inom IT- och telekomområdet finns det goda förhoppningar om ökad efterfrågan framför allt utifrån de regionala företagens affärsmöjligheter som öppnats upp det senaste året inom Osloregionen.⁶⁰⁴ Inom området ekonomi, administration och försäljning efterfrågas redovisningsekonomer.⁶⁰⁵

3.15.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Värmlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 542. Av dessa är 32 procent inom Teknik och tillverkning, följt av Kultur, media

⁵⁹⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Värmlands län 2012.

⁵⁹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁵⁹⁷ Byggnadsinformationsmodellering.

⁵⁹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Värmlands län 2012.

⁵⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁰¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁰² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁰⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Värmlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁰⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

och design samt Ekonomi, administration och försäljning med 20 respektive 18 procent vardera. För närmare information, se bilaga 1.

3.15.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Data/ IT, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Samhällsbyggnad och byggteknik, Ekonomi, administration och försäljning, Hotell, restaurang och turism samt Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske.⁶⁰⁶

Det finns en bredd på utbildningarna i länet men tillgången på utbildningar överensstämmer inte med arbetsmarknadens efterfrågan utan skulle behöva öka inom samtliga områden. Det bör också satsas på nya innovativa utbildningar med spetskompetenser vad gäller bland annat digitala kreativa kunskaper inom olika branschområden. Det finns också en efterfrågan på avancerad entreprenörsutbildning inom de kreativa näringarna.⁶⁰⁷

---

⁶⁰⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Region Värmland 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.16 Västerbottens län

3.16.1 Inledning

Västerbottens län består av femton kommuner och är landets näst största län till ytan och ungefär lika stort som Västra Götaland, Skåne, Stockholm och Östergötland tillsammans. Avstånden är stora i länet: från fjäll till kust är det 40 mil och från norr till söder 25 mil. Mellan de tre största orterna Umeå, Skellefteå och Lycksele, är det 10-15 mil. Övriga tolv kommuner är små och i Västerbottens län återfinns 6 av landets 10 minsta kommuner. Umeås arbetsmarknadsregion har utvidgats genom satsningar på infrastruktur, däribland Botniabanan, och arbetspendlingen har ökat i regionen.⁶⁰⁸

3.16.2 Demografi

Antalet invånare i Västerbottens län uppgår till cirka 260 200 personer.⁶⁰⁹ De tre största kommunerna är Umeå med 117 000 invånare, Skellefteå med 72 000 och Lycksele med 12 500 invånare. Övriga tolv kommuner har färre än 10 000 invånare.⁶¹⁰ Länet hade länge en mycket stark befolkningsutveckling och Västerbotten är fortfarande det enda länet norr om Uppsala som har en positiv befolkningsstillväxt. De senaste åren har dock befolkningsstillväxten planat ut⁶¹¹. Befolkningsförändringarna är dessutom ojämnt fördelade över länets kommuner. Länet som helhet ökar dock något i befolkning för varje år, främst tack vare en positiv befolkningsutveckling i Umeå men även i kranskommunerna runt Umeå samt i Skellefteå. Befolkningen i de flesta inlandskommunerna minskar, men inflyttning av utrikes födda bromsar nedgången. 2025 beräknas länet ha cirka 265 500 invånare.⁶¹²

I alla kommuner utom Umeå är det fler som pensioneras än unga personer som tillträder arbetsmarknaden. Region Västerbottens studie⁶¹³ visar att 39 000 personer behöver rekryteras till och med 2020. Enligt Arbetsförmedlingen är antalet tillträdande ungdomar till arbetsmarknaden under samma period 29 000 personer. Siffrorna är inte helt jämförbara då studierna har gjorts av olika myndigheter och med olika metoder, men de ger ändå en uppfattning om den utmaning som länet står inför när det gäller tillgång på arbetsarbetskraft. Några av länets primärkommuner, främst i inlandet, och Västerbottens läns landsting arbetar sedan flera år tillbaka aktivt med arbetskraftsinvandring. Det är ett viktigt tillskott till arbetsmarknaden.⁶¹⁴

3.16.3 Näringslivsstruktur

I Västerbottens län fanns 123 638 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendlning på -2 249 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁶¹⁵

⁶⁰⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁰⁹ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁶¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶¹¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västerbottens län 2011–2011.

⁶¹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶¹³ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶¹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶¹⁵ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

Offentlig sektor står för den dominerande delen av arbetsmarknaden i länet.⁶¹⁶ Branscherna offentlig förvaltning och försvar, utbildning, vård och omsorg och sociala tjänster sysselsätter nästan 39 procent av de sysselsatta. I dagsläget sysselsätter branschen vård och omsorg flest individer och branschen har dessutom vuxit i antal anställda sedan år 2008. Drygt 26 000 personer är sysselsatta inom sektorn.⁶¹⁷ Anledningen till den stora andelen sysselsatta inom utbildning och forskning är att landets femte största lärosäte, Umeå universitet, samt delar av Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, ligger i Umeå. Luleå tekniska universitet och Umeå universitet har även verksamhet på Campus Skellefteå. Därutöver är Lycksele en av Umeå universitets utbildningsorter.⁶¹⁸

Sett till sysselsättning är området tillverkning och utvinning viktigt för länet. Även om branschen har försvagats i länet under de senaste årtiondena har den behållit en starkare ställning än i många andra av landets län. Industrin står för omkring 15 procent av samtliga sysselsatta i länet.⁶¹⁹ I jämförelse med riket har Västerbottens län ännu inte ställt om i samma takt till en mer tjänsteinriktad arbetsmarknad. Tillväxtbranscher är bland annat gruvnäringen men rekryteringsbehovet väntas även bli stort inom tillverkning, företagstjänster, finansiella tjänster, turism samt vård och omsorg.⁶²⁰ Andra branscher som är viktiga är handel och kommunikation.⁶²¹

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.16.4 Regionala satsningar

Gruvnäringen i länet är i dag ett aktuellt investeringsområde.⁶²² Om planerna genomförs, kommer det även krävas omkringliggande funktioner som vägar, järnvägar, transportsystem och terminalhallar.⁶²³

Ett projekt som redan är igång är Umeåprojektet som är en ringled runt Umeå och är det enskilt största vägprojektet norr om Sundsvall. Vägprojektet beräknas pågå de kommande åren, fram till 2017.⁶²⁴ Anläggandet av ett nytt köpcentrum och IKEA söder om Umeå kommer att höja aktiviteten avsevärt inom anläggningssektorn⁶²⁵. Planerad öppning för shoppingcentret är våren 2015.⁶²⁶

⁶¹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶¹⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶¹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶¹⁹ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶²⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶²² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶²⁴ Trafikverket (2013) Umeåprojektet – ringleden runt Umeå. Vi bygger ny väg från Röbbäcksdalen via Röbbäck till Vännäsvägen och fram till Norra länken.

⁶²⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶²⁶ Ikanofastigheter.se

Vidare planeras stora satsningar inom besöksnäringen, i orter som Hemavan/Tärnaby, Kittelfjäll och Borgafjäll. Det finns även planer för utvecklingen av besöksnäringen längs Vindelälven. Destinationsbolag har bildats i Skellefteå, Umeå, Södra Lappland och i Hemavan/Tärnaby. Även i Lycksele planeras ett destinationsbolag. En växande besöksnäring innebär behov av omkringliggande funktioner och service exempelvis inom handeln och av lokal matproduktion. Inom energibranschen görs redan i dag satsningar inom hållbar energi, främst inom vindkraft.⁶²⁷

3.16.5 Kompetensbehov

Behoven av personal inom vård och omsorg är stora i hela länet⁶²⁸ och äldreomsorgen kommer att ha ett snabbt växande behov av kompetent personal⁶²⁹ då det inom vård och omsorg förväntas stora pensionsavgångar fram till 2020⁶³⁰ samt ökat behov av vård och omsorg på grund av en åldrande befolkning. En ökad andel äldre finns inte minst i inlandskommunerna som dessutom är glest befolkade, vilket ställer krav på en bred kompetens hos de anställda.⁶³¹ Det finns bland annat behov av specialutbildade undersköterskor,⁶³² exempelvis inom demens och psykiatri. Av länets drygt 300 tandsköterskor går hälften i pension till och med 2020.⁶³³

Gruvor och avverkning av skogsråvara är två viktiga försörjningskällor i inlandet⁶³⁴ och inom industrin råder fortfarande brist på kvalificerad produktionspersonal.⁶³⁵ Efterfrågan förutspås vara stor på maskinoperatörer, metall- och mineralbehandlare samt arbetskraft inom trä- och pappersindustrin. Inom byggbranschen efterfrågas ingenjörer, tekniker, byggnads- och anläggningsarbetare, alltså kompetens för hela byggprocessen från administrativ hantering till färdigt byggobjekt. Pensionsavgångarna är stora inom byggbranschen, samtidigt som branschen uppvisar en tillväxt.⁶³⁶ Det finns även behov av VA-tekniker och fastighetstekniker.⁶³⁷

---

⁶²⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶²⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶³⁰ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶³² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶³³ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶³⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶³⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶³⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Det finns även stora behov av såväl nybyggnationer som renovering av äldre fastigheter. Utbyggnaden av vindkraft i länet har skapat och skapar fortfarande sysselsättning genom brytning av nya skogsbilvägar, gjutning av betongfundament och när det gäller distribution av den elektricitet som produceras. Vindkrafttekniker är regionalt ett utpräglat bristyrke. Den omfattande utbyggnaden av vindkraft i länet beräknas fortsätta framöver om än i långsammare takt.⁶³⁸ Behovet av logistik och transportledare är också stort i länet. Det pågår satsningar på transportsystem och olika terminalfunktioner.⁶³⁹

Satsningar sker inom besöksnäringen och handeln i länet och det finns potential att locka fler besökare till inlandet och fjällvärlden.⁶⁴⁰ Turismföretagande inom de gröna näringarna förväntas också öka de kommande åren⁶⁴¹ och det finns behov av bland annat kvalificerade kockar. Företagskluster inom kulturella och kreativa näringar finns i Skellefteå och i Umeå och kompetens behövs för att utveckla näringen.⁶⁴²

Av norra Sveriges totala mjölkproduktion står Västerbottens län för 38 procent och i länet finns också goda förutsättningar för odling. Jordbruken är i en omställningsperiod och flertalet av länets jordbruksproducenter tar hjälp av ny teknik och digitalisering för att effektivisera produktionen. Det ställer krav på en bred kompetens. Det finns tydliga kopplingar mellan andra näringar/branscher och jordbruken i Västerbotten, däribland att stärka länet som ett attraktivt besöksmål med den lokalproducerade maten som attraktion. Vidare har de gröna näringarna stor utvecklingspotential för den framtida energiförsörjningen genom bioenergi och biogasproduktion.⁶⁴³

Programvaruproducenter och datakonsulter har ökat antalet anställda och data/IT-branschen har behov av kompetens, till exempel dataspecialister och datatekniker samt dataoperatörer. Den företagsnära tjänstesektorn tros växa ännu mer de kommande åren, vilket kommer att innebära en ökad efterfrågan på arbetskraft. Andra bristyrken förväntas vara säljare och inköpare, även för exportområdet.⁶⁴⁴ Det behövs även kompetenser inom GIS i länet.⁶⁴⁵

Grundpelarna i Västerbottens län kommer även fortsättningsvis att vara basindustrierna kopplade till naturtillgångar som skog, jord, mineraler och vatten. Basindustrin behöver breddas med ökad vidareförädling och inom tjänstesektorn uppstår i nuläget företag inom alla sektorer. IT, energi, miljö och högteknologisk industri är framtidsbranscher, liksom utvecklingen av verksamheter kopplade till ett kallt klimat och en glest befolkad region,

---

⁶³⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶³⁹ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶⁴⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västerbottens län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁴¹ Region Västerbotten (2011) 39 000 anställningar till och med 2020 En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län.

⁶⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

exempelvis testverksamhet för bil- och flygindustrin samt köldtester av produkter och funktioner inom många områden.⁶⁴⁶

3.16.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västerbottens län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 934. Av dessa är 20 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt av Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Ekonomi, administration och försäljning med 18 respektive 16 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.16.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Hotell, restaurang och turism, Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt Ekonomi, administration och försäljning.⁶⁴⁷

Antalet utbildningsplatser inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete skulle behöva öka, då det kommer att råda stor efterfrågan på flera yrkeskategorier inom detta område. Antalet utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning behöver också öka eftersom både gruv- och tillverkningsindustrin efterfrågar arbetskraft. Utbyggnad av vindkraften fortsätter och även där kan det komma att behövas kompetens.⁶⁴⁸ För att undvika att investeringar och byggprojekt bromsas upp behövs arbetskraft med utbildning från hela utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggt teknik.⁶⁴⁹

Antalet utbildningsplatser till tågförare behöver kvarstå eller utökas eftersom dryga 100 lokförare ska rekryteras till och med 2020. Behovet kan antas vara ännu högre eftersom det pågår flera satsningar på tågtrafik i länet. Behovet av logistik och transportledare är också stort. Eftersom industrin i norra Sverige ofta finns långt från kunderna är en förutsättning för att kunna konkurrera framgångsrikt tillgång till kompetenta transportörer. Det pågår också satsningar på transportsystem och olika terminalfunktioner.⁶⁵⁰

Antalet utbildningsplatser inom Hotell, restaurang och turism behöver utökas, bland annat med utbildningar av kvalificerade kockar och säljare inom handeln. Utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning är relevanta för utvecklingen i länet och utbildningar med fokus på sälj och marknadsföring behövs för att klara rekryteringsbehov i både privat och offentlig sektor.⁶⁵¹

⁶⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁴⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁴⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁵⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁵¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Antalet utbildningsplatser till trädgårdsmästare behöver kvarstå då arbetskraft efterfrågas av bland annat anläggningsföretag, kyrkogårdsförvaltningar, parkförvaltningar, bostadsföretag, golfanläggningar och handelsträdgårdar. Det finns även ett behov av utbildningar till mellaningenjörer, inköpare, programmerare, dataoperatörer och logistikere, dessa yrkesroller finns inte i länets utbildningsutbud i dag. Det behövs även kvalificerade administratörer till offentlig sektor samt kompetens för ledande funktioner inom näringsliv och offentlig sektor. En utmaning är att uppmärksamma nya branscher och nya yrken och att inte enbart utbilda för en redan känd arbetsmarknad.⁶⁵² Att yrkeshögskoleutbildningar ges på distans är viktigt för länet, till följd av de geografiska stora avstånden i länet.⁶⁵³

---

⁶⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Västerbottens län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.17 Västernorrlands län

3.17.1 Inledning

I Västernorrland finns en kvalificerad och världsledande processindustri och också en växande tjänstesektor.⁶⁵⁴ De inomregionala skillnaderna är stora, med en befolkningskoncentration vid kusten, där den största andelen stora företag och industrier finns. Inlandet präglas av en näringslivsstruktur med många småföretag. De långa avstånden medför att många invånare har långt till bland annat högre utbildning vid universitet och utbildningsnivåerna är lägre än rikets, med stora skillnader mellan könen precis som i riket i övrigt.⁶⁵⁵

En framtida utmaning är de stora pensionsavgångar som väntar, samtidigt som företag och offentlig sektor aviserar behov av arbetskraft med hög kompetens.⁶⁵⁶

3.17.2 Demografi

Antalet invånare i Västernorrlands län uppgår till cirka 242 000 personer.⁶⁵⁷ Mellan åren 1990 och 2011 minskade befolkningen i Västernorrlands län med cirka 19 000 invånare eller 7,3 procent, vilket gör att länet haft den sämsta befolkningsutvecklingen under denna period jämfört med övriga län.⁶⁵⁸ Västernorrland har en fortsatt negativ befolkningsutveckling och antalet personer i arbetsför ålder minskar kontinuerligt. Länet har både ett negativt inrikes flyttnetto med fler utflyttningar än inflyttningar och negativa födelsesiffror. Till viss del dämpas den negativa befolkningsutvecklingen genom en ökad invandring. Detta kan dock inte kompensera för hela minskningen och tillgången på arbetskraft i länet ser ut att fortsätta minska.⁶⁵⁹

Befolkningen i Västernorrlands län har bland den högsta medelåldern i landet och det pågår en omfattande generationsväxling på arbetsmarknaden, med ett stort antal personer som lämnar arbetsmarknaden för pension.⁶⁶⁰ Fram till 2025 beräknas att arbetskraften i länet kommer att minska med omkring 9 procent.⁶⁶¹ I länets tre minsta kommuner Sollefteå, Kramfors och Ånge beräknas den arbetsföra befolkningen minska mest, medan Sundsvall beräknas tappa minst. Mellan 2012 och 2025 beräknas antalet ungdomar mellan 18-24 år minska med nära en femtedel eller 18 procent i hela länet.⁶⁶²

3.17.3 Näringslivsstruktur

I Västernorrlandslän fanns 111 559 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på -1 039 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁶⁶³

⁶⁵⁴ Länsstyrelsen Västernorrland (2011) Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020.

⁶⁵⁵ Statistiska centralbyrån, Utbildningsstatistik 2012.

⁶⁵⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁵⁷ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁶⁵⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁵⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012.

⁶⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁶¹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012.

⁶⁶² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁶³ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

Västernorrland har som län en ganska liten arbetsmarknad⁶⁶⁴ och den begränsade arbetsmarknaden har inneburit stora utflyttningsstal bland unga människor.⁶⁶⁵ Inom privata tjänster, där bland annat företagen inom transport, handel, hotell och restaurang, information, kommunikation och finansiell verksamhet ingår, arbetar drygt 39 000 personer eller nästan 36 procent av alla sysselsatta i länet. Branschen finansiell verksamhet och företagstjänster innefattar här kreditinstitut, försäkringsbolag, fastighetsbolag samt företag inom juridik, teknik, ekonomi, vetenskap, uthyrning och andra stödtjänster. Dessa verksamheter utgör den största delen av privata tjänster och svarar för ca en tredjedel av samtliga sysselsatta i tjänstenäringarna. Även handeln utgör en stor del av de privata tjänsterna och svarar för cirka 30 procent av sysselsättningen, transportbranschen svarar för strax under 16 procent och hotell- och restaurangbranschen utgör 7 procent av sysselsättningen i tjänstesektorn.⁶⁶⁶

Offentliga tjänster utgör en tredjedel av länets arbetsmarknad och sysselsätter drygt 34 000 personer. Hälften av dessa arbetar med omsorg och sjukvård medan en dryg tredjedel arbetar inom barnomsorg och utbildning.⁶⁶⁷ Åldersavgångarna fram till 2025 beräknas bli som störst inom denna näringsgren, jämfört med andra sektorer i länet. Flest antal personer går i pension innan 2015, därefter dämpas avgångarna även om de kommer ligga kvar på en hög nivå.⁶⁶⁸

Sedan länge har tillverkningsindustrin varit en vital del av Västernorrlands läns ekonomi. Så är fallet även i dag, även om industrin i länet försvagats i termer av antal sysselsatta. Inom länets tillverkningsindustri sysselsätts sammanlagt cirka 14 000 personer vilket utgör drygt 13 procent av samtliga sysselsatta i länet.⁶⁶⁹ Branschen är länets näst största sett till antalet anställda och har flera världsledande företag inom process- och verkstadsindustri samt inom skogs- och träindustri. Därmed har branschen en mycket viktig roll i regionens näringsliv.⁶⁷⁰

Byggbranschen i länet sysselsätter cirka 7 000 personer vilket utgör strax under 7 procent av den totala sysselsättningen i Västernorrlands län.⁶⁷¹ Pensionsavgångarna inom området beräknas bli större i Västernorrland än i andra län fram till 2025. De flesta går i pension innan 2015 och minskningen dämpas något därefter.⁶⁷² Drygt 2 500 personer eller 3 procent av länets sysselsatta återfinns inom jordbruk och skogsbruk.⁶⁷³

För närmare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

---

⁶⁶⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁶⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁶⁶ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁶⁶⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁶⁶⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁶⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁶⁷⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁷¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁶⁷² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁷³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

3.17.4 Regionala satsningar

De verksamhetsområden som ökat mest i Västernorrland finns inom företagstjänster, bank, försäkring, pension och andra kunskapsintensiva tjänstenäringsområden, vilket också är en utveckling som spås fortsätta under de kommande åren. I sistnämnda grupp innefattas besöksnäringen, där positiva tendenser finns.⁶⁷⁴ Inom länet satsas det på bred front för att utveckla besöksnäringen. Även i de enskilda kommunerna satsas det mycket på att utveckla infrastrukturen för besöksnäringen. Ett samarbete pågår mellan kommunerna Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik för att hitta en form för hur man ska utveckla varumärket Höga Kusten och fylla det med attraktivt innehåll. Även Sundsvall arbetar med utvecklingen av varumärket Visit Sundsvall.⁶⁷⁵

Data/IT-området har stärkts under de senaste åren. I länet finns sedan åtskilliga år etablerade nätverk mellan näringsliv, myndigheter och universitet⁶⁷⁶ inom bl.a. IT-sektorn, det skogsindustriella området och bank, försäkring och pension. Andra näringsgrenar med stor tillväxtkapacitet är verksamheter inom energiförsörjning och miljöteknik.⁶⁷⁷ År 2020 ska det, om planerna följs, finnas tusentals vindkraftverk i Mellersta Norrland, vilket inkluderar investeringar i Västernorrlands län.⁶⁷⁸

Andra verksamheter som är av betydelse finns inom transport och kommunikation. Detta på grund av att persontrafiken avreglerats och persontrafik kommit igång på Ådals–Botniabanan, men också för beräknat större flöden av gods igenom Västernorrlands län. Under de senaste åren har stora investeringar gjorts och kommer att göras i transportnäringens infrastruktur.⁶⁷⁹ Flera stora projekt existerar även inom infrastruktur, både fysiskt och inom IT och utbyggnad och reinvesteringar inom elproduktions- och driftområdet.⁶⁸⁰

3.17.5 Kompetensbehov

I Västernorrlands län pågår kontinuerligt en process med övergång från industri- till tjänstesamhälle, vilket innebär att efterfrågan på många yrken inom tjänstesektorn förväntas bli större i framtiden. Pensionsavgångarna inom industri är de största i landet och de allra flesta pensionsavgångar kommer att ersättningsrekryteras. En högre kompetensnivå efterfrågas även i allt högre grad hos arbetsgivare inom industri.⁶⁸¹ Yrken inom industri och energiförsörjning som förväntas efterfrågas är tekniker inom områden som drift och underhåll, mekanik, el- och energiteknik.⁶⁸² Ett stort rekryteringsbehov finns även de närmaste tio åren för processoperatörer, automationstekniker, underhålls- och

⁶⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁷⁶ Länsstyrelsen Västernorrland (2011) Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020.

⁶⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561).

⁶⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁸¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁸² Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012.

servicetekniker, CNC-tekniker, produktionstekniker samt hydraultekniker med flera.⁶⁸³ Västernorrlands län avser dessutom att profilera sin tillverkningsindustri kring miljöfrågor, vilket gör att det i framtiden kan komma behövas högre utbildade industriarbetare och specialister inom anknyttande servicenäringar, som har kunskap om miljömässiga lösningar.⁶⁸⁴ Prognoser pekar dessutom på att generationsväxlingen inom industriområdet kommer att få tidigare påverkan i länet än i övriga landet, särskilt i Örnsköldsviks kommun.⁶⁸⁵

De ökade godsflödena på järnvägen innebär att behovet av lokförare är fortsatt stort, mycket beroende på stora pensionsavgångar inom yrket⁶⁸⁶ och de påbörjade, och kommande satsningarna inom transportverksamheten kommer också att kräva fler utbildade lok- och vagnsreparatörer.⁶⁸⁷

Den demografiska omställningen innebär, redan i dag, ett ökat behov av arbetskraft inom vård- och omsorgsyrtken, då en åldrande befolkning kräver större resurser.⁶⁸⁸ En allt äldre befolkning kommer också ha ett annat vårdbehov vilket för med sig ökande krav på specialisering för undersköterskor inom exempelvis demens, geriatrik och psykiatri. Adekvat kompetens behövs även inom smalare områden som medicinsk fotvård och sterilteknisk verksamhet.⁶⁸⁹

Under de senaste åren har inflyttningen av utrikes födda till Västernorrland varit stor. Därför finns behov av särskilda kompetenser för att underlätta integration inom många verksamheter, som exempelvis vårdinrättningar, förskolor och exportföretag, exempelvis personal som talar flera språk och har kunskap om olika kulturer.⁶⁹⁰

Vidare beräknas det behövas spetskompetenser inom data/IT-området i form av IT-tekniker, systemutvecklare och verksamhetsutvecklare.⁶⁹¹ Arbetsgivare i länet har även rekryteringsproblem när det gäller nätverks- och programutvecklare. Därutöver finns det behov av kompetens inom utveckling av mobila applikationer och av en kombination av kompetenser inom exempelvis programmering samt spetskompetenser inom grafisk design eller applikationer.⁶⁹² Bristen är även påtaglig för mjukvaruutvecklare och för testare och testledare inom IT samt för IT-arkitekter.⁶⁹³

Pensionsavgångarna inom byggnadsverksamhet är de största i landet och de allra flesta pensionsavgångar kommer att ersättningsrekryteras. Bristyrken är bland annat ingenjörer

⁶⁸³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁸⁴ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012.

⁶⁸⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁸⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁸⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁹³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

och tekniker inom maskin, VVS, elektronik och teleteknik. Inom bygg och anläggning behövs också kompetenser inom elkraft, byggnadsingenjörer och byggnadstekniker.⁶⁹⁴ Det finns även efterfrågan på byggproduktionsledare och mätningstekniker.⁶⁹⁵

Västernorrland har stora tillgångar till förnyelsebar energi, med ett stort energitekniskt kunnande i världsledande företag inom energisektorn. Mycket stora investeringar inom eldistribution kommer att ske i länet under de närmaste åren. För närvarande finns ansökningar om att bygga 2 000 vindkraftverk i länet. I vattenkraftverken i länets älvar sker underhåll och reparationer för att klara säkerhet och för att energioptimera. Efterfrågan finns på bland annat elkrafttekniker, solenergitekniker, drift- och anläggningstekniker samt kyl- och värmepumpstekniker.⁶⁹⁶

Andelen arbetsgivare som planerar för fler anställda inom fem år är störst inom industri, hotell och restaurang samt inom byggnadsverksamhet och handel. Inom offentlig sektor planeras den största sysselsättningsökningen inom vård och omsorg.⁶⁹⁷

Ambitionen, från länsstyrelsens sida, är dessutom att den regionala innovationsförmågan stärks under kommande år.⁶⁹⁸ För detta krävs ett främjande av entreprenörskap och affärsutveckling. I framtiden väntas därför ett växande behov av entreprenörer och egenföretagare finnas.⁶⁹⁹ Efterfrågan finns även på redovisningsekonomer och säljare.⁷⁰⁰

3.17.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västernorrlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 826. Av dessa är 32 procent inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete följt av Ekonomi, administration och försäljning samt Teknik och tillverkning med 27 respektive 17 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.17.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Teknik och tillverkning, Data/IT, Samhällsbyggnad och byggt teknik, Ekonomi, administration och försäljning, Pedagogik och undervisning samt Hotell, restaurang och turism.⁷⁰¹

För att möta den kommande efterfrågan i länet behövs det ett ökat utbud inom bland annat Data/IT och Transporttjänster.⁷⁰² Ett stort behov i hela länet finns inom Hälso- och

⁶⁹⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁶⁹⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västernorrlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁶⁹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁶⁹⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011 Arbetsmarknadsutsikter Västernorrlands län 2011–2012 samt Västernorrlands och Jämtlands län (2011) Kompetensförsörjningsrapport Västernorrlands och Jämtlands län. Jobbplus.

⁷⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁰¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁰² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

sjukvård samt socialt arbete, främst av kvalificerade påbyggnadsutbildningar för undersköterskor. Utbildningar för att stärka utvecklingen av besöksnäringen är också angelägna,⁷⁰³ liksom inom tillverkningsindustrin, där det kommer att förekomma stora pensionsavgångar.⁷⁰⁴

---

⁷⁰³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen Västernorrlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁰⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

3.18 Västmanlands län

3.18.1 Inledning

Västmanlands län består av 10 kommuner. Det råder stora skillnader mellan kommunerna i länet, detta avspeglar sig i såväl utbildningsnivå som yrkesfördelning.⁷⁰⁵ Drygt hälften av invånarna bor i Västerås kommun där även 60 procent av länets sysselsatta finns.⁷⁰⁶ Den höga andelen sysselsatta över 55 år i Västmanland innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden, vilket kommer bli kännbart inom flera branscher, till exempel inom vård och omsorg samt teknik och tillverknig.⁷⁰⁷ Västmanlands län har en stark ställning inom industri⁷⁰⁸ och fler är sysselsatta inom industrin än inom tjänstesektorn.⁷⁰⁹

3.18.2 Demografi

Antalet invånare i Västmanlands län uppgår till cirka 256 200 personer⁷¹⁰ och befolkningen har ökat de senaste åren. Enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos kommer befolkningen i Västmanlands län att öka med drygt 7 procent mellan 2011 och 2025. Det finns dock stora variationer mellan kommunerna och tillväxten är ojämnt fördelad. Den totala befolkningen beräknas öka mest i Västerås med 11 procent, följt av Fagersta med en befolkningsökning på 4 procent. Motpolen är Skinnskatteberg och Arboga där befolkningen förväntas minska med 4 respektive 1 procent.⁷¹¹

Västmanland bedöms ha en ökning av antalet invånare som är 65 år eller äldre framför sig, samtidigt som befolkningen i arbetsför ålder, 16-64 år, beräknas minska fram till och med 2025.⁷¹² De kommande åren förväntas således länets befolkning som helhet att öka medan arbetskraften i länet kommer minska.⁷¹³

3.18.3 Näringslivsstruktur

I Västmanland län fanns 113 609 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendlig på -3 267 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁷¹⁴

Den privata tjänstesektorn, som bland annat innehåller branscherna handel, hotell och restaurang, finansiell verksamhet, företagstjänster och transport, sysselsätter flest i länet. Drygt 41 000 var sysselsatta i näringen år 2011. Det motsvarar 36 procent av samtliga

⁷⁰⁵ Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskarta 2011

⁷⁰⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁰⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁰⁸ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

⁷⁰⁹ Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskarta 2011

⁷¹⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁷¹¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷¹² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷¹³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västmanlands län 2012.

⁷¹⁴ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

sysselsatta i Västmanland.⁷¹⁵ Utvecklingen under de senaste åren visar att en allt större andel av de sysselsatta i länet arbetar i den privata tjänstesektorn⁷¹⁶ och antalet sysselsatta i den privata tjänstesektorn ökade både under 2010 och 2011. Störst var ökningen under 2011 då antalet sysselsatta ökade med 1 500 personer eller närmare 4 procent.⁷¹⁷

Antalet anställda i offentliga tjänster uppgick under 2012 till cirka 31 500. Den demografiska utvecklingen med en ökande andel äldre i länet ställer stora krav på vård- och omsorgsverksamheten. Även den pågående generationsväxlingen på arbetsmarknaden påverkar de offentliga verksamheterna, då en stor andel av de yrkesverksamma väntas gå i ålderspension under de kommande åren.⁷¹⁸

Västmanland är ett industrilän med fokus på fordonskomponenter, kraft och kraftöverföring, robotik, tåg och järnväg, skärande bearbetning och stål. I länet finns världsledande företag inom försörjning, effektiviseringar och byggandet av bland annat energisystem för el, värme, kärnkraft, vind- och vattenkraft. De stora anställningsbehoven finns inom energi, elkraft, energieffektiviseringar, automation i industrier och fastigheter.⁷¹⁹ Totalt sysselsatte industrin 2011 drygt 24 000 personer vilket motsvarande 21 procent av samtliga sysselsatta i länet.⁷²⁰ Under åren 2013-2015 beräknas ungefär 2 000 anställda inom industrin gå i ålderspension.⁷²¹ De yrkesroller som återfinns inom industrin i dag kräver teoretiskt skolade praktiker för att kunna hantera datoriserade processer, programmering, felsökningar samt underhåll.⁷²² Det finns en rad kluster och företagskonstellationer som är aktiva i länet inom områdena automation och robotik, elkraft och energi samt järnväg.⁷²³

Byggnadsverksamhet sysselsatte 2011 drygt 8 000 personer sysselsatta i bygg, motsvarande 7 procent av samtliga sysselsatta i länet. Jord- och skogsbruk är sett till antalet sysselsatta en liten näring som sysselsätter cirka 2 200 personer, knappt 2 procent av samtliga sysselsatta i länet. Medelåldern på de sysselsatta är dock hög och under de närmaste åren kommer en stor andel av de sysselsatta i näringen lämna arbetsmarknaden av åldersskäl.⁷²⁴

---

⁷¹⁵ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna vår 2013 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷¹⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷¹⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna vår 2013 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷¹⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷¹⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷²⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna vår 2013 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷²¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷²² Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskartan 2011

⁷²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷²⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna vår 2013 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

En omfattande etablering av data/IT- och teknik konsulter finns i Västerås⁷²⁵ och Västerås är en viktig nod på Sveriges IT-karta. I Västerås Science Park finns det närmare 70 företag inom IT/ICT.⁷²⁶ Många av dessa företag fungerar som underleverantörer av konsulttjänster till de stora och multinationella företag som finns etablerade i länet. Konsultbranschen har haft en stadig tillväxt och ser inga tecken på avmattning.⁷²⁷

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.18.4 Regionala satsningar

Gruvbranschen ser i dag en positiv tillväxt framför sig i Bergslagen, där Västmanland ingår tillsammans med 5 ytterligare län. Detta tack vare en global efterfrågan på järnmalm, främst från Kina och Indien. I Bergslagen planeras flera gruvor att återöppnas inom en tidsperiod på 5 år. Gruvorna Blötberget, Håksberg och Grängesberg ligger nära gränsen till Västmanland och förväntas generera cirka 670 arbetstillfällen. I Västmanland finns planer på att inom sex år öppna brytning av järnmalm i Norberg och Skinnskatteberg vilka beräknas omfatta 200 arbetstillfällen. En förutsättning för att gruvdriften ska komma igång i full skala är att transporterna av malm från gruvorna kan lösas på ett bra sätt. Investeringar behövs för att rusta upp befintligt godstransportsnät, som delvis löper genom Västmanland.⁷²⁸

Starka branscher i länet är bland annat tåg och järnväg och det pågår satsningar för att göra Västerås till ett tåg- och järnvägscentrum, dels på grund av läget men också för att det finns en rad företag med koppling till tåg och järnväg inom länet. Ett projekt kring det nya stationsområdet i Västerås kommer sannolikt att innebära behov av olika typer av arbetskraft. Projektet har startats upp och beräknas pågå fram till 2026.⁷²⁹ Även hamnarna i Västerås och Köping är viktiga delar för transporttjänster i regionen och i framtiden kan större fraktfartyg komma att anlända till länet, vilket skulle innebära en positiv utveckling för frakt- och transportbranschen.⁷³⁰

3.18.5 Kompetensbehov

Arbetsmarknaden i Västmanlands län ställer högre krav på utbildning nu än tidigare då anställningskraven har höjts inom många branscher. Till viss del tillgodoses arbetsmarknadens högre krav idag av inpendling av arbetskraft till länet.⁷³¹ Västmanlands län har en stark ställning inom industri⁷³² och det stora antalet sysselsatta över 55 år innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden, vilket kommer bli

---

⁷²⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷²⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷²⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷²⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷³¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷³² YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

kännbart inom bland annat teknik och tillverkning.⁷³³ Arbetsgivare inom Västmanlands län efterfrågar kompetens inom bland annat elektroteknik, elkraft och maskinteknik. Installationselektriker, servicetekniker⁷³⁴ och robottekniker⁷³⁵ är andra yrkesgrupper som efterfrågas. Stora behov finns även inom CNC inklusive programmering, process och underhåll, tekniker inom produktion och kvalitet. Värmebehandlingsteknik är också ett område som det är stor efterfrågan inom.⁷³⁶

Det finns även ett fortsatt stort behov av automationstekniker, drifttekniker, inspektions- och provningsingenjör och marknadsinriktade företagssäljare. Satsningar på transport och kommunikationer förväntas skapa en fortsatt efterfrågan på kompetens och på tre till fem års sikt förväntas en stor tillväxt inom transport- och logistiksektorn.⁷³⁷ Signaltkniker, tågtekniker och spårtekniker är efterfrågade, men detsamma gäller även andra yrken med koppling till järnvägssektorn. Efterfrågan finns också på konstruktionssidan när det gäller exempelvis avancerade svetsare, eller stålbyggare som yrkesinriktningen också kan kallas. Gruvnäringens kompetensförsörjningsbehov är stort i Bergslagen och fram till 2017 behöver branschen ytterligare cirka 1 000 personer till en rad olika befattningar. Automation är ett annat viktigt framtidsområde för länet. Det finns även ett behov av kompetens inom internationell försäljning och export, affärsutveckling och entreprenörskap samt IT- och datakonsulter.⁷³⁸

Det höga antalet sysselsatta över 55 år innebär stora pensionsavgångar under den kommande tioårsperioden inom vård och omsorg.⁷³⁹ Den kommunala vård och omsorgen står även inför framtida utmaningar kopplat till den demografiska utvecklingen med en växande andel äldre i befolkningen.⁷⁴⁰ Här finns ett behov av specialiserade undersköterskor inom området geriatrik/äldreomsorg.⁷⁴¹ Inom hälsa samt vård och omsorg finns också en stor utvecklings- och tillväxtpotential i länet och Landstinget Västmanland planerar att satsa på och utveckla psykiatrin. Ett flertal aktörer arbetar med nya innovativa lösningar för att möta framtida behov. Yrkesgrupper inom ekonomi och administration, exempelvis redovisning, behövs för att ersätta kommande pensioneringar inom både privat och offentlig sektor.⁷⁴²

3.18.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västmanlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 649. Av dessa är 49 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt

⁷³³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷³⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷³⁵ Länsstyrelsen Västmanland (2011) Västmanlands kompetenskartan 2011 samt Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Västmanlands län 2012.

⁷³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷³⁷ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

⁷³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁴⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västmanlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁴² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

av Ekonomi, administration och försäljning samt Transporttjänster med 22 respektive 8 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.18.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som kommer ha störst relevans för regionens tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggt teknik, Data/IT, Ekonomi, administration och försäljning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Transporttjänster, framförallt inom logistik.⁷⁴³

Teknisk kompetens kommer fortsatt vara viktig för länet och det är viktigt att fördelningen av utbildningsplatser inom Teknik och tillverkning ligger i linje med den efterfrågan på specialisterriktad yrkeskompetens som finns i länet. Yrkeshögskoleutbildningar inom Data/IT saknas helt inom länet och återspeglar inte branschens behov av specialistutbildad personal. Bedömningen är också att fler specialistutbildade undersköterskor skulle behövas.⁷⁴⁴

---

⁷⁴³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Länsstyrelsen i Västmanlands län 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.19 Västra Götalands län

3.19.1 Inledning

Västra Götalands län täcker ett stort geografiskt område med många kommuner och består av flera funktionella arbetsmarknadsregioner med skilda förutsättningar. Närheten till Norge innebär att gränsregionen mellan Norge och framförallt gränsområdena i Fyrbodalen fungerar som en regional arbetsmarknad.⁷⁴⁵ Till karaktären är länet mångskiftande med en storstad, några större städer och områden av landsbygdskaraktär.⁷⁴⁶ Inte minst skiljer sig situationen i Göteborgsregionen, den näst största storstadsregionen i Sverige, från övriga delar i länet. Länet kan delas in i fyra delregioner: Göteborgsregionen, Skaraborg, Boråsregionen och Fyrbodalen⁷⁴⁷ och mer än varannan invånare i Västra Götaland finns i Göteborgsregionen.⁷⁴⁸

I regionen har tjänstesektorn växt sig starkare än den tidigare traditionella tillverkningsindustrin. Strukturomvandlingen för med sig nya krav och behov på arbetsmarknaden där behovet av högutbildade i olika områden kommer att öka, samtidigt som behovet av individer med specifika yrkesutbildningar kommer att öka.⁷⁴⁹

3.19.2 Demografi

Antalet invånare i Västra Götalands län uppgår till cirka 1 600 500 personer.⁷⁵⁰ Länet har under en längre tid haft en positiv befolkningsstillväxt och de senaste 5 åren har befolkningen ökat med ungefär 10 000 personer per år.⁷⁵¹ Av länets befolkningsökning de senaste 10 åren har ökningen nästan uteslutande varit i Göteborg med kranskommuner. Västra Götalands län väntas öka sin folkmängd med ungefär 100 000 personer fram till 2025.⁷⁵² Befolkningsförändringen kommer dock sannolikt att vara ojämnt fördelad mellan länets kommuner och tillväxten beräknas främst fortsätta i Göteborgsregionen, viss tillväxt förväntas i Boråsregionen.⁷⁵³

Flera kommuner, främst i de norra och nordöstra delarna av länet, präglas däremot av ett vikande befolkningsunderlag till följd av utflyttning. Trenden pekar mot ett fortsatt minskat befolkningsunderlag i vissa delar av länet och även mot ett minskat arbetskraftsutbud.⁷⁵⁴ Befolkningen beräknas öka i åldersklassen 65 år och äldre med 65 000 personer fram till

---

⁷⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁴⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁴⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁴⁸ Västra Götalandsregionen (2012) Fakta & Analys 2012:4, Befolkningsprognos Västra Götaland 2011–2025.

⁷⁴⁹ Västra Götalandsregionen (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Västra Götaland med sikte på 2020.

⁷⁵⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁷⁵¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁵² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁵³ Västra Götalandsregionen (2012) Fakta & Analys 2012:4, Befolkningsprognos Västra Götaland 2011–2025.

⁷⁵⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

2025. Det är de stora födelsekullarna under 1940-talet som under de kommande åren når upp i dessa åldrar.⁷⁵⁵

3.19.3 Näringslivsstruktur

I Västra Götalands län fanns 774 463 sysselsatta 2011. Länet hade en positiv nettopendling på 8 976 pendlare, vilket innebär att det är fler som pendlar in för att arbeta i länet än som pendlar ut.⁷⁵⁶ Det sker en stor inpendling från norra Halland, främst Kungsbacka, och det är arbetsmarknaden i Göteborgsregionen som drar till sig pendlare från andra län.⁷⁵⁷

Västra Götalands län är i kraft av sin storlek något av ett Sverige i miniatyr, vilket också återspeglas i att näringsstrukturen är lik den nationella. Vad som särskiljer länet mot riket är en något större andel sysselsatt inom industrisektorn. Bryter man ner länet i de delregioner som motsvaras av de fyra kommunförbunden så framträder en mer mångsidig bild av länets näringsstruktur där exempelvis Skaraborg har störst andel jordbruk och en stor industrisektor, medan privata tjänster omfattar nästan hälften av de förvärvsarbetande i Göteborgsregionen.⁷⁵⁸ Viktiga grenar inom näringslivet är bland annat tillverkningsindustri, handel och jordbruk, skogsbruk. Länet har även ett starkt näringsliv inom medicin, kemi, textil, telekommunikation, fordonsindustri, livsmedel och inredning. I Göteborg ligger även Skandinavien största hamn, vilket är anledningen till att sjöfart är en viktig del av länets näringsliv.⁷⁵⁹

Den privata tjänstesektorn är en bred samling av näringsgrenar och rymmer bland annat delbranscher som handel, transport, hotell och restaurang, information och kommunikation, finansiell verksamhet och företagstjänster, samt personliga och kulturella tjänster. I dagsläget står den privata tjänstesektorn för närmare hälften, eller 45 procent, av de sysselsatta i länet. Den privata tjänstesektorn har ökat de senaste åren som ett resultat av den strukturomvandling som sker från industrisamhälle till tjänstesamhälle. Det finns en stor spridning bland länets kommuner i hur stor andel av arbetstillfällena den privata tjänstesektorn har och det är främst handeln som utgör den största delen av tjänstesektorn i länets kommuner.⁷⁶⁰

Den offentliga tjänstesektorn står för en stor del av sysselsättningen i Västra Götalands län. Området omfattar 30 procent av de sysselsatta i länet.⁷⁶¹ Generationsväxlingen påverkar den offentliga sektorn i länet, där det i vissa delar av länet är svårt att ersätta den kompetens som lämnar arbetsmarknaden i samband med åldersavgångarna. Ån har dock inte påverkan på ökad efterfrågan av äldreomsorg genom en allt äldre befolkning slagit igenom i länet, utan detta beräknas ske först om några år. Fler äldre i befolkningen kommer att medföra att efterfrågan på sjukvård ökar.⁷⁶² Dessutom sker ett stort utflöde

⁷⁵⁵ Västra Götalandsregionen (2012) Fakta & Analys 2012:4. Befolkningsprognos Västra Götaland 2011–2025.

⁷⁵⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁷⁵⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁵⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁵⁹ Västra Götalandsregionen (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Västra Götaland med sikte på 2020.

⁷⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷⁶¹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

av arbetskraft till Norge från Fyrbodal när det gäller yrkesverksamma inom hälso- och sjukvårdsområdet.⁷⁶³

Västra Götalands län har flera delregioner där industrin har en stark tradition och totalt sett står den för ungefär 15 procent av de sysselsatta i länet. Inom länet finns en betydande del av den svenska fordons- och transportmedelsindustrin som med underleverantörer formar industriella kluster som spänner även utanför länets gränser⁷⁶⁴ vilka är starkt beroende av internationella marknader.⁷⁶⁵ Industrisektorn i länet innefattar därutöver ett brett spektrum av industriell verksamhet som verkstadsindustri, trävaruindustri, textilindustri, pappers- och massaindustri, plastindustri, läkemedels- och bioteknikindustri, livsmedelsindustri och grafisk industri. Länetets kommuner är i olika grad beroende av sin industri och störst andel arbetstillfällen inom industrin har kommunerna Götene, Tranemo, Herrljunga, Vara och Vårgårda.⁷⁶⁶

Knappt 6 procent av de sysselsatta i länet arbetar inom byggbranschen. Det finns en del riktigt stora företag i länet, men i huvudsak består branschen av många småföretag och enmansföretag.⁷⁶⁷ Den kommande generationsväxlingen kommer att resultera i många åldersavgångar inom branschen.⁷⁶⁸

Jordbruk, skogsbruk och fiske är traditionella basnäringar, men ur ett sysselsättningsperspektiv är denna sektor en liten del av arbetsmarknaden i länet. Ungefär 1,3 procent av länets sysselsatta har sin huvudsyssla inom dessa näringar. Det finns dock en stor spridning bland länets kommuner vad gäller andelen arbetstillfällen inom näringarna. Exempelvis har Skaraborg störst andel sysselsatta inom jordbruk bland kommunerna i länet, medan näringen i andra kommuner är i princip obefintlig. Medelåldern inom näringen är hög och risken på sikt är att många lantbruk avvecklas. Inom dagens jordbruk är tekniknivån hög, vilket kräver bred kompetens hos de anställda.⁷⁶⁹

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.19.4 Regionala satsningar

De större byggföretagen i länet kommer under en längre tid att kunna delta i många stora byggprojekt. Inte minst kommer den stora infrastruktursatsningen Västsvenska paketet⁷⁷⁰

---

⁷⁶² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁶³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁶⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷⁶⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁶⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁶⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁷⁶⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁶⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁷⁰ Västsvenska paketet är satsningar som görs på vägar och järnvägar för tåg, bussar, spårvagnar, cyklar och bilar fram till cirka 2027.

med flera stora delprojekt att pågå de närmaste 15 åren.⁷⁷¹ År 2016 beräknas Västlänken behöva arbetskraft inom bland annat anläggning och maskinteknik.⁷⁷² I länet planeras också en del storskaliga bostadsprojekt och ytterligare hotell och köpcentra kommer att byggas. Därutöver är stora ombyggnationer av bostäderna i miljonprogramsområdena aviserade, detta på grund av renoveringsbehov, men också för att uppfylla ökade krav på energieffektivt boende.⁷⁷³

Göteborgsregionen är en storstadsregion under ständig utveckling och tillväxt och behovet av kvalificerad arbetskraft ökar. Samtidigt ökar kravet på flexibilitet och snabba omställningar i arbetslivet vilket leder till att nya yrkesroller växer fram.⁷⁷⁴ Även i andra delar av regionen utvecklas näringslivet. I Boråsregionen görs stora satsningar inom textilindustriområdet.⁷⁷⁵

3.19.5 Kompetensbehov

De demografiska förändringarna kommer att ha stor betydelse för den framtida arbetsmarknaden.⁷⁷⁶ Pensionsavgångarna är mycket stora inom all industri⁷⁷⁷ och oberoende av konjunkturläge har industrisektorn under en längre tid upplevt brist på vissa yrkeskompetenser och tidvis talas om en generell brist på kvalificerad personal.⁷⁷⁸ Till skillnad från övriga delregioner inom länet förväntas det bli brist på industriutbildade i Göteborgsregionen inom processindustrin. Särskilt den kemiska industrin efterfrågar kvalificerad arbetskraft.⁷⁷⁹ Det saknas även kvalificerade yrkesarbetare som till exempel drift- och underhållstekniker, industrielektriker, verktygsmakare, kvalificerade maskinoperatörer och kompetenser inom CNC. Därutöver är det generellt brist på ingenjörer, projektledare, tekniker, konstruktörer och säljare med teknisk kompetens.⁷⁸⁰ Det är även brist på utbildade inom livsmedelsproduktion.⁷⁸¹

I Fyrbodalen är näringslivsstrukturen under omvandling och därmed förändras också kompetensbehoven. I Fyrbodalen finns en betydande gränspendling till Norge och ofta har de som pendlar yrken inom vilka stora pensionsavgångar förväntas i framtiden, till exempel inom byggverksamhet och hälso- och sjukvård. Inom tjänstesektorn, som växer

⁷⁷¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁷² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁷³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁷⁶ Västra Götalandsregionen (2011) Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Västra Götaland med sikte på 2020.

⁷⁷⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁷⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸⁰ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

sig allt starkare i regionen, finns det behov av kvalificerad arbetskraft med fokus på tjänsteinnovation.⁷⁸²

Inom byggsektorn finns stora kompetensbehov bland annat är det brist på anläggningsarbetare, VVS-tekniker och arbetsledare. Det är även stor brist på i princip samtliga kategorier av tekniker och ingenjörer.⁷⁸³ De infrastruktursatsningar som genomförs i Västsverige kommer även att medföra ett utökat behov av serviceutbildade.⁷⁸⁴ Tekniksektorn efterfrågar drifttekniker, maskintekniker och produktionstekniker. Det behövs också specialister inom energieffektivisering inom biogas och kärnkraft.⁷⁸⁵

I Fyrbodalen, Boråsregionen och Skaraborg beräknas en stor brist uppstå 2020 inom hälso- och sjukvård, bland annat kommer det att saknas tandsköterskor, då pensionsavgångarna är betydligt större bland tandsköterskor än inom andra yrken. Inom området hälso- och sjukvård samt vård- och omsorgsarbete ses även ett stort behov av undersköterskor med speciella kompetenser.⁷⁸⁶ Bland annat kommer det behövas kvalificerade undersköterskor med kompetenser inom barn- och ungdomssjukvård, psykiatri, funktionshinder, demens samt palliativ vård. Det finns även behov av kvalificerade vårdadministratörer.⁷⁸⁷

De allt mer kvalificerade uppgifterna inom ekonomi, handel och tjänster kräver allt fler välutbildade, till exempel upphandlingsassistenter, kompetenser inom säkerhet⁷⁸⁸ samt redovisningsekonomer. Det råder en allmänt stor efterfrågan på kvalificerade IT-yrken, till exempel programmerare och mjukvaruutvecklare.⁷⁸⁹

3.19.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Västra Götalands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 10 369. Av dessa är 33 procent inom Ekonomi, administration och försäljning, följt av Teknik och tillverkning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 17 respektive 12 procent. För närmare information, se bilaga 1.

---

⁷⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁸⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁷⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁸⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Västra Götalands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

3.19.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Hälso- och sjukvård samt socialt arbete så väl som Samhällsbyggnad och byggteknik.⁷⁹⁰

Det finns en stor bredd på utbildningar i länet, men samtidigt finns det behov av förändringar. Utbildningsutbudet inom Samhällsbyggnad och byggteknik skulle kunna ökas för att möta efterfrågan på arbetskraft. Inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är det viktigt att utbildningarna har samma volym för att möta de stora pensionsavgångarna.⁷⁹¹ Antalet utbildningar till tandsköterskor och medicinska sekreterare behöver öka, dessutom behöver innehållet anpassas till de nya kompetenskrav som arbetsgivarna kommer att efterfråga.⁷⁹²

---

⁷⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁷⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Västra Götalandsregionen 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.20 Örebro län

3.20.1 Inledning

I Örebro län finns 12 kommuner, där Örebro kommun är den största och 53 procent av alla sysselsatta i länet finns i Örebro kommun. Detta indikerar hur betydelsefull kommunen är för länets tillväxt i stort. I länet dominerar två branscher industrin, som är stark i länet och är den bransch som har flest sysselsatta i alla kommuner förutom Örebro och Lekeberg⁷⁹³, och hälso- och sjukvård.⁷⁹⁴ För länet spelar även Örebro universitet en stor roll, både för att locka till sig nya invånare, och för den framtida arbetsmarknaden.⁷⁹⁵ Samtidigt arbetar länet för att bli en tjänste- och logistikregion och Örebroregionen rankas som den tredje bästa logistikregionen efter Göteborg och Östgötaregionen.⁷⁹⁶ Länet satsar också mycket på turism och kulturverksamhet⁷⁹⁷ likväl som befintlig industri och tillverkning.⁷⁹⁸ Liket i många andra län kommer det att bli stora pensionsavgångar i framtiden, då många branscher i dag karakteriseras av en ålderstigen arbetskraft.⁷⁹⁹

3.20.2 Demografi

Antalet invånare i Örebro län uppgår till 283 100 personer⁸⁰⁰ och storleken på befolkningen i länet har varit relativt oförändrad under de senaste 50 åren.⁸⁰¹ Men under 2000-talet har befolkningen ökat med cirka 10 000 invånare⁸⁰² och en fortsatt befolkningstillväxt förväntas. Det är dock inte tal om någon stor ökning och befolkningstillväxten är i huvudsak koncentrerad till Örebro kommun medan det har varit en sämre befolkningstillväxt i andra delar av länet. Många kommuner har även en stor andel äldre i befolkningen samtidigt som de i yrkesverksam ålder minskar.⁸⁰³ Den totala befolkningen i åldern 16-64 år förväntas minska något fram till 2025⁸⁰⁴ och därmed finns en stor utmaning i att både klara kompetensförsörjningen och kommunservicen.⁸⁰⁵

⁷⁹³ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

⁷⁹⁴ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

⁷⁹⁵ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

⁷⁹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁹⁷ YH Mälardalen (2013) Kompetensbehovet inom transport och logistik. En kompetensbehovsöversyn.

⁷⁹⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁷⁹⁹ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

⁸⁰⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁸⁰¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁰² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁰³ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Örebro län 2012 samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁰⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁰⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.20.3 Näringslivsstruktur

I Örebro län fanns 129 635 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendling på - 1 074 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁸⁰⁶

Två branscher dominerar arbetsmarknaden i Örebro län. Dessa är industri och hälso- och sjukvård. Industrin är av tradition stark i Örebro län och är den bransch som har flest sysselsatta i alla kommuner förutom Örebro och Lekeberg. I Örebro kommun har stora delar av industrin ersatts av tjänsterelaterade branscher,⁸⁰⁷ även om Atlas Copco är det största privata företaget sett till anställda i hela Örebro län, med cirka 1 600 anställda som återfinns inom industrin.⁸⁰⁸ Att många yrkesarbetande finns inom sjukvården i Örebro län beror delvis på universitetssjukhuset i Örebro och lasaretten i Lindesberg och Karlskoga. Dock finns ingen kommun där andelen sysselsatta inom sjukvården understiger 10 procent. Dessa två branscher ligger till grund för den starkt könsuppdelade arbetsmarknaden i Örebro län. 29 procent av kvinnorna i länet arbetar inom vård och omsorg samt sociala tjänster, medan 27 procent av männen arbetar inom industrin.⁸⁰⁹

Omkring 30 procent av de sysselsatta, eller 36 000 personer, arbetar inom vård, skola och omsorg.⁸¹⁰ Vård och omsorg och sysselsätter hälften av dessa, medan en dryg tredjedel arbetar inom barnomsorg och utbildning. Vård och omsorg har stora utmaningar framför sig vad gäller generations- och kompetensväxling bland de anställda. De ökade utmaningarna och mer komplexa vårdbehoven bidrar till att arbetsgivarna ställer ökade krav på kompetens.⁸¹¹ I kommunerna Kumla, Lekeberg och Örebro, är sjukvård/sociala tjänster den största sektorn. Det kan delvis hänga samman med Örebro universitetssjukhus lokalisering och storlek som arbetsplats i Örebro.⁸¹²

Länets tillverkningsindustri sysselsätter sammanlagt 18 procent av samtliga sysselsatta i länet 2011.⁸¹³ Maskinindustrin är den största verksamheten och står för cirka en fjärdedel av den totala sysselsättningen i tillverkningsindustrin.⁸¹⁴ I Örebroregionen pågår och kommer att pågå en generations- och kompetensväxling inom tillverkningsindustrin, vilket medför stora anställningsbehov inom branschen. I alla länets kommuner har

---

⁸⁰⁶ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁸⁰⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Örebro län 2012 samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁰⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁰⁹ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Örebro län 2012 samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸¹⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸¹² Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för framtidens kompetensförsörjning. Lokal prognos för kommunerna Kumla, Lekeberg och Örebro.

⁸¹³ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸¹⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

industrin en särställning och utgör den största privata arbetsgivaren.⁸¹⁵ I kommunerna Karlskoga och Degerfors finns en lång historisk tradition inom järn- och stålindustrin och kommunerna är i många avseenden präglade av industrisektorn. Industrin är även den dominerande branschen gällande sysselsättningen i kommunerna Askersund, Hallsberg och Laxå samt i kommunerna Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora.⁸¹⁶

2011 sysselsatte den privata tjänstesektorn närmare 47 000 personer eller cirka 37 procent och består av såväl handel, hotell- och restaurangbranschen, transportbranschen som finansiell verksamhet och företagstjänster.⁸¹⁷ I och med länets geografiska lokalisering, med närhet till Stockholm, Göteborg och Oslo finns ett stort antal yrkesarbetande inom transport, logistik och lagerhantering.⁸¹⁸

Byggbranschen i länet sysselsätter cirka 9 000 personer vilket utgör drygt 7 procent av den totala sysselsättningen i länet och jord- och skogsbruket omfattar sammantaget strax under 2 procent av arbetsmarknaden i länet med cirka 2 100 sysselsatta personer.⁸¹⁹

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.20.4 Regionala satsningar

Teknik- och tillverkningsbranschen är viktig för Örebro län. Branschen konkurrerar på den internationella marknaden och har följaktligen stor betydelse för länets ekonomiska tillväxt. I Degerfors och Karlskoga väntas stora generationsväxlingar inom industrin.⁸²⁰ I Bergslagen planeras öppnande av både gamla och nya gruvor, där främst järnmalm kommer utvinnas. Örebro kommun har, i samverkan med flertalet av länets kommuner, etablerat en satsning som kallas Business Region Örebro, där logistik, besöksnäring och avancerad tillverkning profileras.⁸²¹

Planeringen och etableringen av Train Alliance⁸²² fortsätter och detta kommer att innebära större satsningar inom logistik och transport. Etableringen innebär även att det blir behov av spetskompetens inom service av tåg och lok. Det finns ett samarbete mellan orterna Örebro, Kumla, Hallsberg och Kumla inom logistik och Örebroregionen är en av Sveriges främsta logistikregioner. Örebro och Karlskoga kommer fortsätta att satsa på utpekade profilområden som distribution, robotik, nutrition och energetiska material.⁸²³

⁸¹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸¹⁶ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för framtidens kompetensförsörjning. Lokal prognos för kommunerna Karlskoga och Degerfors.

⁸¹⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸¹⁸ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Örebro län 2012 samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸¹⁹ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸²⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸²² Train Alliance Sweden AB har som affärsidé att långsiktigt och industriellt försörja operatörer med moderna och effektiva byggnadsfaciliteter för järnvägsnära verksamheter inom infrastruktur och logistik.

⁸²³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

En annan utveckling gäller upplevelseindustrin, vilken på senare år varit på stark tillväxt i länet. Denna typ av industri är bred och inkluderar många olika yrkesgrupper. Örebro län satsar på turism och kulturverksamheter, vilket skulle kunna bana väg för behov av yrken kopplade till dessa branscher i framtiden.⁸²⁴

3.20.5 Kompetensbehov

Åldersstrukturen i Örebro län speglar tydligt av sig i de framtida kompetensbehoven. Inom yrken inriktade mot vård och omsorg kommer det i framtiden bli stora pensionsavgångar,⁸²⁵ samtidigt som behovet av personal inom den offentliga vård- och omsorgsverksamheten bedöms öka på 5 års sikt. En åldrande befolkning innebär ett ökat vårdbehov. Detta, tillsammans med den redan höga medelåldern på arbetskraften i vårdverksamheter, bidrar till ett stort rekryteringsbehov i denna sektor såväl vad gäller ersättningsrekryteringar som nyrekryteringar.⁸²⁶ Under de kommande åren förväntas speciellt stor brist råda för specialistutbildade undersköterskor inom demens, geriatrik och psykiatri⁸²⁷ och här kommer det finnas stora behov av arbetskraft under de kommande åren.⁸²⁸

Den ständigt pågående teknikutvecklingen tillsammans med höjda kompetenskrav innebär på sikt en ökning av utbildningskraven⁸²⁹ och yrken som förväntas efterfrågas under de kommande åren är bland annat underhålls- och processtekniker, vatten-, kyl-, miljö- och biogastekniker, drifttekniker, mättekniker, signaltekniker, underhålls- och maskintekniker⁸³⁰ och CNC-tekniker.⁸³¹ Karlskoga och Degerfors, som tillsammans är en stor industriregion, har en stor generationsväxling framför sig och detta kommer innebära fortsatt stor efterfrågan på kompetens inom industri och teknik.⁸³²

Inom samhällsbyggnadsområdet är efterfrågan relativt stor och det finns även kopplingar till utbildningsbehoven inom branscherna tillverkning och teknik. Viktigt kompetensbehov är bland annat driftledartekniker, bygglidare⁸³³ samt byggnadsingenjörer.⁸³⁴

⁸²⁴ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸²⁵ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv.

⁸²⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸²⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸²⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸²⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸³⁰ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸³¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸³² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸³³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸³⁴ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Örebro län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

I Örebro län har det på senare år växt fram ett logistiskt centrum, en utveckling som väntas fortsätta de kommande åren⁸³⁵ och inom logistik efterfrågas framför allt arbetsledare, logistikledare och analytiker med utbildning på yrkeshögskolenivå, men även specialistkompetenser inom bl.a. miljö och supply chain management. Inom transportbranschen efterfrågas framförallt signaltekniker, tågtekniker, avancerade mekaniker samt transportkoordinatorer och lokförare.⁸³⁶

Det finns även svårigheter att rekrytera IT- och dataspecialister⁸³⁷. Några kompetenser som efterfrågas är IT-strateg, verksamhetsutvecklare, kvalitets- och processutvecklare, mjukvaru- och systemutvecklare, nätverkstekniker och kompetenser inom systemintegration.⁸³⁸

Inom besöksnäringen efterfrågas framför allt kompetens inom projektledning, event och säkerhet.⁸³⁹

3.20.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Örebro län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 1 313. Av dessa är 29 procent inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning, följt av Ekonomi, administration och försäljning samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Data/IT med 26 respektive 11 procent vardera. För närmare information, se bilaga 1.

3.20.7 Regionens bedömning av behovet av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för länets tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Data/IT, Transporttjänster, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Hotell, restaurang och turism och då främst besöksnäring.⁸⁴⁰

Teknik- och tillverkningsbranschen sysselsätter flest i länet samtidigt som det finns stor efterfrågan av arbetskraft i branschen och ytterligare tillväxt väntas. Bedömningen är att utbildningar i länet tillgodoser efterfrågan relativt väl, dock skulle utbildningsutbudet kunna förändras och antalet platser kunna ökas något. Antalet platser skulle behövas öka inom Transporttjänster, främst inom logistik, Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik samt inom Hotell, restaurang och turism och då främst inom besöksnäring. Antalet utbildningar inom Teknik och tillverkning, Ekonomi, administration och försäljning, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete bör ligga kvar på samma nivå.⁸⁴¹

---

⁸³⁵ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸³⁷ Regionförbundet Örebro (2012) Möjligheter och utmaningar för den framtida kompetensförsörjningen ur ett regionalt perspektiv samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁴⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Örebro 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

3.21 Östergötlands län

3.21.1 Inledning

Östergötlands län var länge en traditionell industriregion och den strukturomvandling som skedde i den svenska ekonomin på slutet av 1900-talet skapade stora problem för länet. Detta har bidragit till att Östergötland har halkat efter jämförbara län i utvecklingen, detta trots goda förutsättningar för ett expansivt näringsliv. Länet har därför dragits med problem i sysselsättning samt att många branscher i länet har krympt⁸⁴² och utvecklingen av antalet sysselsatta i Östergötland de senaste 25 åren har varit sämre än riksgenomsnittet, oavsett tidsperiod. Större delen av befolkningen är koncentrerad till ett väst-östligt bälte genom den centrala delen av länet, och här finns länets två största tätorter, Linköping och Norrköping.⁸⁴³

3.21.2 Demografi

Antalet invånare i Östergötlands län uppgår till cirka 433 800 personer⁸⁴⁴ och länet har haft en förhållandevis god befolkningsutveckling.⁸⁴⁵ Framför allt är det Linköping som ökar, följt av Norrköping.⁸⁴⁶ Övriga kommuner i länet har dock haft en svagare befolkningsutveckling,⁸⁴⁷ antingen en minskande eller en oförändrad befolkning.⁸⁴⁸ De två största åldersgrupperna i länet är 40-talisterna, som går i pension, samt de i åldrarna 20–24 år, som är på väg in i arbetslivet. Således väntas ett stort generationsskifte att ske i länet.⁸⁴⁹

3.21.3 Näringslivsstruktur

I Östergötlands län fanns 193 588 sysselsatta 2011. Länet hade en negativ nettopendlings på -4 040 pendlare, vilket innebär att det var fler som pendlade ut för att arbeta i andra län än som pendlade in.⁸⁵⁰ Östergötland går, precis som andra delar av landet, mot allt större arbetsmarknader⁸⁵¹ och pendlingsmönstret i länet domineras av stora pendlingsströmmar in mot de centralt belägna, stora kommunerna Linköping och Norrköping, från de mindre omkringliggande kommunerna. Dessutom finns de allra största pendlingsströmmarna mellan Linköpings och Norrköpings kommuner. Från de stora, centralt belägna kommunerna finns också pendlingsströmmar ut mot de mindre kommunerna.⁸⁵²

⁸⁴² Regionförbundet Östsam (2010) Trettiofemtusen jobb, vilket vill du ha? Efterfrågan på arbetskraft i Östergötland fram till 2018.

⁸⁴³ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011.

⁸⁴⁴ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik 2012.

⁸⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Östergötlands län 2012.

⁸⁴⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁴⁷ Arbetsförmedlingen (2011) Prognos hösten 2011. Arbetsmarknadsutsikter Östergötlands län 2012.

⁸⁴⁸ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁴⁹ Regionförbundet Östsam (2010) Trettiofemtusen jobb, vilket vill du ha? Efterfrågan på arbetskraft i Östergötland fram till 2018.

⁸⁵⁰ Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 2011

⁸⁵¹ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011. Underlag och statistik för långsiktig planering.

⁸⁵² Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

Näringslivet i Östergötland består i dag till stor del av både tillverkningsindustri och kunskapsintensiva branscher.⁸⁵³ Arbetsmarknadens struktur skiljer sig åt i olika delar av Östergötland, men länet är i stora delar mer eller mindre en fungerande och sammanhållen arbetsmarknad. Fördelningen av de sysselsatta mellan olika sektorer liknar i stort fördelningen i Sverige och av de sysselsatta återfinns cirka två tredjedelar i den privata sektorn och en tredjedel i offentlig sektor.⁸⁵⁴

Den privata tjänstesektorn omfattar flera olika branschområden, såsom handel, transport, hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster samt information och kommunikation. Sektorn är stor i länet och cirka två tredjedelar av de sysselsatta återfinns inom den privata tjänstesektorn.⁸⁵⁵ Linköping har blivit en stad där många teknik- och kunskapsintensiva företag etablerat sig och staden har blivit attraktiv för många IT-företag, något som delvis kan förklaras utifrån stadens universitet. Även i Norrköping finns relativt många IT-företag, om än inte i lika stor utsträckning som i Linköping. I Norrköping finns de flesta arbetstillfällena inom handel och kommunikationssektorerna.⁸⁵⁶

Den offentliga sektorn sysselsätter drygt en tredjedel av samtliga sysselsatta i länet⁸⁵⁷ och den största näringsgrenen i Östergötland är vård och omsorg. Vård- och omsorgssektorn står inför stora pensionsavgångar då fyrtioåringarna utträder från arbetsmarknaden, vilket innebär att ny arbetskraft med relevant kompetens kommer att behöva rekryteras.⁸⁵⁸

Under lång tid har tillverkningsindustrin varit den största näringsgrenen i länet, men sysselsättningen inom området har under många år minskat.⁸⁵⁹ Dock är industrin fortfarande en dominerande del av arbetsmarknaden och 2011 var 16 procent i Östergötland sysselsatta inom näringen.⁸⁶⁰ Industri- och tekniksektorn står dock inför en generationsväxling där stora årskullar kommer att gå i pension.⁸⁶¹

Byggnadsverksamheten i länet sysselsätter nästan 7 procent av det totala antalet sysselsatta i länet och det är ungefär samma andel som i riket. Andelen sysselsatta i branschen har legat på ungefär samma nivå de senaste tjugo åren. Jord- och skogsbruket i Östergötland sysselsätter omkring 2,5 procent av det totala antalet sysselsatta i länet⁸⁶² och denna näringsgren är mer koncentrerad till de mindre

---

⁸⁵³ Regionförbundet Östsam (2010) Trettiofemtusen jobb, vilket vill du ha? Efterfrågan på arbetskraft i Östergötland fram till 2018.

⁸⁵⁴ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011. Underlag och statistik för långsiktig planering.

⁸⁵⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁵⁶ Regionförbundet Östsam (2010) Trettiofemtusen jobb, vilket vill du ha? Efterfrågan på arbetskraft i Östergötland fram till 2018.

⁸⁵⁷ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸⁵⁸ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

⁸⁵⁹ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011. Underlag och statistik för långsiktig planering.

⁸⁶⁰ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸⁶¹ Regionförbundet Östsam (2012) Det framtida kompetensbehovet inom industri och teknik.

⁸⁶² Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

kommunerna i Östergötland.⁸⁶³ Den teknisk-mekaniska utvecklingen inom branschen har varit påtaglig under lång tid och med det följer krav på specifika bransch- och maskinkunskaper för att arbeta inom näringen.⁸⁶⁴

För vidare information om näringslivsstrukturen, se bilaga 1.

3.21.4 Regionala satsningar

Flera stora projekt är igång i länet både vad gäller anläggning och bygg,⁸⁶⁵ och det finns flera infrastrukturprojekt planerade för framtiden. Ostlänken är en dubbelspårig järnväg, som ska gå från Linköping till Stockholm via Norrköping, Nyköping/Skavsta och Trosa. Första etappen, sträckan Linköping-Norrköping börjar byggas senast 2017. Totalt handlar det om 15 mil dubbelspårig järnväg, 126 stycken järnvägsbroar, 29 stycken vägbroar, 27 stycken tunnlar samt fem stycken resecentrum.⁸⁶⁶

Produktion av förnyelsebar energi är en framtidsbransch och flera företag i länet är i startgroparna för produktion av biogas eller solenergi.⁸⁶⁷ Stora satsningar planeras även med syfte att stärka och utveckla industrin i Östergötland. Bland annat planeras en ut- och tillbyggnad av de två vattenverken i Linköping samt satsningar på fjärrvärme och sopförbränning.⁸⁶⁸

Östgötaregionen är rankad som nummer två av bästa svenska logistikregioner, efter Göteborgsregionen. Norrköping är ett nationellt centrum för logistik och transporter, och har ett strategiskt läge både regionalt, nationellt och för den nordiska marknaden. Infrastrukturen är mycket bra med god tillgång till alla transportslag. Hamn i Norrköping med växande östersjöfrakt, närhet till tillväxtmarknaderna vid Östersjön, kombiterminaler, järnväg, flyg och starkt regionalt samarbete. Många logistikföretag är idag etablerade i regionen och behovet av kompetens är stort. Norrköpings kommun arbetar aktivt med att öka dessa etableringar för att bli ett nationellt logistiknav. Stora satsningar görs, både på nationell, regional och lokal nivå, för att ytterligare utveckla Norrköping som ett starkt logistiknav i Sverige.⁸⁶⁹

3.21.5 Kompetensbehov

Det ökande antalet äldre kommer att medföra ett ökat behov av hälso- och sjukvård och omsorg under de kommande decennierna. Antalet äldre med psykisk ohälsa kommer med all sannolikhet att öka i samma takt som antalet äldre ökar. Det ökande antalet äldre med psykisk ohälsa kan således komma att generera ett ökat behov av insatser från kommunernas äldreomsorg och den kommunala hemsjukvården.⁸⁷⁰ I framtiden kommer

⁸⁶³ Regionförbundet Östsam (2011) Regionbeskrivning Östergötland 2011. Underlag och statistik för långsiktig planering.

⁸⁶⁴ Arbetsförmedlingen (2013) Arbetsmarknadsutsikterna våren 2013 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2013-2014.

⁸⁶⁵ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁶⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁷⁰ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

det bland annat att finnas behov av undersköterskor med specialistkompetenser inom demens, rehabilitering, stroke⁸⁷¹ och LSS.⁸⁷²

Det kommer ske stora pensionsavgångar inom industri och teknik, samtidigt som flera stora företag i länet behöver anställa fler.⁸⁷³ Företagen inriktas allt mer mot automationsteknik/robotteknik och produktionsteknik⁸⁷⁴ och de kommande åren kommer industrin att behöva anställa ingenjörer, produktionsledare, CNC-tekniker,⁸⁷⁵ produktionstekniker, samt personer med kompetens inom hårdvara och elektronik, fiberområdet/fiberprodukter samt inom hygien och livsmedel.⁸⁷⁶

Med ökade krav på miljövänliga energikällor utvecklas el- och energibranschen snabbt. Det ställer också krav på ökade kompetenser hos arbetskraften.⁸⁷⁷ Behovet av drifttekniker är stort i regionen, då energibranschen står inför en generationsväxling.⁸⁷⁸ Även behovet av kompetenser som till exempel VA-tekniker⁸⁷⁹ och kompetenser inom elkraft⁸⁸⁰ är stort. Flera stora bygg- och anläggningsprojekt är igång eller kommer att påbörjas och detta kommer att öka efterfrågan på högre kompetenser såsom byggnadsingenjörer,⁸⁸¹ projekterare samt projektledare inom bygg.⁸⁸² Övriga bristyrken är bland annat VVS-ingenjörer, elingenjörer och teletekniker.⁸⁸³

Efterfrågan på så kallade "2- årsingenjörer" inom byggsektorn är relativt stort. Närmare 300 fler byggnadsingenjörer förväntas behövas under Ostlänkens mest intensiva period, 2019-2022, samtidigt som närmare 30 procent förväntas gå i pension fram till denna del av byggtiden. Byggnaden av Ostlänken medför att kompetensbehovet för ingenjörer inom bygg och anläggning, betongarbete, elingenjörer, eltekniker är ungefär 30-50 procent större än antalet sysselsatta i respektive grupp i Östergötlands och Södermanlands län i dagsläget.⁸⁸⁴

---

⁸⁷¹ Regionförbundet Östsam (2011) Det framtida kompetensbehovet inom kommunal vård och omsorg.

⁸⁷² Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁷³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁷⁴ Regionförbundet Östsam (2012) Det framtida kompetensbehovet inom industri och teknik.

⁸⁷⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁷⁶ Regionförbundet Östsam (2012) Det framtida kompetensbehovet inom industri och teknik.

⁸⁷⁷ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁷⁹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁸¹ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁸² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁸³ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁸⁴ Regionförbundet Östsam (2013) Kompetensbehovsanalys i samband med byggandet av Ostlänken.

I Östergötlands län räknar man även med att IT-sektorn ska fortsätta att utvecklas starkt. Här kommer det således att finnas många arbetstillfällen i framtiden. IT kommer i framtiden att få allt större genomslag, inte bara inom IT-företagen utan även bland företag som primärt inte sysslar med IT.⁸⁸⁵ Bristen på programmerare är ständigt återkommande i det tekniktäta Östergötland, och det är även brist på systemförvaltare, mjukvaru- och systemutvecklare, IT-arkitekter, projektledare och testledare.⁸⁸⁶

Av de sysselsatta i Östergötland arbetar 4 procent inom logistiksektorn. Av dessa är 26 procent över 55 år samtidigt som det redan i dag är brist på logistikpersonal samt transportledningspersonal. Samma yrkesgrupper beräknas behöva nyanställas även de kommande åren.⁸⁸⁷

De gröna näringarna spelar en allt viktigare roll i utvecklingen av det hållbara samhället och länet ligger i fronten inom grön näring. Efter Västra Götaland och Skåne är Östergötland det län som har flest sysselsatta inom lantbrukssektorn.⁸⁸⁸ Stora pensionsavgångar och ett kommande kompetensbehov kommer att uppstå inom lantbruk, då nästan 40 procent av de sysselsatta inom de gröna näringarna är över 60 år.⁸⁸⁹ Behovet av kvalificerad arbetskraft i ledande ställning är påtagligt. Den strukturomvandling som lantbrukssektorn genomgått och fortfarande genomgår ställer nya krav på den arbetskraft som ska arbeta inom sektorn. I takt med att manuella arbeten försvinner ställs högre krav på arbetskraftens kunskaper och färdigheter.⁸⁹⁰

3.21.6 Utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan

Antalet beviljade utbildningsplatser i Östergötlands län, som avslutas 2013 och framåt, är totalt 2 156. Av dessa är 30 procent Ekonomi, administration och försäljning följt av Teknik och tillverkning och Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 24 respektive 18 procent. För närmare information, se bilaga 1.

3.21.7 Regionens bedömning av behov av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan

De utbildningsområden som förväntas ha störst relevans för regionens tillväxt på 3-5 års sikt är Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Data/IT.⁸⁹¹ Utbildningsvolymen i regionen skulle behöva ökas inom Teknik och tillverkning. Där skulle det behövas fler utbildningar, utifrån dagens nivå, för att möta de stora pensionsavgångarna som väntas i branschen de kommande åren. Antalet utbildningar inom Samhällsbyggnad och byggteknik skulle också behöva ökas, bland annat för att möta det kommande behov i samband med byggandet av Ostlänken. Länet saknar helt

⁸⁸⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) Regional remiss 2011: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2011/2561) samt Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁸⁶ Arbetsförmedlingen (2012) Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2012 Östergötlands län. Prognos för arbetsmarknaden 2012-2013.

⁸⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁸⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁸⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) Regional remiss 2012: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2012/981).

⁸⁹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

utbildningar inom Data/IT, ett område som förväntas fortsätta att utvecklas starkt i länet.⁸⁹² Länet saknar utbildningar inom affärslogistik, ett område det saknas kompetens inom.⁸⁹³

Inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, de gröna näringarna inom utbildningsområdet Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske samt Hotell, restaurang och turism bedöms det finnas behov av en utökning av utbildningsplatserna. Volymen behöver bibehållas inom Ekonomi, administration och försäljning. Befintligt utbud inom övriga utbildningsområden stämmer relativt väl överens med regionens förväntningar på arbetsmarknaden.⁸⁹⁴

---

⁸⁹² Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁹³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

⁸⁹⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2013) Regionalt remissvar Regionförbundet Östsam 2013: Efterfrågan på kompetens per region (dnr YH 2013/428).

Bilaga 1. Sysselsättning och utbildningsutbud per län

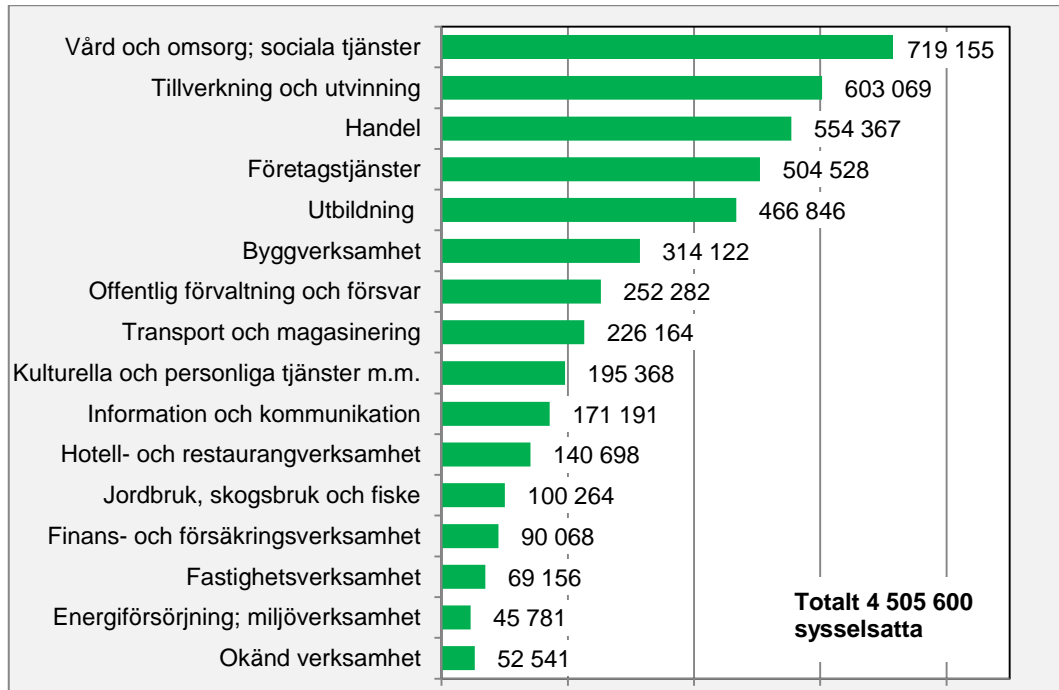
Det första diagrammet på varje sida belyser sysselsättningen efter bransch, källa Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik 2011, bearbetad av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Det andra diagrammet belyser det utbildningsutbud inom yrkeshögskolan som myndigheten beviljat, utifrån antal utbildningsplatser som avslutas från 2013 och framåt.

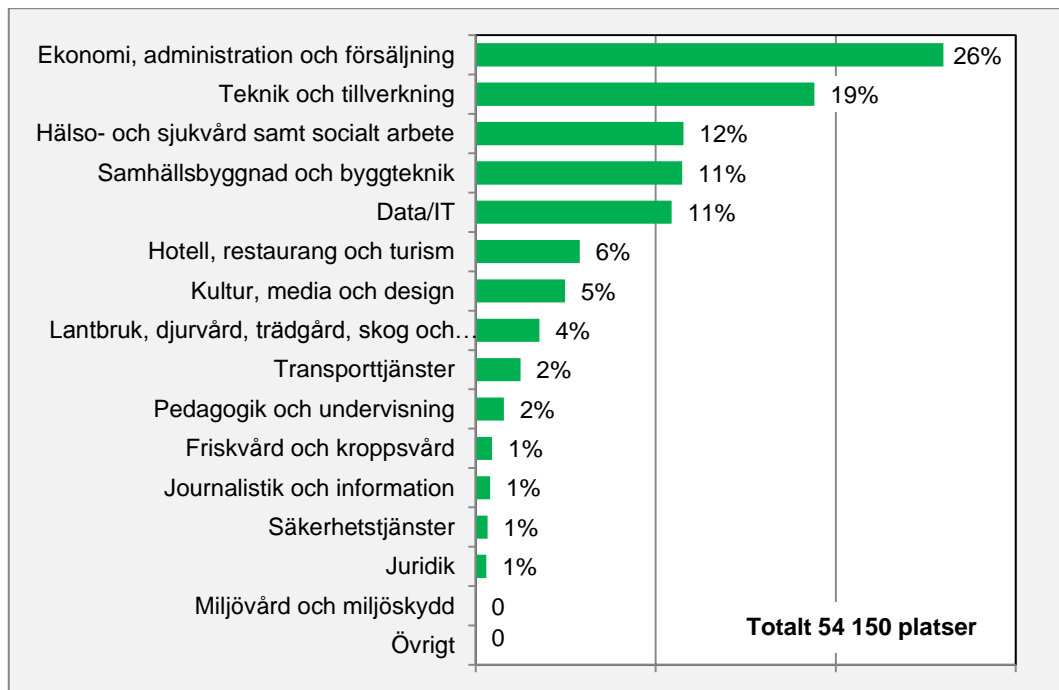
De första diagrammen som presenteras i bilagan behandlar riket totalt, därefter presenteras varje län var för sig i alfabetisk ordning.

Sverige totalt

Antal sysselsatta år 2011 i Sverige

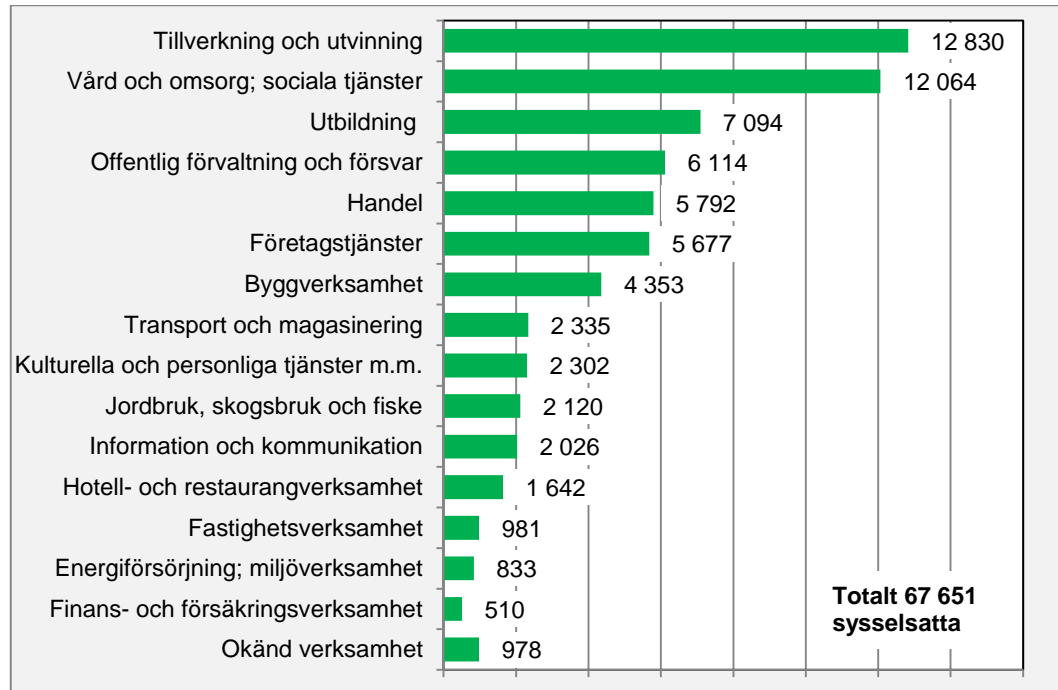

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Sverige

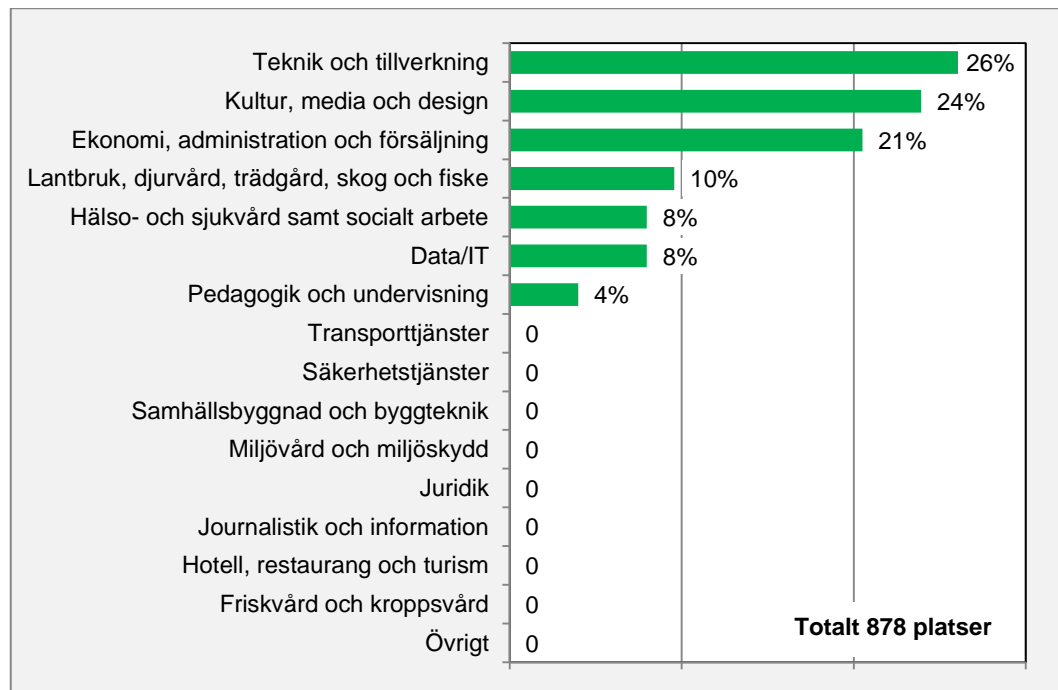

Blekinge län

Antal sysselsatta år 2011 i Blekinge län

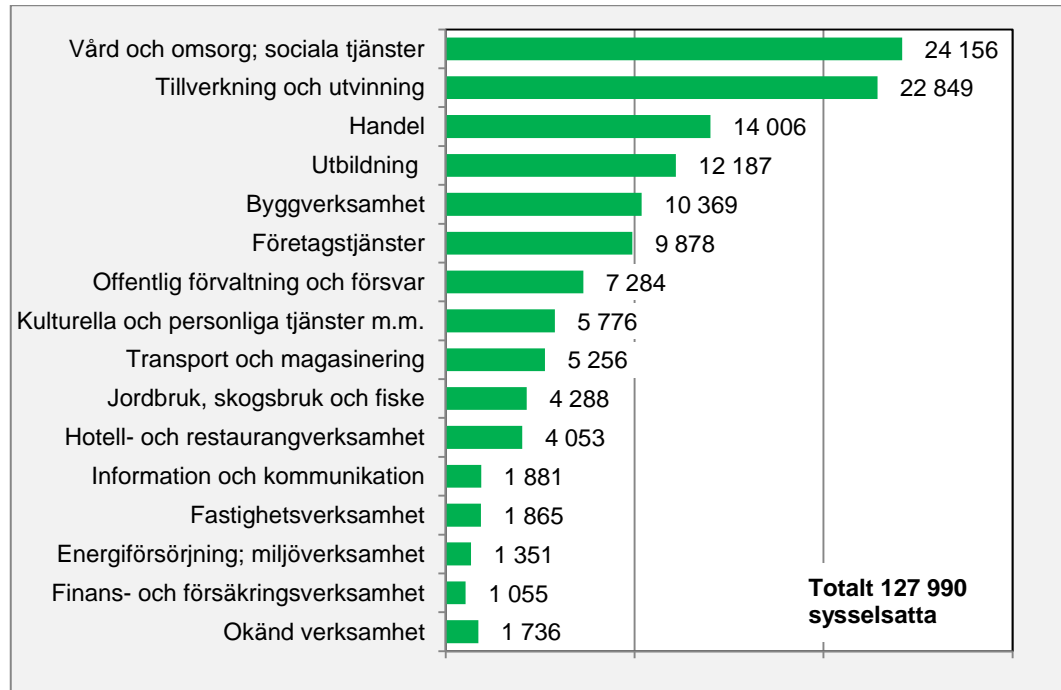

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Blekinge län

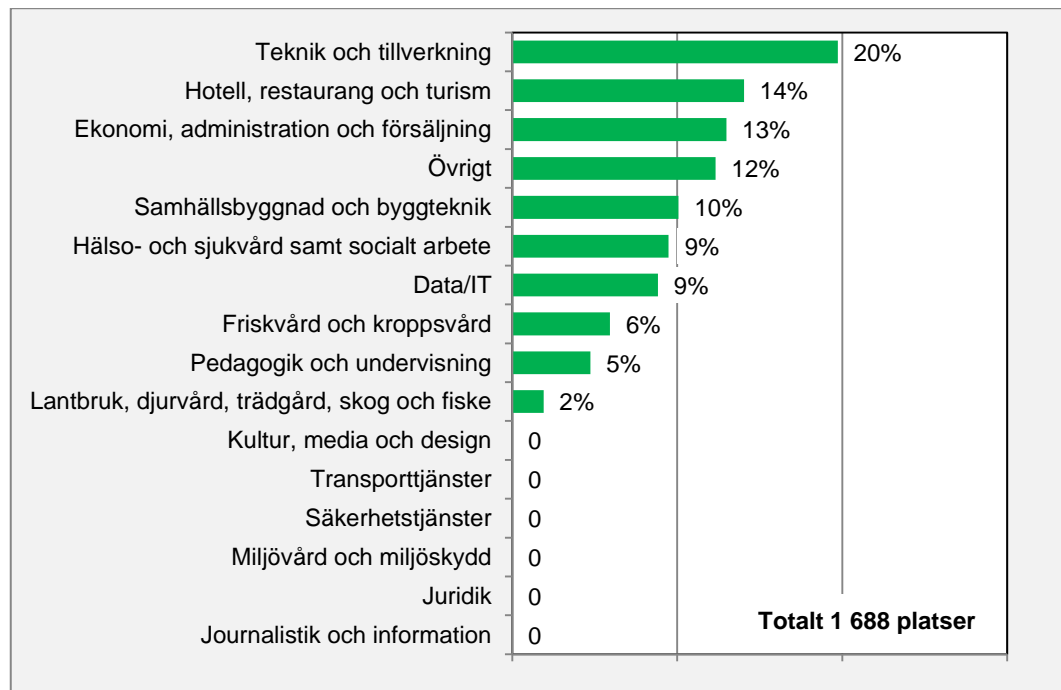

Dalarnas län

Antal sysselsatta år 2011 i Dalarna län

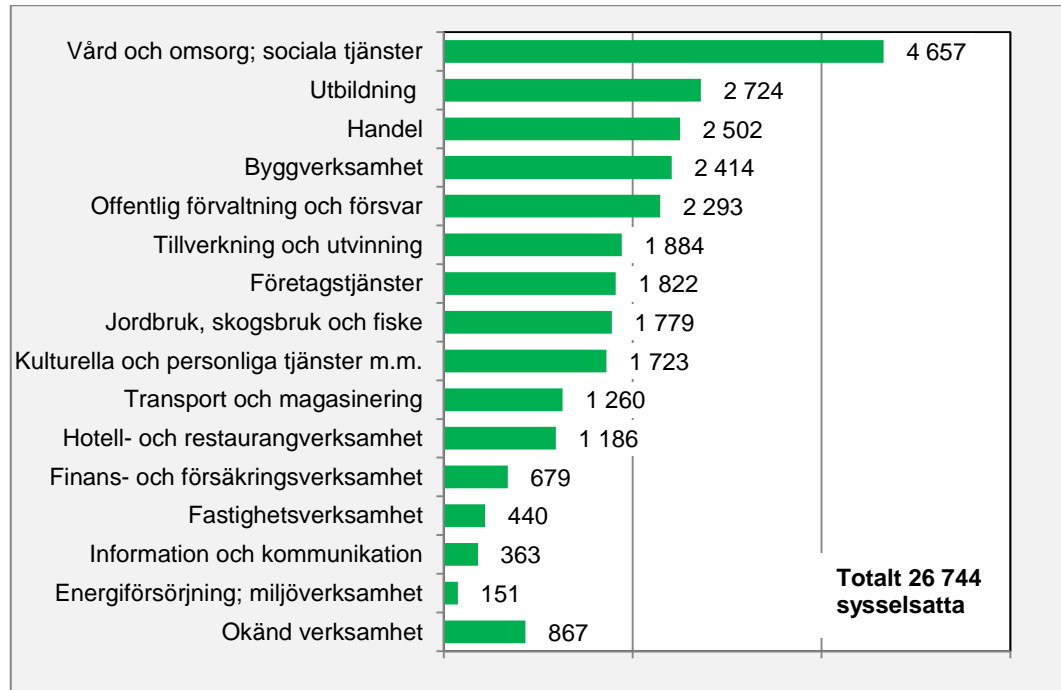

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Dalarnas län

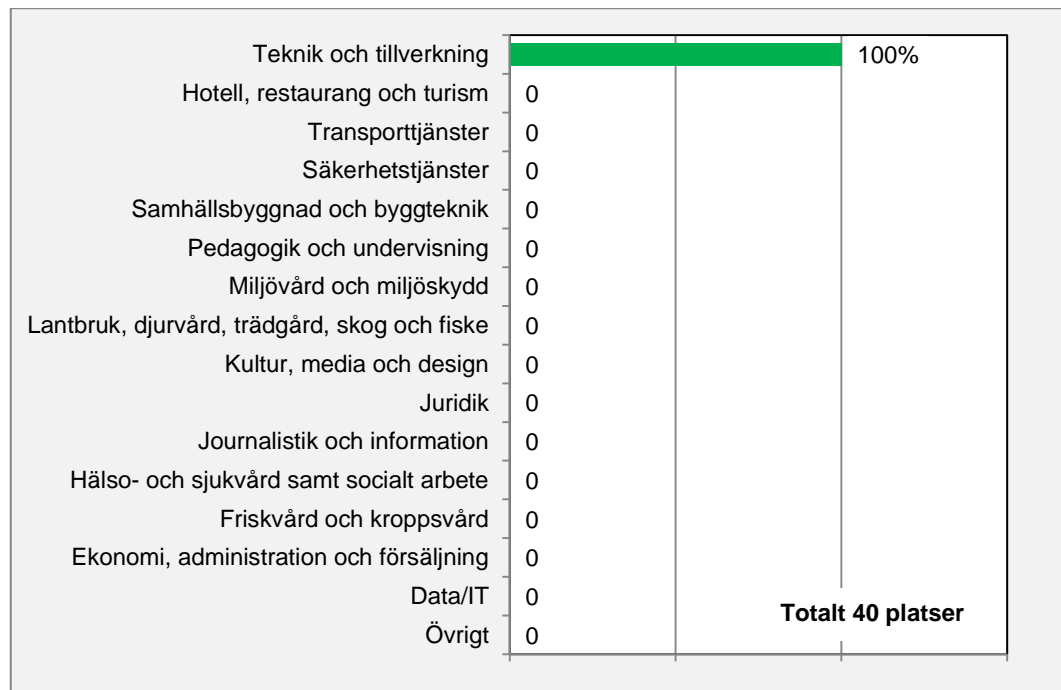

Gotlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Gotlands län

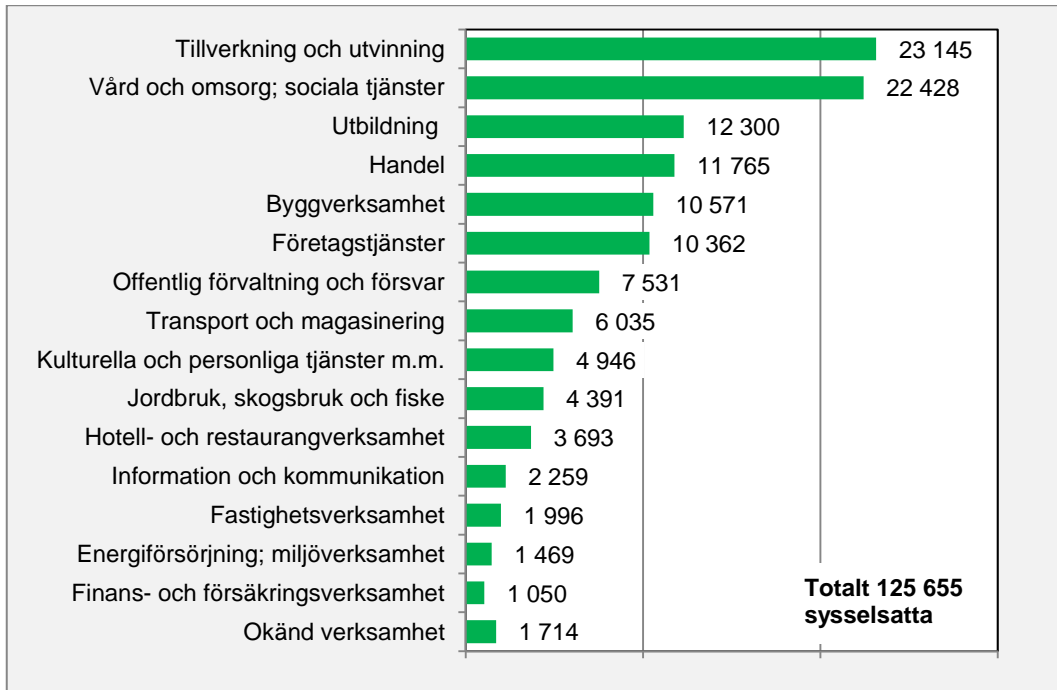
Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Gotlands län

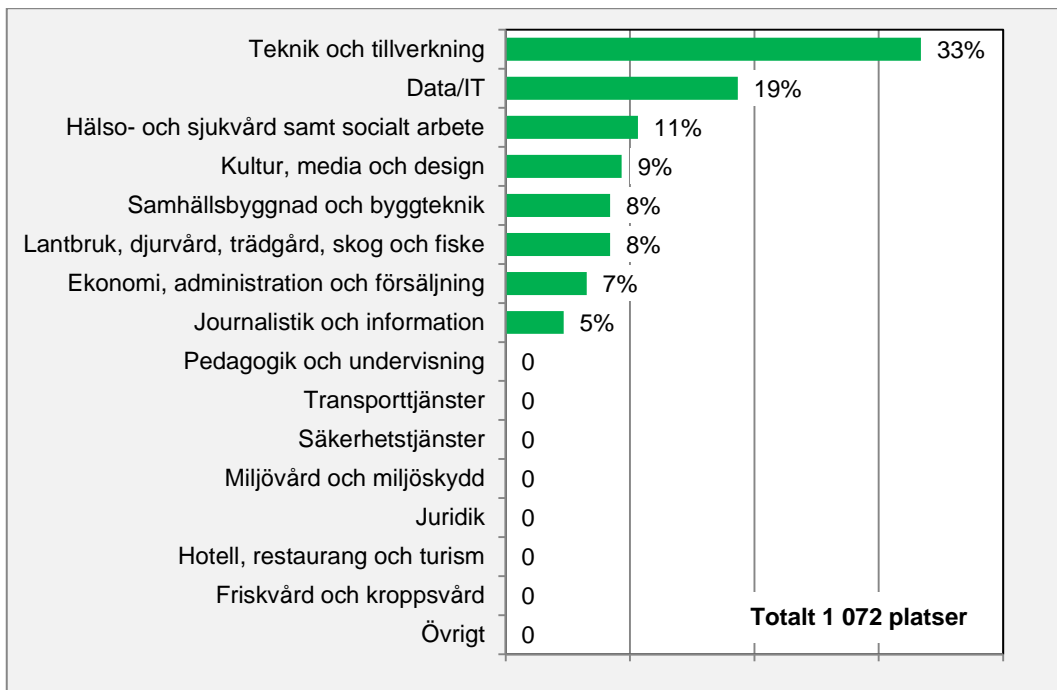

Gävleborgs län

Antal sysselsatta år 2011 i Gävleborgs län

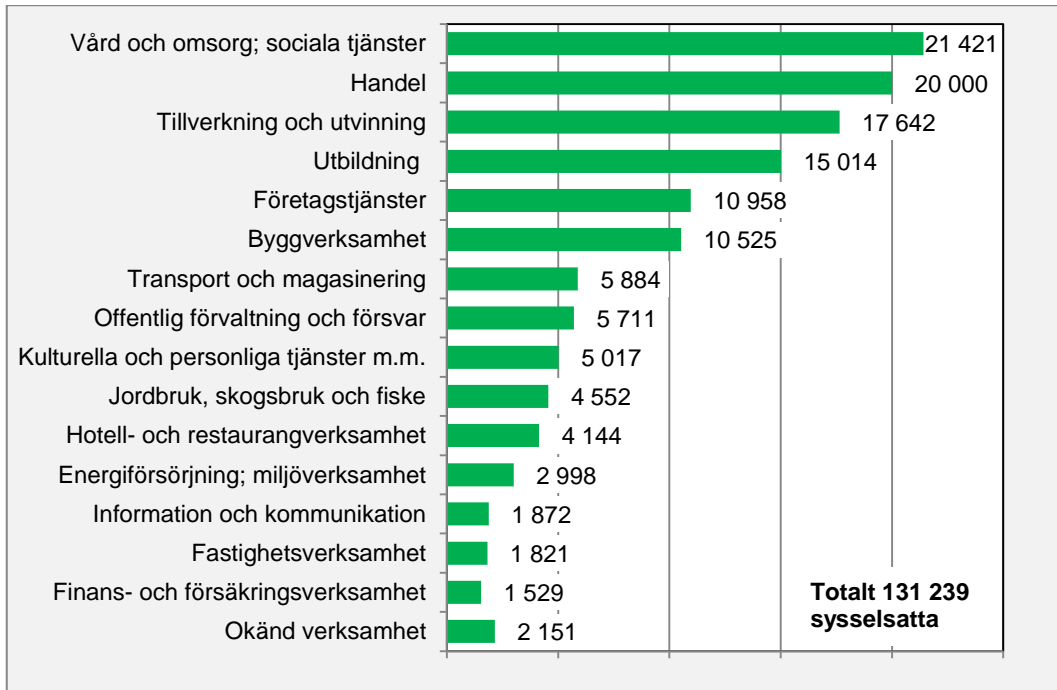

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Gävleborgs län

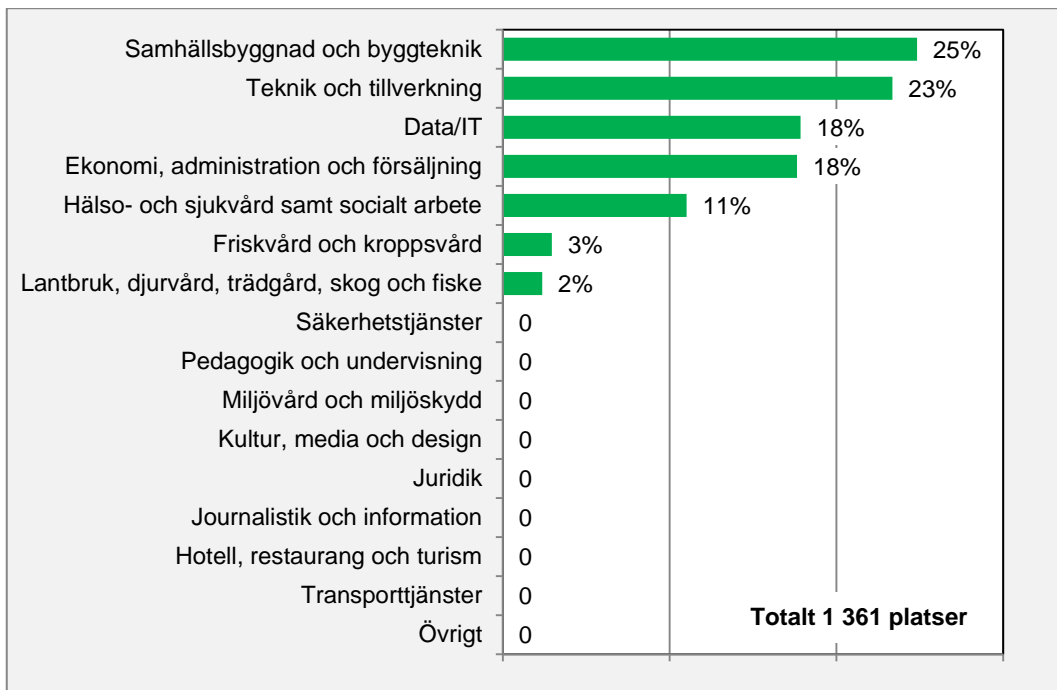

Hallands län

Antal sysselsatta år 2011 i Hallands län

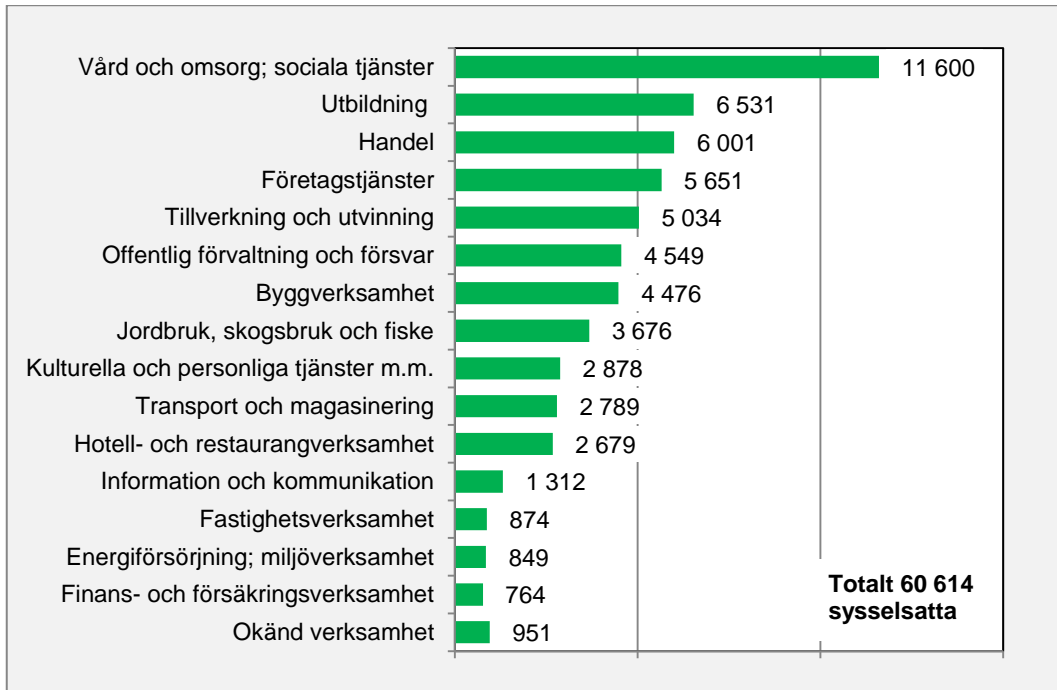

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Hallands län

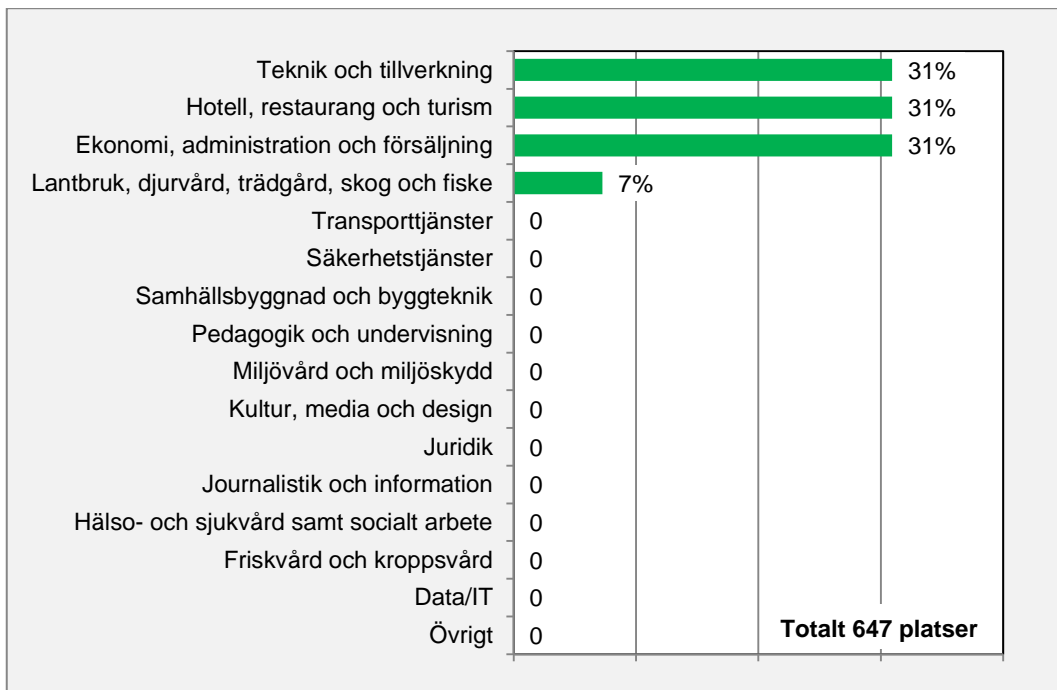

Jämtlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Jämtlands län

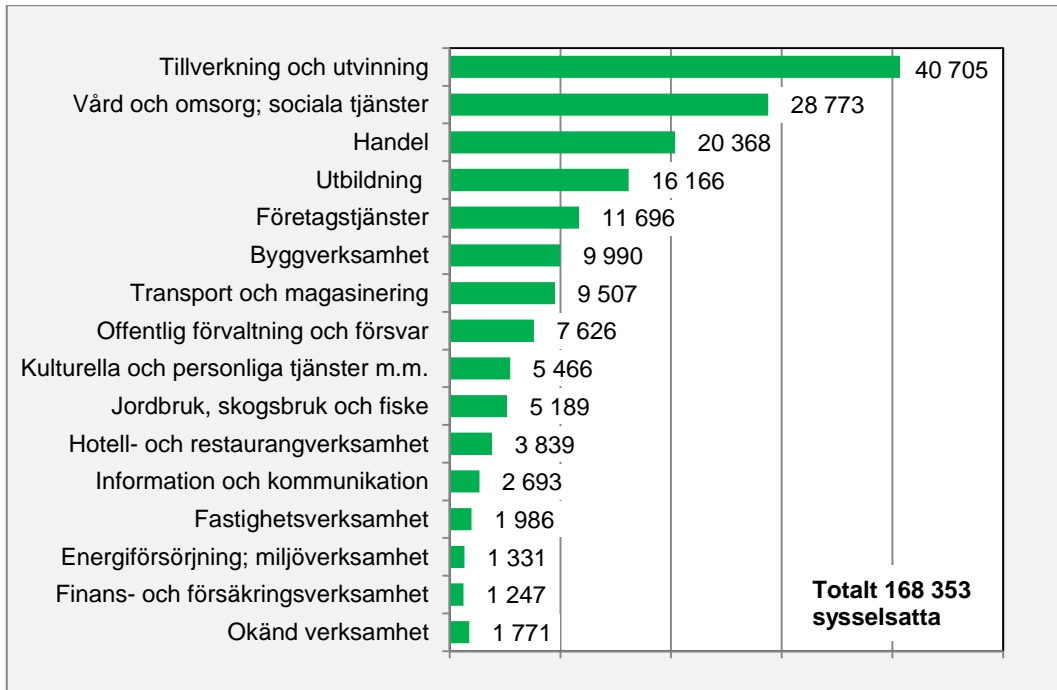

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Jämtlands län

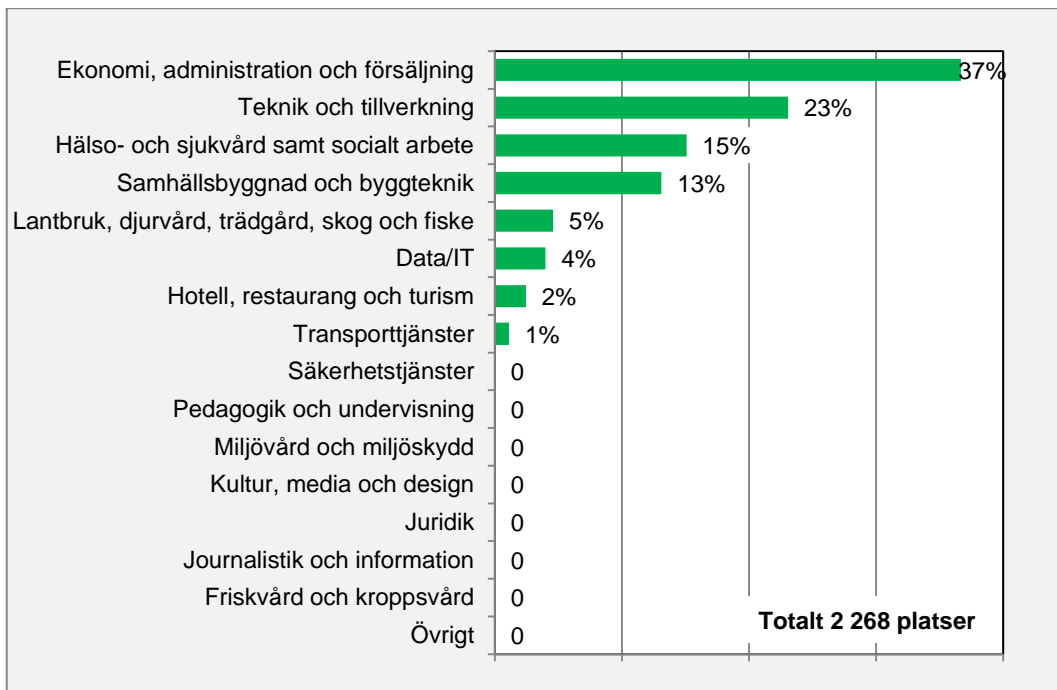

Jönköpings län

Antal sysselsatta år 2011 i Jönköpings län

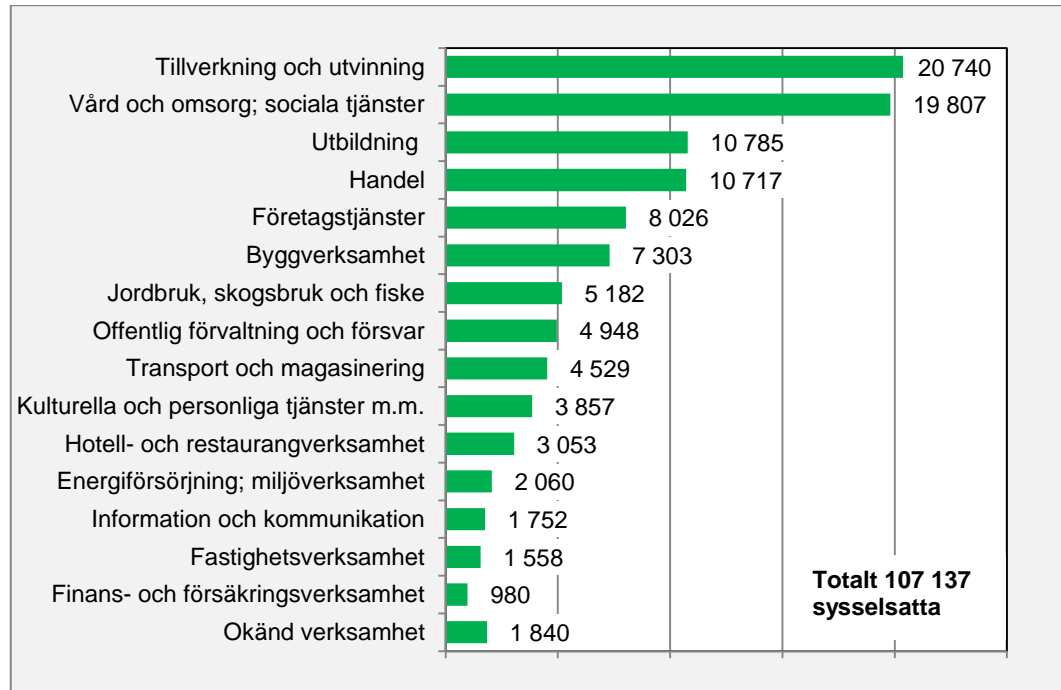

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Jönköpings län

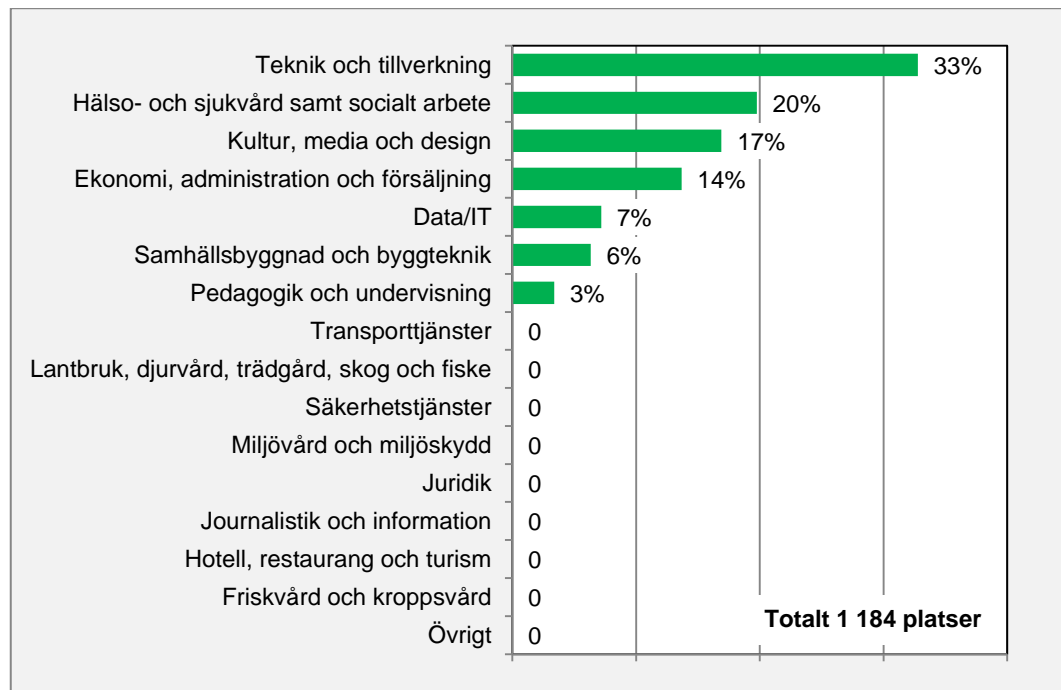

Kalmar län

Antal sysselsatta år 2011 i Kalmar län

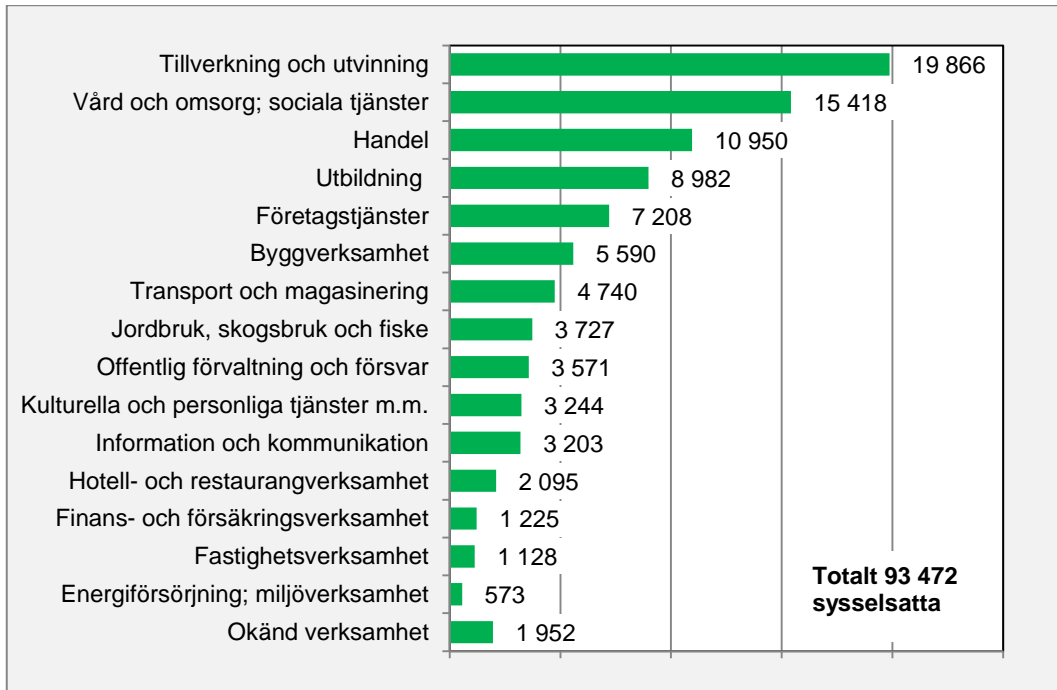

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Kalmar län

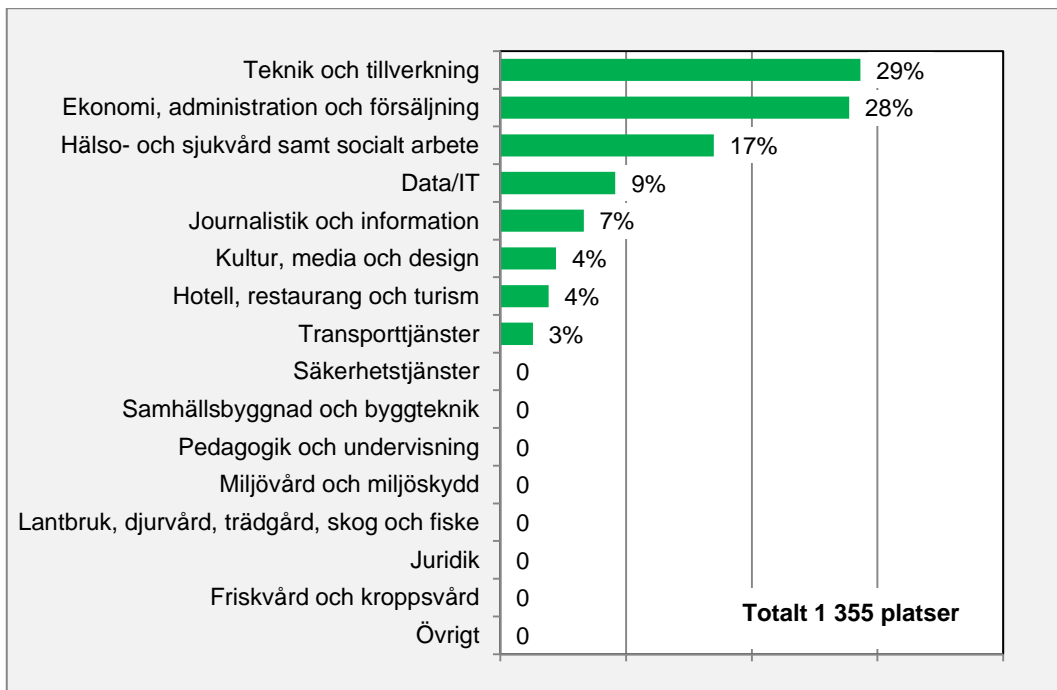

Kronobergs län

Antal sysselsatta år 2011 i Kronoberg län

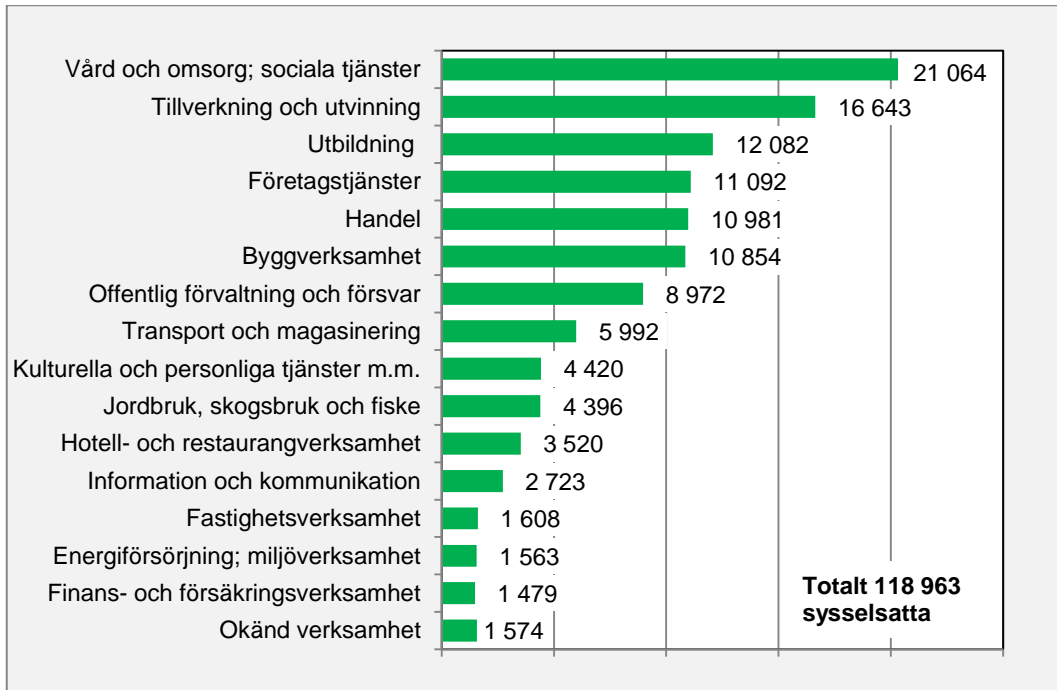

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Kronoberg län

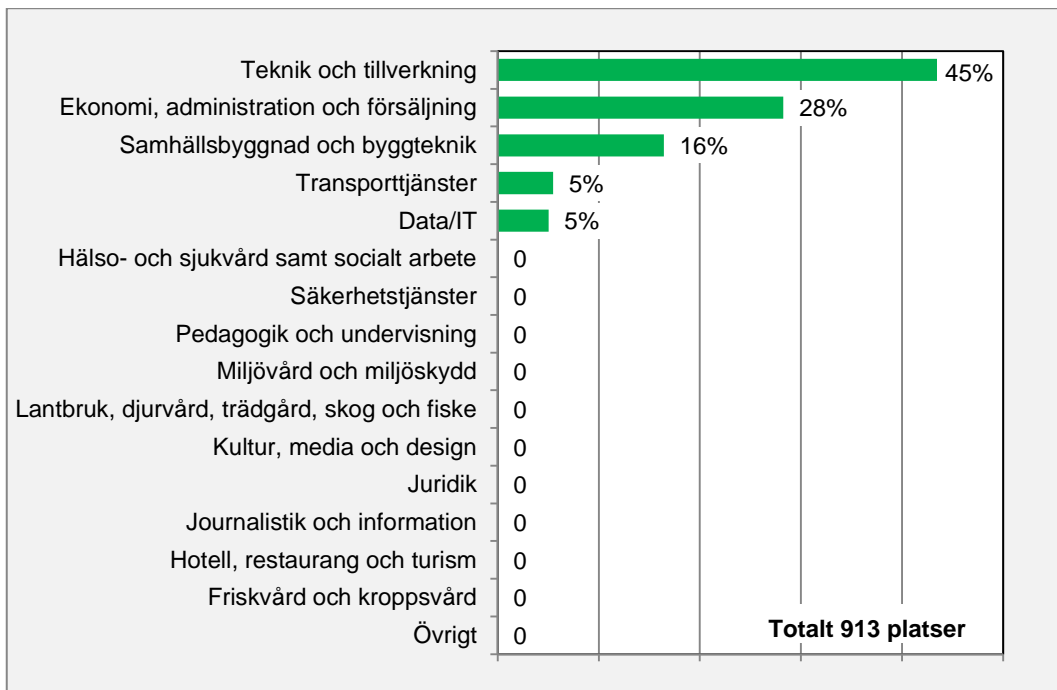

Norrbottens län

Antal sysselsatta år 2011 i Norrbottens län

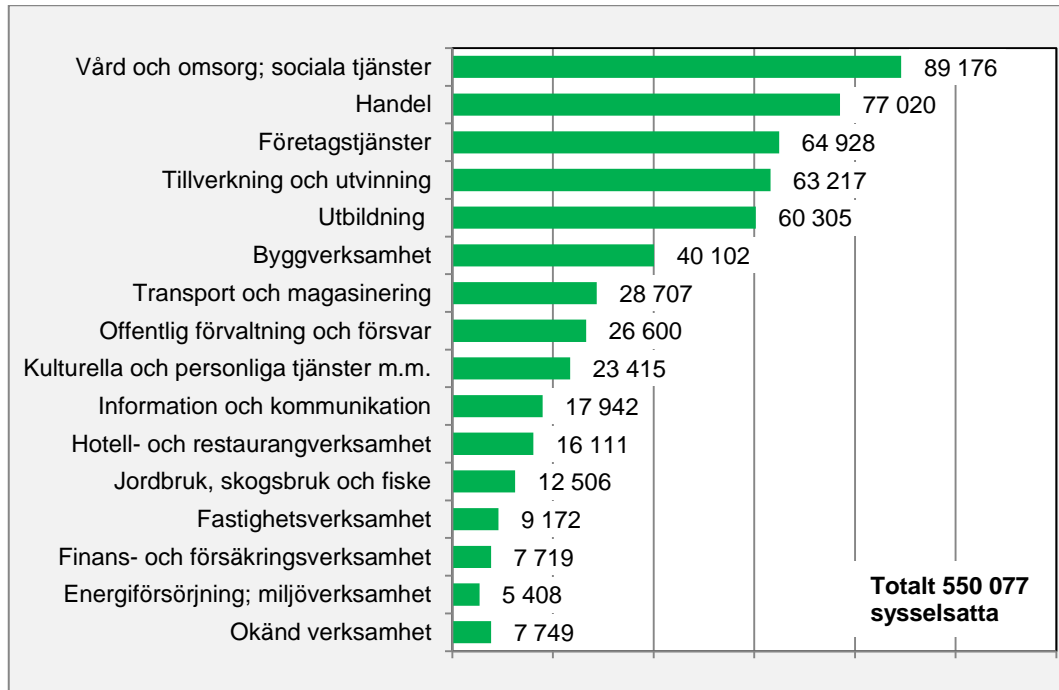

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Norrbottens län

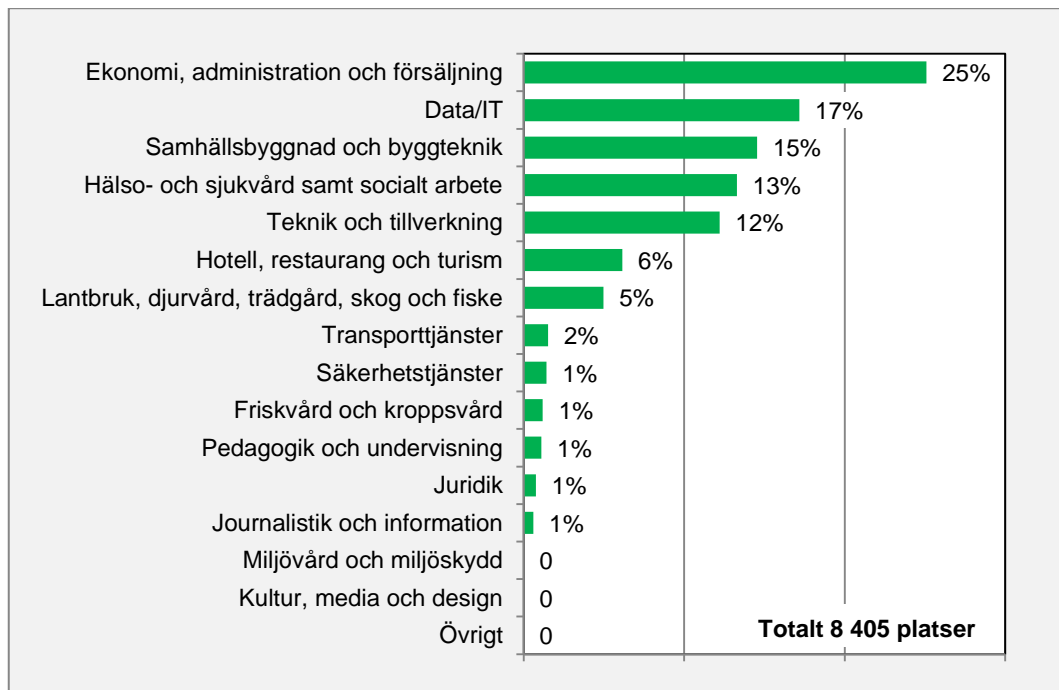

Skåne län

Antal sysselsatta år 2011 i Skåne län

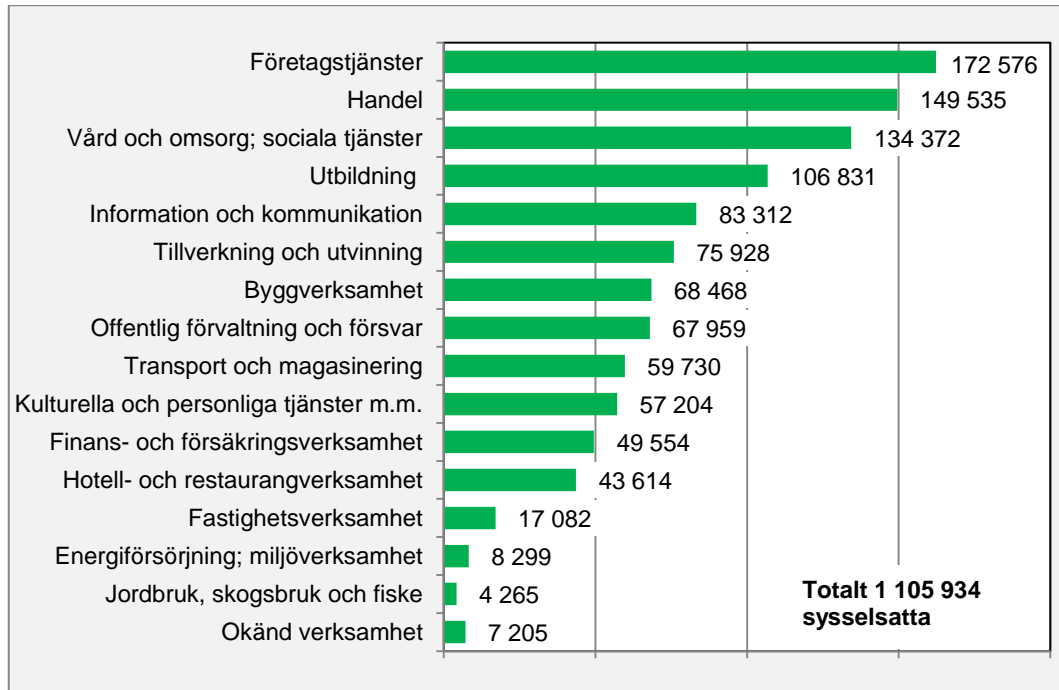
Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Skåne län

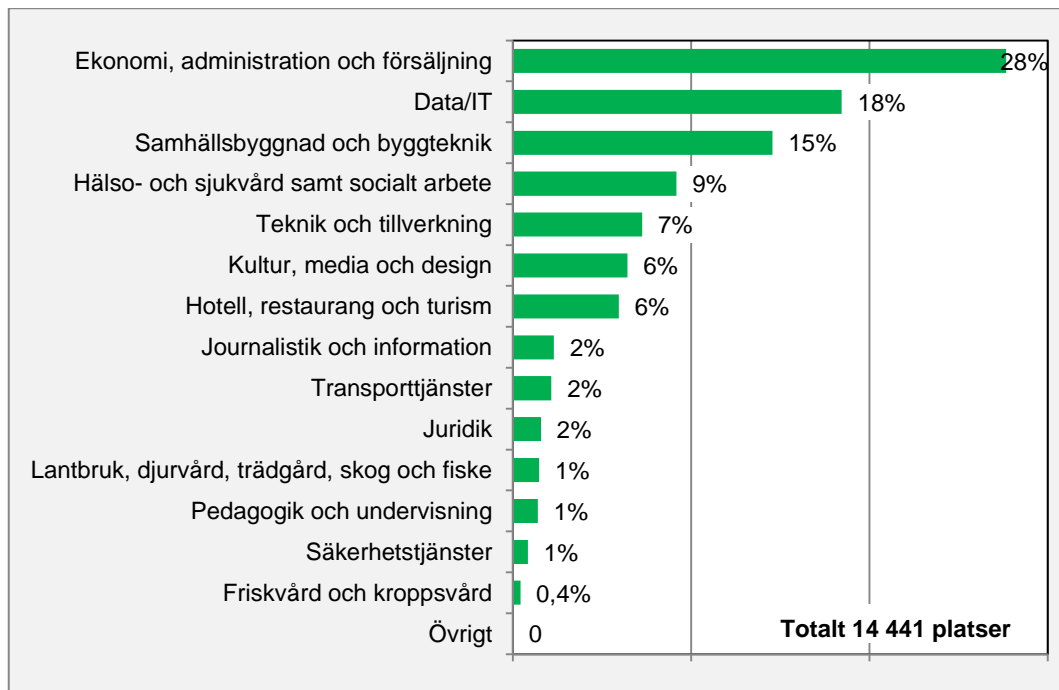

Stockholms län

Antal sysselsatta år 2011 i Stockholms län

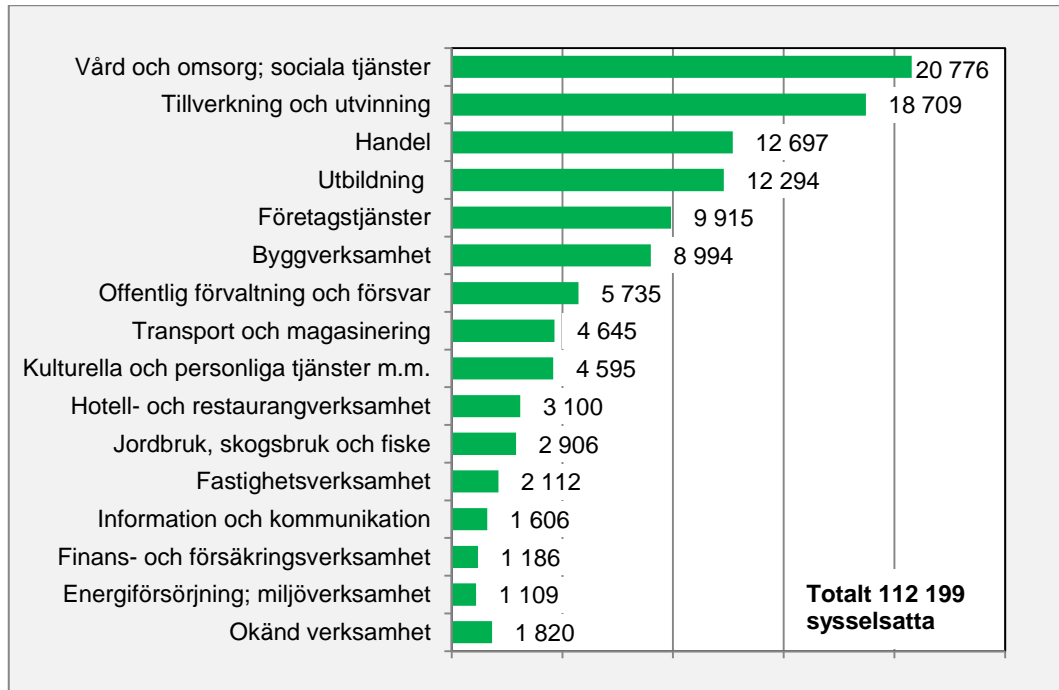

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Stockholms län

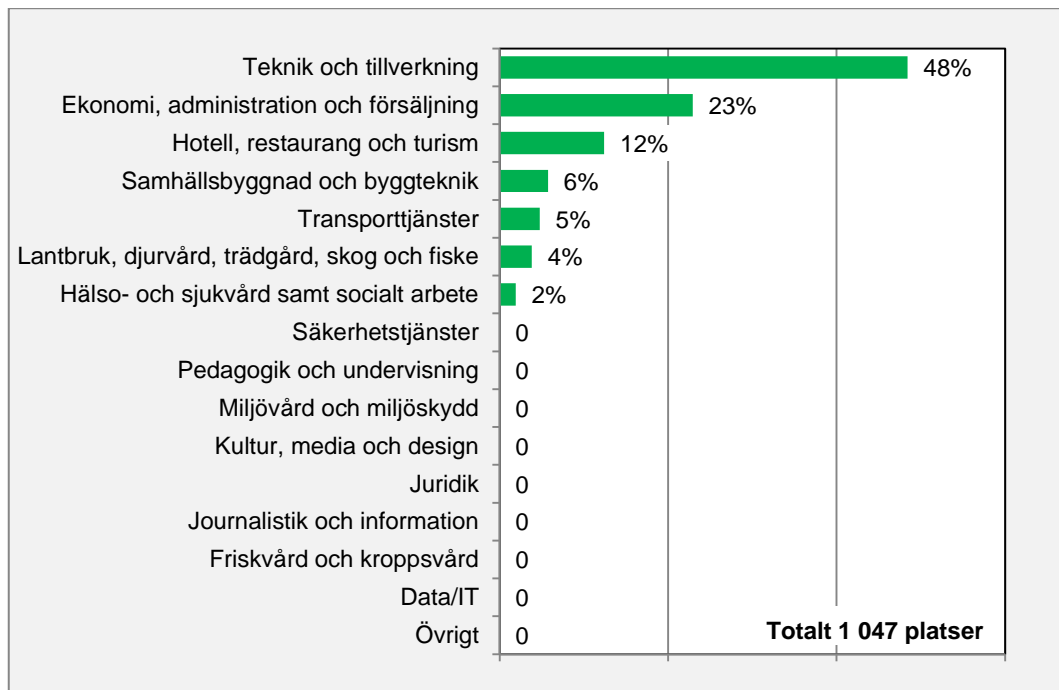

Södermanlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Södermanlands län

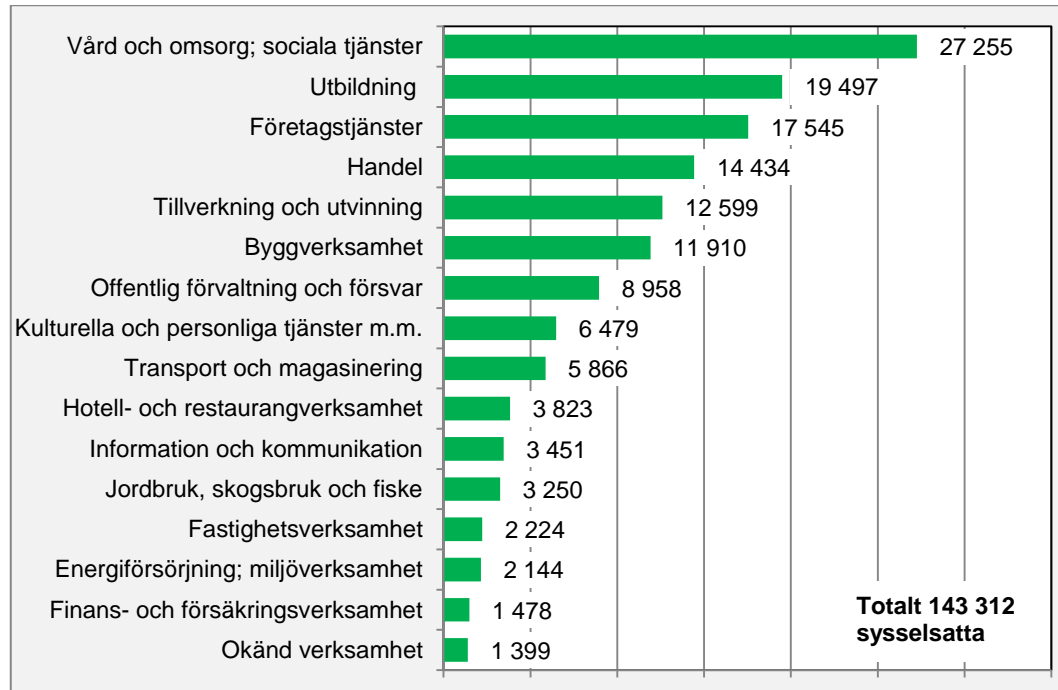

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Södermanlands län

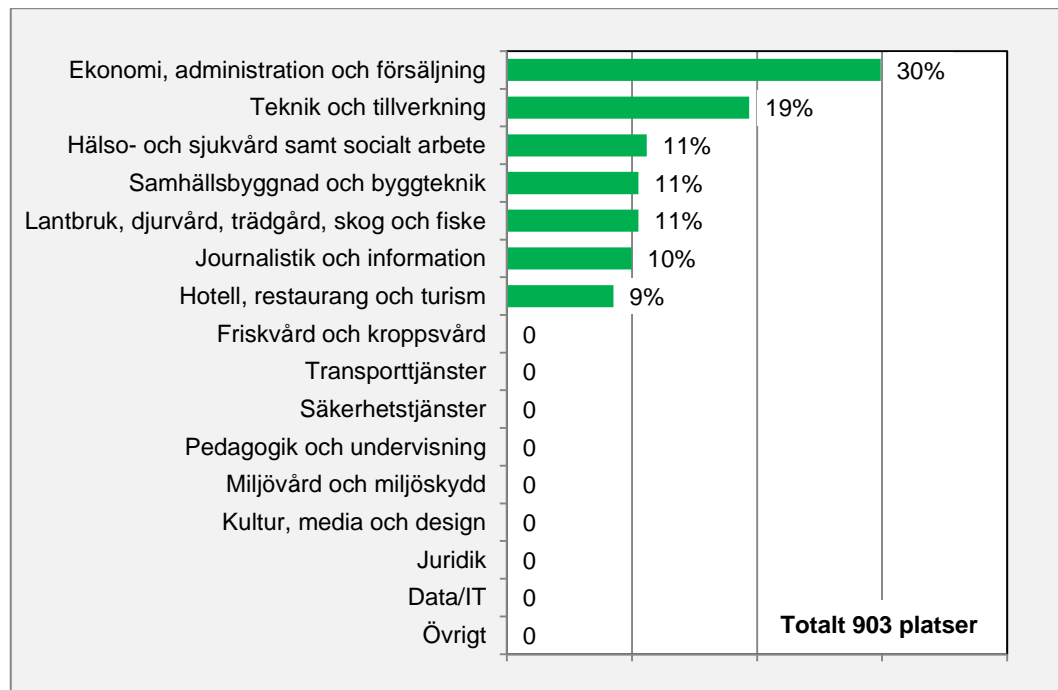

Uppsala län

Antal sysselsatta år 2011 i Uppsala län

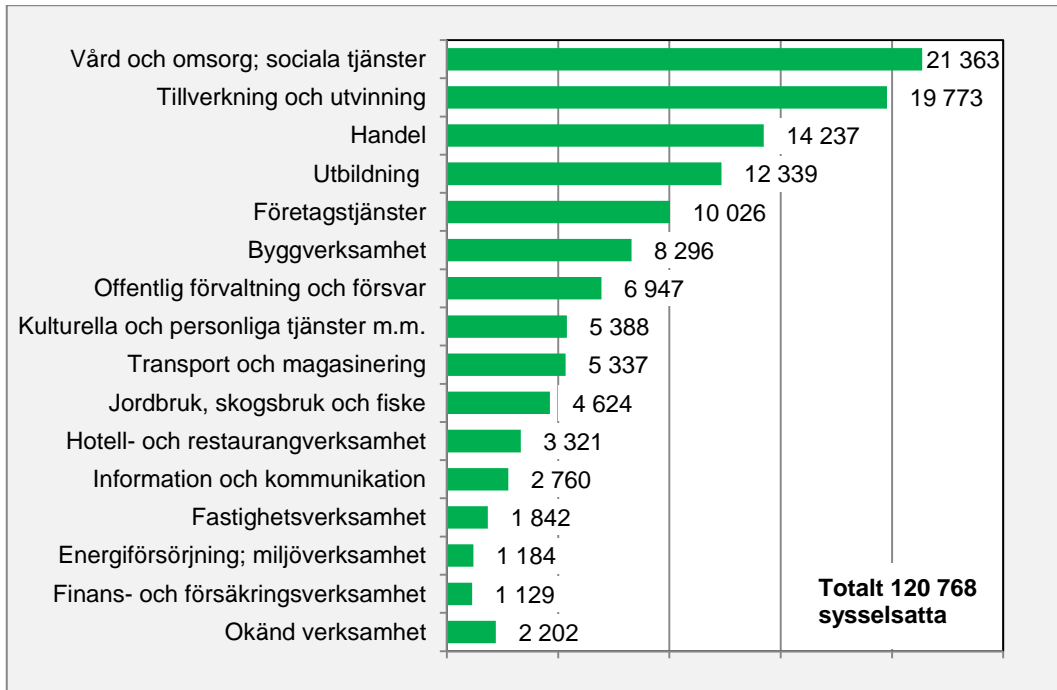

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Uppsala län

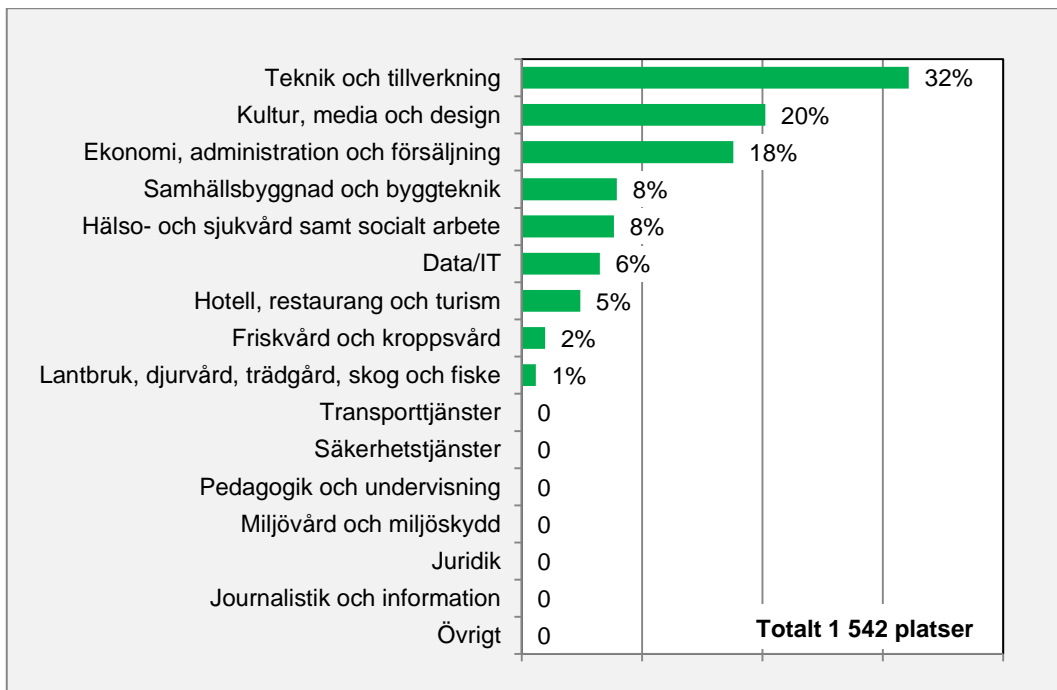

Värmlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Värmlands län

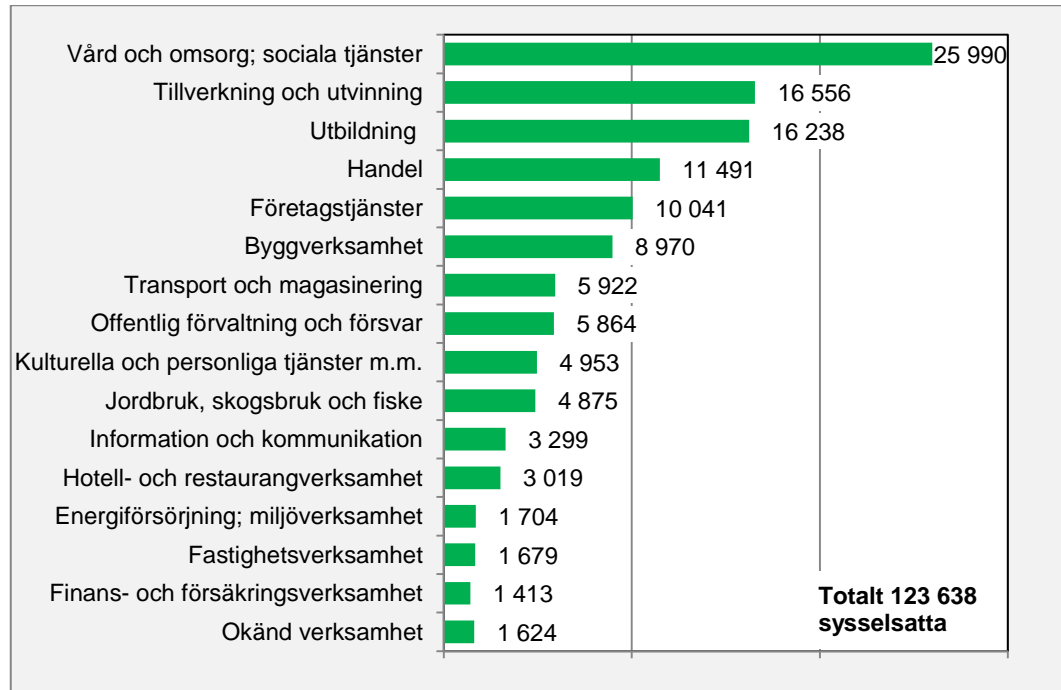

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Värmlands län

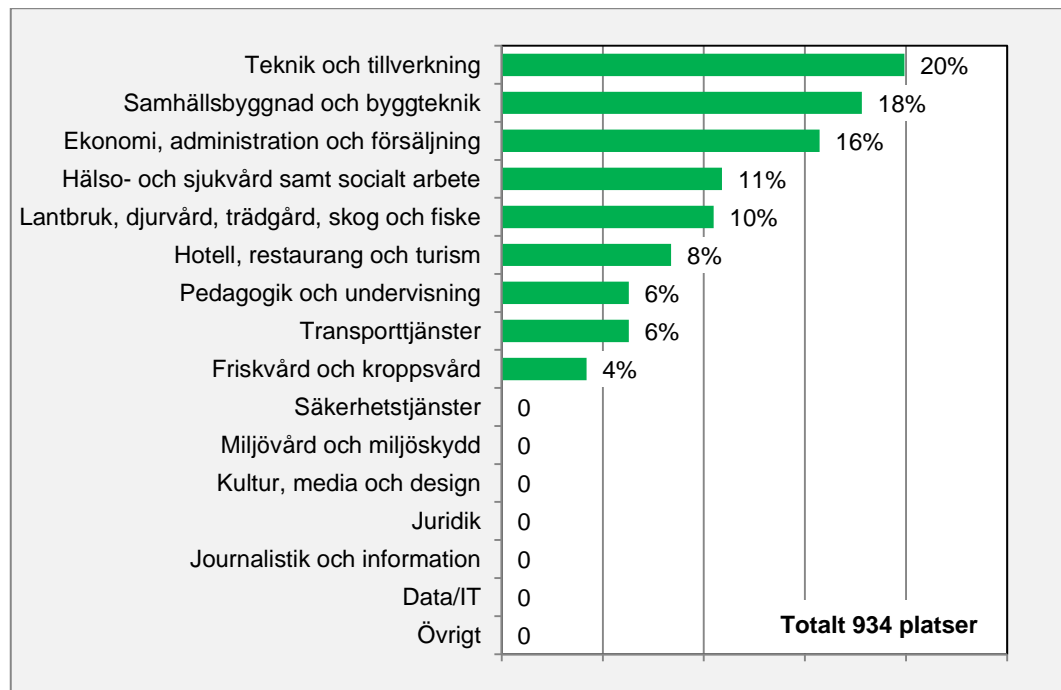

Västerbottens län

Antal sysselsatta år 2011 i Västerbottens län

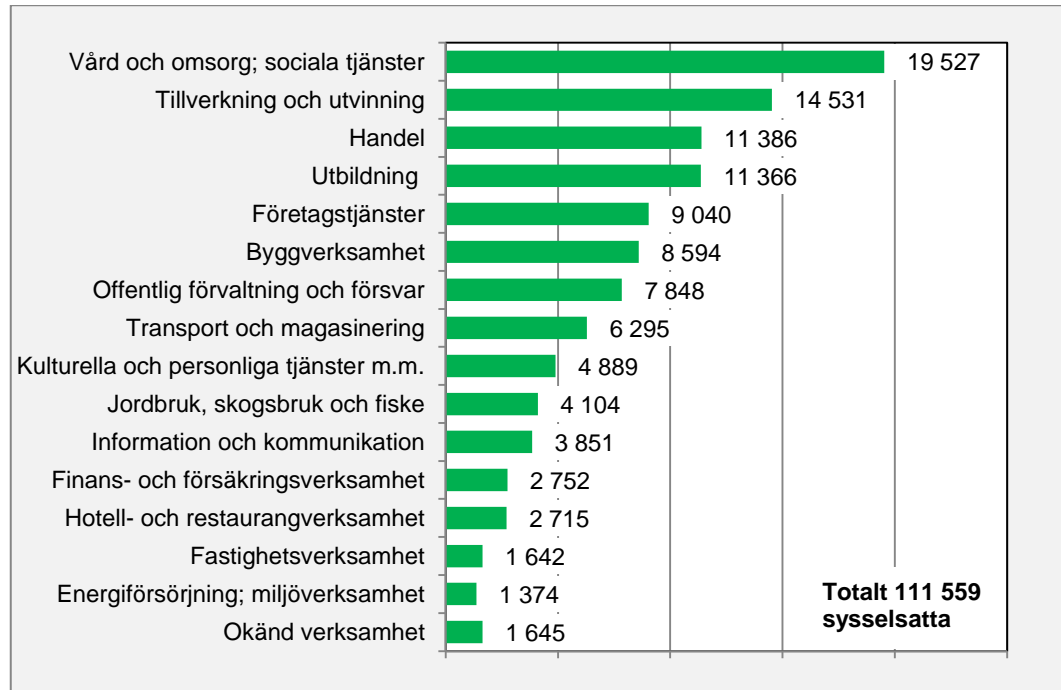

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Västerbottens län

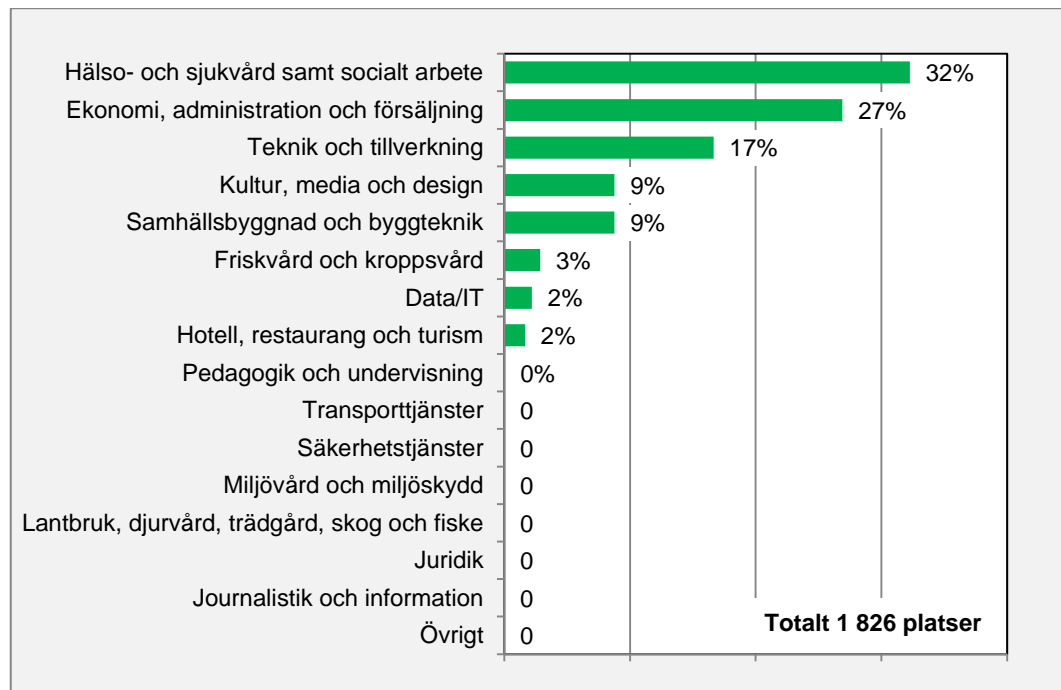

Västernorrlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Västernorrlands län

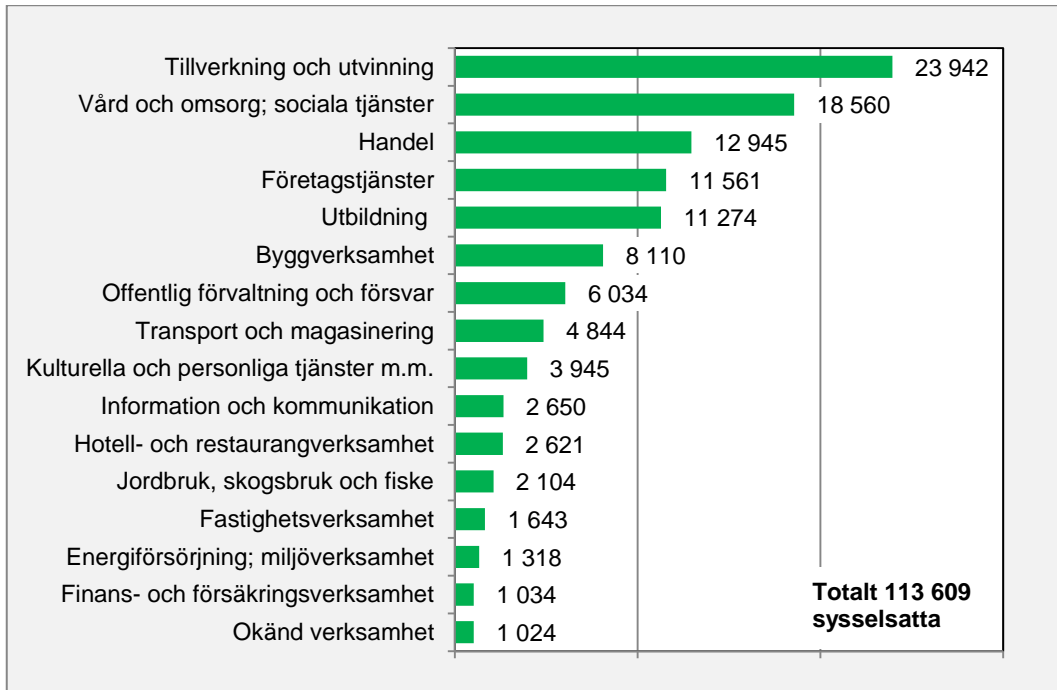

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Västernorrlands län

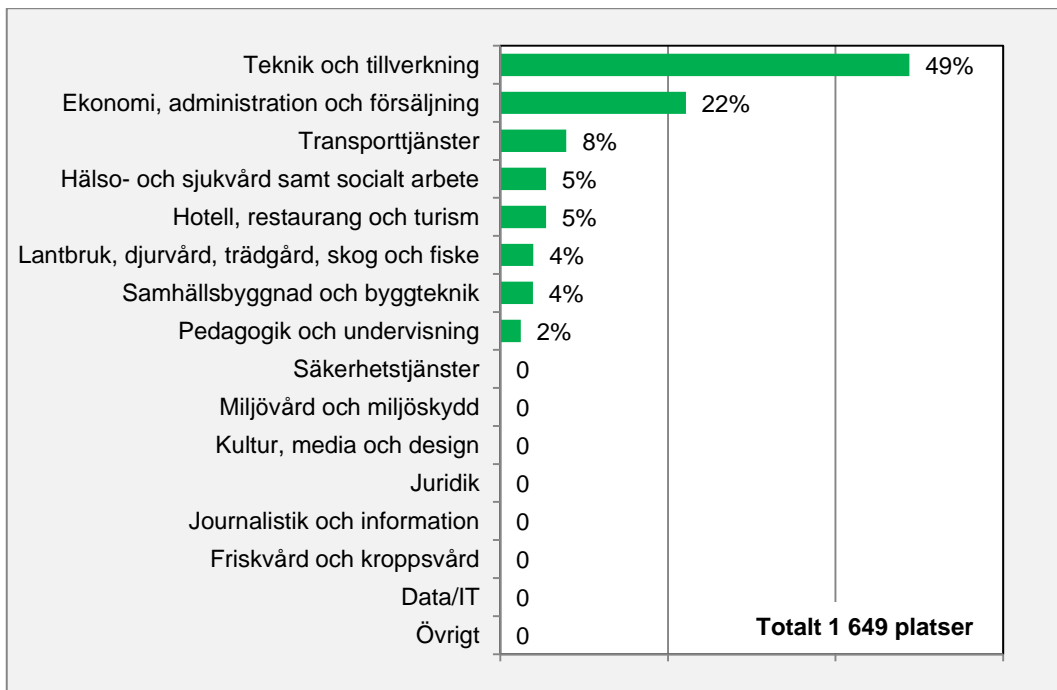

Västmanlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Västmanlands län

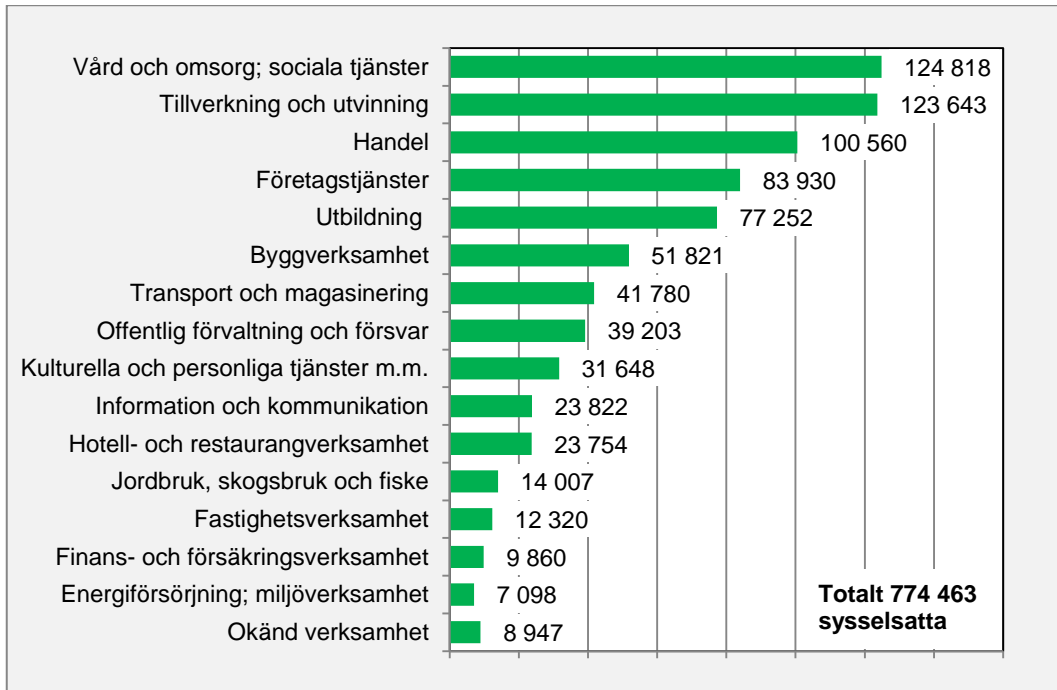

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Västmanlands län

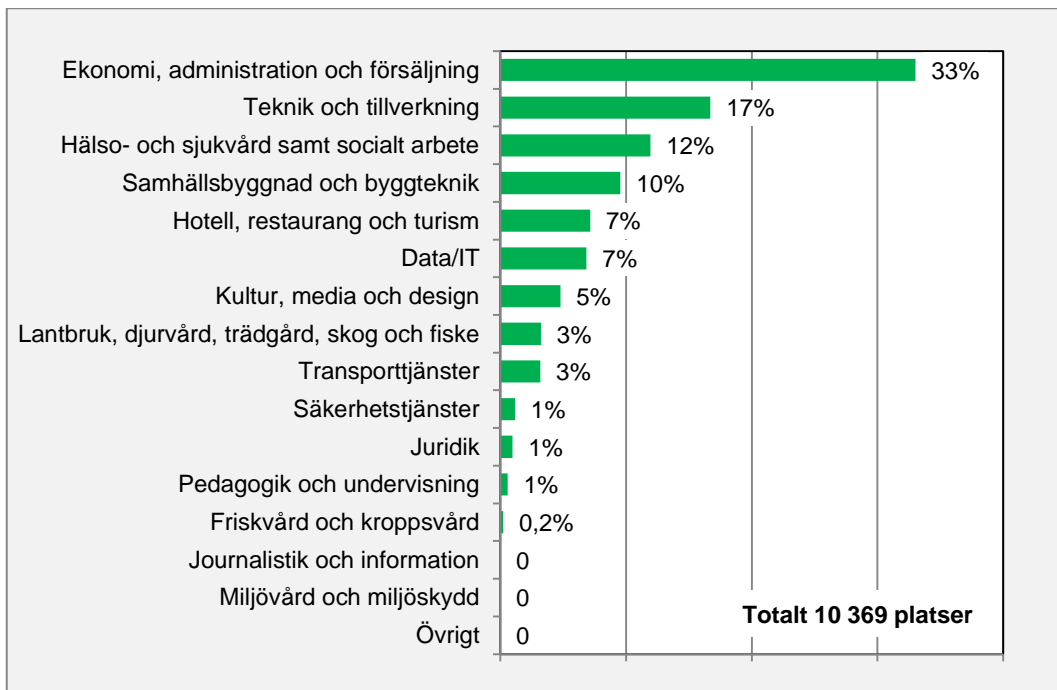

Västra Götalands län

Antal sysselsatta år 2011 i Västra Götalands län

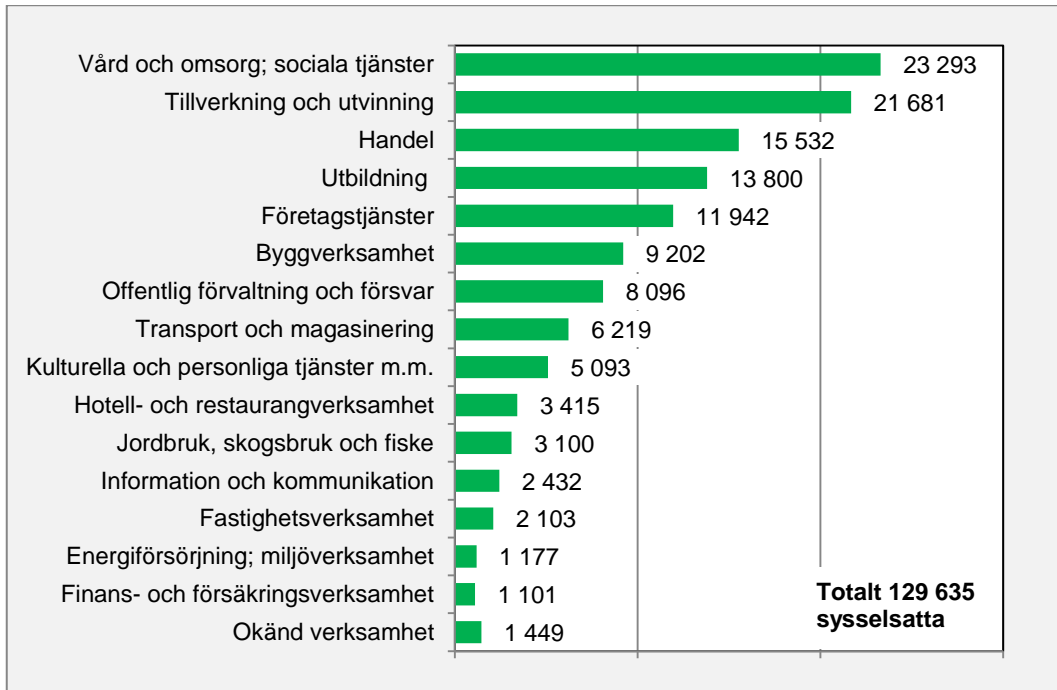
Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Västra Götalands län

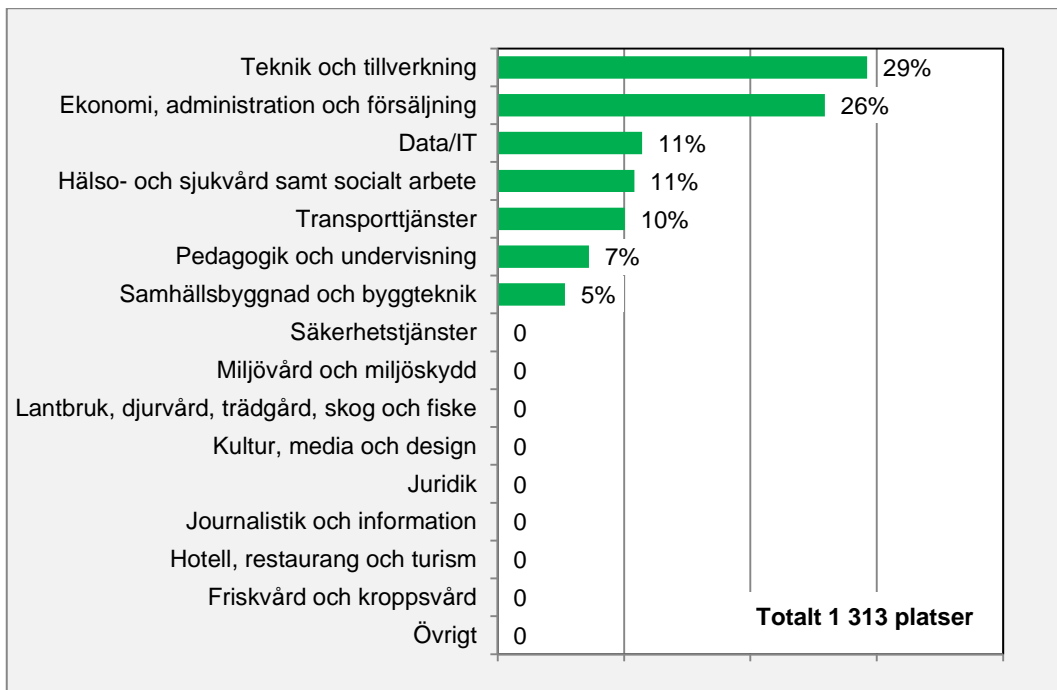

Örebro län

Antal sysselsatta år 2011 i Örebro län

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Örebro län

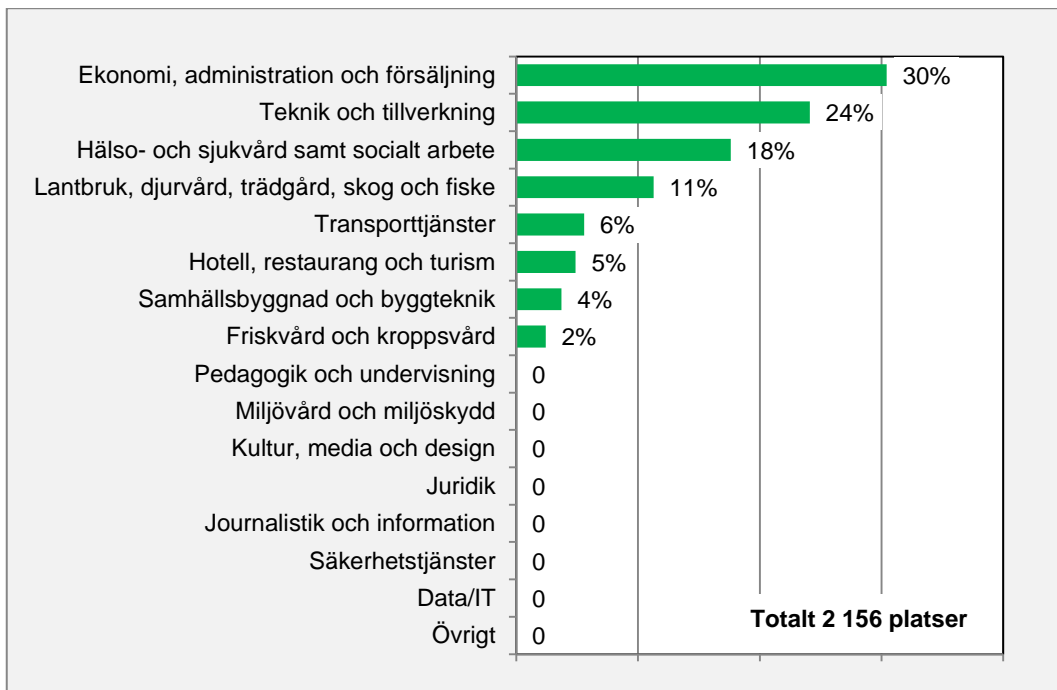

Östergötlands län

Antal sysselsatta år 2011 i Östergötlands län

Platser med avslut inom YH/KY år 2013 och framåt, Östergötlands län

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145, 721 05 Västerås
www.myh.se